

U0325.

بِأَمْرِ اللَّهِ وَبِإِذْنِهِ وَبِطَوْلِهِ
يَدُ خَلِجَاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

الحمد لله على نعمائه والشكر على ألامه به رساله افصح و
عمره مطالب اصول دين و فقه اور مسائل فقه اقسام عبادات و معاملات
مسئله السائل در جواب اسوله ايك مستفتى است
جناب كرامت ناب نحر اعظم فحول مخم واقف و فائق فروع و اصول كا
غوا مض معقول و منقول رئيس التكلين و الحاشين فخر المحققين و المجتهدين
اعنى سيدنا و مولانا ممتاز العلماء السيد محمد تقى مجتهد العصر الزمان
وام الله ان يعلله على رسول المؤمنين الى يوم الدين بعد تصحيح
زبدة الامثال و الاقران مولوى سيد محمد صاحب ضوى بهى
٨٣

در طبع احمد با هتكم
مركز افانج ابراهيم
مطبع احمد با هتكم

که خود حضرت ائمه علیهم السلام بمباله تمام رد و انکار آن فرموده اند بلکه قائلین
 و معتقدین بغویض لعنت فرموده اند و برات از ان حسته اند و قائلین بدین
 را در جمله کفار داخل فرموده اند این بابویه علیه الرحمه در اعتقادات خود از
 امام رضا علیه السلام روایت میکند که آنجناب دعا خود میفرمود که بار الهایم است
 بمجیم بسوی تو اگر کسی که در حق ما آن چیز را میگوید که مادر حق خود با آنرا ننگه ایم بار الهایم
 برای مست خلق و پید کردن از دست رزق دادن ترا عباد میکند و بتو استغاثه
 میخوانم بار الهایم تو پروردگار مائی پروردگار آبها ما از اولین آخرین هستی پروردگار
 ربوبیت یعنی پروردگاری لائق نیست مگر بتو الهیست صلاحیت ندارد دیگر برای
 تو نیست کن کسانی را که صغیر خودند عظمت تیر او لعنت کن مشابهت کنندگان
 قول دشان را از مخلوقات خود بار الهایم بندگان تو ایم و پسرا بندگان
 تو هستیم مالک ضرر و نفع بر آن نفوس هستیم دهنه مالک موت و حیات و نشور هستیم
 بار الهایم کسی که گمان ساخته که ما را بایستیم پس ما را او برادر است میگویم و کسی که گمان ساخته
 که پید کردن رزق دادن انماست پس ما را او بر نمیستیم مانند برات حضرت عیسی
 بار الهایم او شان ادعوت نکرده ایم باینکه گمان میکنند پس مواخذه از ما باینکه
 میگویند مکن پروردگار مگذار بر زمین این کافر خانداری را تحقیق که اگر
 خوابی گذشت او شان اگر خواهند ساخت بندگان ما و خواهند را بیدار
 و کافر و کافور و اینیکه از راه در اعتقادات مذکور است جناب علیین میگویند

حضرت رسول خداست زیرا که اتباع از باب فعال بمعنی لاحق شدن است
 قال فی القاموس فعاله تعالی فاتبعهم فرعون ای محکم او کاد
 و اتباع از باب افتعال نیز باین معنی می آید و محتمل است که مراد از اتباع اتباع
 فی الظهور باشد یعنی اول کسی که بعد از حضرت مهدی علیه السلام ظاهر شود حضرت
 رسول خداست و محتمل است که مراد از اتباع در اینجا مجرد موافقت و رعایت مشارکت
 در امور باشد و محتمل اطلاق اتباع بر مجرد موافقت از کلام الهی نیز ثابت میشود
 حیث قال الله تعالی اولئک الذین هدک الله فیهدیهم إلی صراط مستقیم
 در این آیت حق تعالی حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله را بقصد انبیاء سابقین
 حکم داده و اقتدا بمعنی اتباع است و ظاهر است که در حقیقت حضرت رسول خدا
 انبیاء سابقین نبودند که افضل از همه ایشان است بلکه جناب رسول خدا متبوع بود
 سایر انبیاء آج آنحضرت بودند پس هر شد که اطلاق اقتدا بر حق تعالی مقتدا بر انبیاء
 و مراد از آن شخص موافقت آنهاست و هر گاه در اصل حدیث بجای لفظ اتباع وارد
 پس ثابت شد که در حق الیقین هم لفظ تبعیت بمعنی اتباع است نه لفظ تبعیت
 والله یعلم سائر ذلک و در حق مخصوص انبیاء است الهام برای اولیاء و اصحاب هم میشود
 و مراد از وحی در قول او سبحانه تعالی و اوحینا الی ابراهیم یا اعلی است یا
 القادر قلب معنی لغوی وحی در لغت عرب الهام و اعلام باخفاست و وحی
 نبوت مراد نیست و از بعض روایات مستفاد میشود که وحی نبوت لومی است

در میان هر دو چشم حضرت اسرافیل پس هرگاه حق تعالی میخواهد حکم بوی می زند
لوح را بر جبین حضرت اسرافیل پس او نظر میکند در آن و میخواهد آنچه در آن لوح است
پس اقدام میکند بطرف حضرت میکائیل و او اقدام میکند حضرت جبرئیل را و او اقدام میکند انبیا
علیهم السلام را و نسبت شریک در پروردگار عالم نمیتواند شد و او تعالی شان
از همه قیام منزله است فعل او مختص محض است آنچه در بعضی روایات وارد شده
که او تعالی خالق خیر و شر است پس مراد از آن یا تقدیر خیر و شر و سعادت و شقاوت
بتقدیر تکالیف که موجب سعادت و شقاوت میشود یعنی برکات است شامل امرالطبی میباشد
سعی میشود و هر که استیجاب میکند شقی میشود یا مراد از آن خلق آلات و استیجاب
که بسبب آن ممکن می شود بعد بنقل خیر و فعل شر و من اسمعوه من علیهم السلام
عالم با کان و مایکون بودند یا نه شوق ثانی منافی بعضی روایات است و او شوق
اول لازم نمی آید که با وصف علم به تصرف از خلفاء و جبرچرا هجرت نکردند و قد قال الله
تعالی ان الذین یؤمنون بالملائکه والابیه الحکماء تحقیق آنست که اسم
معصومین علیهم السلام ممکن بودند بر استعلا آنچه خوانند از اکان و مایکون
کافی انکافی اذا شاء ان یعلمو علم الوعلیت جمیع علوم غیر معلوم بلکه منافی اکثر روایات
و حالات حضرت و معارض بعضی کتب است اعلم الغیب که استیجاب منافع الحجاب
یا آنکه حکم انبیا و اسمعوه علیهم السلام غیر حکم سایر انام است در مقام اتمام محبت
و اظهار آیات و معجزات تقیه و مهاجرت برای حج علیهم السلام با نیز نبوده و مصداق

لا نلقوا أبداً يكره إلى التهلكة. جائي يتحقق میشود که جان دارد
 مطلوب شارع نباشد و الا سبیل جهاد و تکمیل دعوت مسدود شود و هر کس که
 و بر فقیه و کتمان و اظهار و اعلان و استئصال حکم پروردگار عالمیان نصب العین
 داشته باشد پناه بخدا و اهل ظالمی انفسهم نمی تواند شد ح اما ما سئلیه
 اَیَّدُكَ اللَّهُ مِنْ أَنْ تُشْرِكَ بِالْبَارِئِ الْعَالَمِ هَلْ هُوَ مُسْتَنْعَجٌ بِالذَّاتِ
 أَمْ بِالْغَيْرِ فَأَجْوَِبْ أَنْ شَرِيكَ الْعَالِ الْجَبُّ وَ جَوَابُ الْوُجُودِ هُوَ
 الْوُجُودُ بِالذَّاتِ وَ لَا فَإِنْ كَانَ وَاجِباً كَانَ مَوْجُوداً وَ قَدْ
 ثَبَتَ مِنْ دَلِيلِ التَّمَانَعِ وَ غَيْرِهِ أَنَّهُ لَيْسَ بِمَوْجُودٍ وَ أَنْ كَانَ مُمْكِنٌ
 لِمَا كَانَ شَرِيكُهُ فِي وَجُوبِ الْوُجُودِ فَظَهَرَ أَنَّهُ مُسْتَعِجُ الْوُجُودِ
 ذَاتُهَا هَذَا إِذْ أَنْ شَدَّتِ التَّضَافُ وَ ارْتَدَّتِ التَّضَرُّعُ فَاسْتَدْرَكَ
 لِمَا لَقِيَ إِلَيْكَ أَسْبَغَ اللَّهُ نَحْمَهُ عَلَيْكَ فَأَقُولُ أَعْلَمُ أَنْ مُمْكِنٌ
 الْوُجُودُ بِالْأَمْكَانِ الْعَامِ وَ مُمْكِنُ الْعَدَمُ بِالْأَمْكَانِ الْعَامِ
 أَعْنَى مَا سَبَّحَ الضَّرُورَةُ مِنْ طَرَفِ الْمَخَالَفَةِ لِجَزَائِ أَمَّا أَنْ
 يَكُونَ وَاجِباً بِالذَّاتِ أَوْ مُسْتَعِجاً بِالذَّاتِ أَوْ مُمْكِناً بِالذَّاتِ
 يَعْنَى وَهَذَا أَلَا تَسْأَلُ وَ مُمْتَنَعٌ صَدَقَ أَحَدُهَا عَلَى الْآخَرِ
 مُطْلَقاً فَلَا يَصْدُقُ مَفْهُومُ أَحَدُهَا عَلَى ذَاتِ الْآخَرِ وَ لَا
 عَلَى مَفْهُومِهِ كَمَا هُوَ ظَاهِرٌ مِنَ الْبَيِّنِ أَيْضاً أَنَّ الْعَوَاجِبَ

بالغير والممتنع بالغير انما يكون ممكنا بالذات اذا المكن لتحقيق
 استعداد الوجود والعدم فيه يتأثر بالغير ومن ثم لا يكون
 شي ممكنا بالغير اذا لو كان لكان اما واجبا انا او مستغنا
 انا ومن المستحيل ان ينقلب الواجب والممتنع ممكنا فلو كان
 شريك الواجب تعالى ممتنعا بالغير لكان ممكنا بالذات فلا
 يكون شريكا في وجوب الوجود للذاتي ويجمع المعنى الى ان
 شريك الواجب تعالى الممكن بالذات ممتنع بالغير ولا نزاع
 فيه فان اختلف في قلبك انه لما امتنع التصديق بين ذلك الا
 نسام فكيف يصدق على شريك الواجب الواجب انه ممتنع
 بالذات كما يقع في اليه كلامك فاعلم ان الواجب مفهوم
 وان كان كليا لكنه منحصرا في فرد كما عرفت فلا يكون مصداقه
 في نفس الامر غير الواجب تعالى ويخف معنى قولك شريك
 الواجب الواجب شريك الواجب المفروض وجوبه
 ولا مانع من صدق الممتنع انا عليه ولعلك حصلت
 مما نلوت عليك ان شريك الواجب ليس مما يصدق
 عليه المفهوم الكلي المفهوم من الواجب نفس الامر فافهم طبع
 سيدنا ما الحيلة في قطع الحجة على اهل الخلوات قطع الله

ابد بهم وارجلهم من خلاف فان الدليل المنقول باسناد
 لا محالة يكون مخالفا للاحبار الكثر التي يعتمد عليها
 المخالف في ثبات مذهبه وحيث فاما ان يكون معارضا
 لها او لا وعلى الاول فليكن مساويا ومكافيا لها سنداً و
 قسماً ووقوعاً وشهرة وهذا بما لا يكاد يوجد في واحد من
 المخالفين وعلى الثاني فلا ينتهض بالحجة عليه اذ له ان
 يقول انا نحكم على هذا الخبر بالطرح او النأويل كما انكم
 تحكمون بذلك على ما جاء في اخباركم مخالفاً لمختاركم
 وبالجمله فكما ان في اخبارهم ما هو صالح الكشف
 هو ادهم ففي اخبارنا ما يوافق ائيم المعوج ومخالف
 منهجنا الا بلج فمن اين توصف بحجنا بالوثاقة وحجهم بالسخط
 وقد علمنا ان لا فارق في البين ولا داعي الى التزك
 الا وهو مشترك في الفريقين اللهم الا ان يصار الى فخر
 التقية التي نقر بها اصحابنا الا ما مبروح فينقل الكلام
 او لا في اثباتها وهو لا يثبت الا بتمثل ذلك من الاخبار
 المتفق عليها في النقل المعقول بها عندنا المتروكة والمتأولة
 عندهم ثم ينظر في جريانها وكيفيه صب الخبر عليها

١١
 على ان المعلوم من اصحابنا الكبار انهم يحتجون على هؤلاء
 الاسرار بعدة من الاخبار في كل موطن من موطن
 الا نظار وهذا اية الله تراه يصنع كذلك ومن هنالك
 يعترضه الفضل خذ كيه الله بان هذا ليس من الصحاح
 المعمول بها فمر ان سيدنا السوس ترمي ان الله توارى في
 موقف القيمة فلما يسئلك الى ازيد من ان يورد اخباراً
 قائل موافقة لما اوردته المحلى العلامة احمده
 والله دار الكرامة وانت بنور الله خير بان التعاوض
 لا يحصل بهذا التدبير واما البرهان العقلي فلا جد
 في كثير من المواد كما لا يخفى على المتتبع المتبادر انك
 برهان من ذلك ودونها خراط القتاد واذ كان الحال
 هذه فما السبيل في محاجة اهل العناد الجواب
 خلاص الكلام في المقام على وجه مبسط الشكوك ولاوها
 ان الاصل الاصيل في الاصول عند اصحابنا رضوان
 الله عليهم انما هو دليل العقل اذ به يثبت وجوب النظر
 المتوقف عليه وجوب المعرفة فيه يعرف الشارع والشارع
 وبه يبين حجيت ذلك لافزع فالمعول انما هو عليه واحتجاً

بالسمع يرجع اليه ومن ثم يقدح فيها عارضه ويظهر مما
 خالفه وعند التعارض في السمعيات يعمل بالمرجحات
 ويرفض الاضعف ومع فقد هاهنا وكافوها كيقف
 واما اهل الخلاف فحيث كان اصلهم محتجاً صار
 كلما استدلوا عليه بما ينشأ وذلك لان معولهم انما هو
 السمعيات فاذا خالفوها مع صحتها عند مبروز عليهم
 الطريق وهم بذلك حقيق كانه لا يمكن لهم ان يعرضوا عن
 النقل واما اصحابنا رضوان الله عليهم فاهم المخلص اذا
 وجدوها مخالفة لما ثبت من العقل لكن اذا خالفوها
 مستند الى سبغى اخر اصم منها فليس لنا الا عند ارض
 عليهم الا ان علمهم ان يشتوا اصحبه على وجه يفهم
 الخضم والاعد وامكابرين وعن الحق ناكبين علمانه
 يمكن ان يقال انهم لما انكروا ثبوت وجوب شئ بالعقل
 فقد هدموا اساس النقل وعلى تقدير التزلزلهما
 لم يكن ثمة للمرجحات العقلية عندهم فهم مطالبون عند
 دعوى التجهيم بالمرجحات السمعية وبانبات لزوم العمل بها
 الا زمله ترك العمل بذلك السمعي المرجوح وبما ذكره

الجواب عما ذكر في السؤال في الشق الثاني لحصول الفارق
 في البين وعدم اشتراك الدواعي واذا تبين هذا انفع
 وجه احتجاج اصحابنا رضوان الله عليهم عليهم بروايتهم
 وثبت ان مجرد انكارهم لصحة ما مع اخراجها في كتبهم
 المعتمدة واعتراف مشائخهم بصحتها لا ينفع الا ان يأنفوا
 في ذلك بسلطان مبين واذا علموا هذا فليعلم ان الدليل
 في الاصول عندنا لا بد من ان يكون قطعي او منتهي
 الى قطعي فتشبهنا بغير القطعي لرجوعه الى القطعي ومن ينكر
 القطع يتوجه عليه الا عذر اخر في التمسك بغير القطع
 ومن ثم قد يقع الا لتبأس اذا وجدت ادلتنا وادلتهم
 على خطأ واحد باحدى الراي واذا نظرنا معان النظر ظم
 استقامة ادلتنا ووثاقتها بالنظر الى اصولنا وعدم
 استقامة ادلتهم بالنظر الى اصولهم او عدم رجوعها
 الى اصل اصيل وقد بدكر في اثبات المقصود بعد اثباته
 بدليل قطعي او شبهة منه اشياء على هيئة البرهان
 مع عدم كونها براهين في نفس الامر يكون الغرض من
 ذكرها الا التزام حيث كانت على معتقد المخاطب وانها

حيث يكون اسهل بالنسبة الى ذهن المخاطب قد يكون
 الغرض بتكثير الدلائل ليكون اوقع بالنسبة الى السامع
 الى غير ذلك من الدواعي فمن عرف وهن تلك الوجوه ولم
 يطلع على اصل الدليل الذي كان عليه التعويل او رأى المستند
 يضعف، مثل تلك الوجوه في مقابلة خصمه ربما اشمئز
 ويصدق ذلك انه قد ذكرني واحد من عظماء الاصل
 رحمه الله عليه ان العلامة الحلي طاب ثراه قد ذكر في
 مطايع النال ان عطل الحد المفروض مع انه في
 كتب الامامية ايضا مذكور ان رجلا اتى عند
 امير المؤمنين واقربانه لاطواستدعي ان يجرى
 عليه من حد وده ما هو اصعب فقال عليه السلام هو
 ان تحرق بالنار فقال رضيت بذلك ثم لما اداد ان يدخل
 النار وعرف منه صدق النية قال ان الله تاب عليك
 ومنع عن حوال النار فهذا ايضا تعطيل للحد المفروض
 قلت لا يتوجب به الاعتراض علينا لانه يجوز ذلك
 على معتقدينا و اصولنا لانا نعتقد انه عليه السلام
 كان معصوما لما يجمع احكام الشرع لا يجوز عليه

الخطا بل یحیون ان یکون سمعه ذلك عن رسول الله
 اویکن علمه من الهام الله سبحانه واما علی اصحابهم
 فلا یستقیم التأویل لانهم معترفون بعدم عصمتهم
 وجمہلهم من جمیع احکام الشرع واما احتمال ان یکون
 ذلك علی حسب اجتماعه فنبطله بما یبطل به عدم
 حوازا لا اجتماعا فی مقابلة النص هذا ما جرت علیه تعلیم
 بالاحتمال والله یعلم حقیقة الحال **سوال**
 انصاری و یجوز بگویند که پیغمبر آخر الزمان از اولاد جاریه بودند حال اینکه علمای شیعه
 ایدهم الدواعی میکنند که اختلاف جمیع صفات حمیده و از روایت نسب اشرف
 مخلوقات اند **جواب** این سوال بر سبیل اجمال این است که از قیست
 مادر هیچی که قاض نبوت باشد نمی شود و چگونه کسی اهل طل متفوه باین مرقم نمی اندشد
 و حال آنکه جمیع اهل طل متفق اند بر نبوت حضرت اسماعیل باقی ماند این امر که از جناب
 سید المرسلین صلی الله علیه و آله حضرت احمق و نسب اشرف باشد پس رفع این تعویض
 میتواند شد **اول** اینکه بر تقدیر تسلیم می گویم که شرافت نسب مثل شرافت نسب
 چنانچه در بعضی آیات وارد شده که نسب همه ساجد بطرف حضرت آدم می شود و در این
 امر همه یکسانند و شرف نسبت و در قرآن مجید حق سبحانه و تعالی فرموده فلا
 انساب بینکم بقی صبی و در حدیث وارد شده که اگر مکر

عِنْدَ اللَّهِ أَفْضَلُكُمْ و هرگاه جناب رسالت استجمع همه کمالات نفسانیه قدس
 که شرفی از ان بالاتر نیست باشند اگر نسبت بی مساوی نباشند قاضی افضلیت
 آنحضرت می تواند شد و غرض و مقصود انبات افضلیت آنحضرت است در کمالات که باعث
 تقرب حضرت رب الارباب است نه در بملامه و چه ظاهر است که کسی نظیر حضرت یوسف
 در حسن و جمال نشده پس از این حسن لازم نمی آید که حسنی برای آنحضرت نسبت بجناب رسالت
 ثابت شود چه این امور عند الله سبحانه منزلی ندارد حتی اینکه در حدیث وارد شده که حبشی
 هرگاه مطیع باشد از سید مرتضی هرگاه عاصی باشد بهتر است و دوم اینکه از ماسبق می
 می شود که هرگاه ام مطیع باشد از غیر است که مطیع نباشد یا در اطاعت خلای غرض
 از ان کمتر باشد افضل است پس قتی که افضل بودن حضرت ساره از حضرت باجرو
 در اطاعت و عبادت ثابت نشود و شکر در عین نیست و از بعضی آیات عدول
 بعضی امور از حضرت ساره که منافعی در بر مقرران درگاه الهی است ثابت می شود
 پس رایج و رت حضرت باجروه از حضرت ساره افضل خواهند بود و اولاد حضرت ساره
 هرگاه نفاخر بجهت میرسد اولاد حضرت باجرو را القادر شریف و در خود در اطاعت و عبادت
 و معرفت حضرت رب العز که شرفی از ان بالاتر نیست میرسد سوم اینکه رقیبت منافعی
 شرافت و مستلزم و ثبات نیست چه دختران اکابر و خواجین بجز این بیچ آمده اند
 مثل حضرت زهرا علیها السلام اگر مرد و سائل از قول او سخن بگفته و تعالی
 از مردون افلاک است مانند این است که او تعالی نشاء متکلم است و در اینجا باز و همچنین

از قول ابو یوسف و ن فلک الافلاک است یا نه سوال از اثبات مکان است و عدم
آن پسین هر دو متفق در جواب گفته خواهد شد که چون او ممکن در مکانی و متعین بر چیزی
پس نه اند و ن افلاک است و نه خارج آن و اگر مراد وجود او تعالی است نه از
حیث مکانیت و متعلق قدرت او است پس از همه جاست قال امیر المؤمنین
و امام الموحدين صلوات الله علیه فی بعض خطبه هو
فی الاشياء علی غیر مما زیح خارج منها علی غیر مبانیة
داخل فی الاشياء لا کشی فی شیء داخل و خارج منها لا
کشی من شیء خارج انتهى کلامه الشریف و بالجملة از آنچه گفته
نه اجتماع نقیضین لازم می آید و نه ارتفاع نقیضین الله سبحانه هو العالم فقط باب
ما يتعلق باصول الفقه از همه او امر قرآن مجید محمول
بر وجوب نمی تواند شد **ب** هرگاه استفتاء از مجتهد می متعذر یا متعسر باشد و دور
که عمل بر مشهور جائز بوده باشد **ج** ظاهر آنست که تقلید عبارت است از عمل
بقول غیر بغیر دلیل **د** جواز تقلید میت تخلف پیدا است و احوط بلکه لازم تقلید
مجتهد می است و اگر متعسر باشد در غیر مسائل اتفاقیه و آنچه مشهور بین اصحاب باشد
عمل بر احتیاط دور نیست که لازم باشد **ه** در صورت امکان تقلید مجتهدی
عمل بر آنچه احوط نوشته اند خالی از اشکال نیست و عمل بر احتیاط هر دو میتواند
شد بلکه بهتر است لکن حکم جواز عمل بر آنچه علما احوط نوشته اند محمود شوار است

چه در بعضی مقامات گاه است که فقیه در حکم با احتیاط خطا میکند و در خلاف آن احتیاط
می باشد و از همین جا است که در احکام یکد احتیاطی نویسنده هم اختلاف می کنند
بر گاه علم به هر سده که این امر موافق احتیاط است خواه با تفسیر از مجتهد جامع الشرائط
خواه بسبب امارتی مثالی بنگهد و در بودن چیزی مبطل صلوٰه خلاف بوده باشد در میان
فقهائین گاه آن شخص این فعل را ترک نمیکند یقین میداند که نارسن بنا بر هر دو قول
صحیح خواهد شد و یقینا برای الذمه نخواهم شد پس در مثل این صورت یقینا عمل بر احتیاط جائز
است اگر چه تفسیر از مجتهد جامع الشرائط ممکن نباشد و الا عمل بر رای مجتهد جامع الشرائط
لازم و واجب است و اگر ممکن نباشد و نیست که در صورت تعدد علم با احتیاط یا عدم امکان
عمل بر آن عمل بر آنچه مشهور در میان علماء رضوان الله علیهم است اجازت باشد
علی الظاهر صحیحتر است برای وجوب است ح بر گاه بر عامی متحقق شود که مجتهدی
جامع الشرائط اجازه یا جهاد کسی اوده پس اهل بیت اجتهاد آنکس عامی ثابت می شود
و مراد از اهل خبرت که در جواب سوال سابق ایما شده بود فقهای باشند چون
سلسله آنها بطرف ائمه علیهم السلام میرسد پس اینتهای سلسله بطرف ائمه علیهم السلام منقطع
نویسد **ط** تا شتی افعال فیه عدل با و امیکه خلاف آن ثابت نشود و احتمال
سبب مشروط نباشد جائز است **ی** با و وصف ممکن است تفقا از مجتهدی اگر
عمل بر قول میت نماید در طهارت یا در صلوٰه یا در صوم یا در دیگر عبادات و معاملات
و بگناه قول میت مخالف فتوی مجتهدی باشد صحیح نخواهد شد و الا صحیح خواهد شد

پاس کلیه ادوات المفتحات الفتوی اگر چنینی است بر این مبنی است
 و ظنون فتوی داده بود پس این امر متافی معتقد اهل اصول است و مذمت
 ظن اند اخبار اهل بیت علیهم السلام ثابت است و اگر فتوای او ما خود از رویا
 ائمه معصومین علیهم السلام است این چون احکام شرعیست متغیر و تبدیل نمیشود و جرموت
 فتوی است حالا که محمد بن یعقوب کلینی طاب ثراه در کتاب فی از مفضل بن عمر روایت کرده
 محصلش نیست که حضرت امام جعفر صادق علیه السلام او را فرمود که نبویست شرعی علی خود
 در میان ما و زان خود پس اگر بمیر می ارث آن کتابها بگردان فرزند آن خود را جبرید
 خواهد آمد بر مردم زمانه هیچ یعنی فتنه که در آن زمان استخوانها بگرفت فکر کتابهای خود
الجواب مسأله قول المیت کالمیت هر چند مختلفه فیه است لکن شیهه ظاهر محبت
 این قول است چونکه سائل مستنبط اند دلائل شرعی که اکثرش طحی است اگر چه ما خود
 از نصوص اصحاب عصمت با بقی عدم قطعیه غیر المتواتر من الاخبار و طویه الدلالة و طویه الترتیب
 بین المتعارضات منها و اختلاف وجوه الترجیح الوارد فی الاخبار و اختلاف الایهام
 فی فهم المعانی و اتباع مطلق ظن ممنوع نیست بلکه ظنون که بعد استفراف و مع در نظر
 در دلائل شرعی هم رجحان است که اثبت فی محله و من شأ التفصیل
 فلیرجع الی ما کتب محمد العلامة اعلی الله مقامه فی کتاب
 اساس الاصول آری ظن حاصل از قیاس حنفی و اشعری که پستیده و مرضی
 اهل ظن است بلا خلاف عن آن جائز نیست و هو المراد بالایده و هو فی الاخبار

لا تثنى المجتهدين على ما لا يثبت له من الأدلة الشرعية وتقليد الاموات بسبب أصل من عمل الفطن
 جائز نیست و ظن مجتهدی که عمل بر آن بر مقلدان بالا جماع جائز است اینان
 کلیه مستثنی است خرج ما أخرجه الدلیل و بقى الباقي على حاله و بعضی استصحابا بتقليد نیست
 جائز میدانند و کتب اجودیت و فقه که از آن فقهاء احکام را مستنبط می کنند در همه وقت
 بکار است و شیطان مأمور به اگرستند اگر احکام در میان نباشد استنباط احکام
 چگونه می تواند شد لکن بمقادیرت و بحکم فی فقه الی امر هو فقه مندر و
 حیثی قد رین خایره الف تروید فقه و فهم معنی احادیث لازم است و این امر
 بر کس نیست و ظاهر است که هر کس قابلیت فهم احادیث و استعداد ترجیح در میان
 اخبار متعارفه و تمقید احادیث غی دار و دوشیر احادیث برای جمیع مردم نفع است
 اگر چه بواسطه فقه باشد یا نیست پس فهم قیاس نیز ضرورتا ثابت است و مانعیت عمل
 بظن نیز از کلام اسلام نماند و محقق در معتبر فرموده اما قیاس پس آن اعتماد نیست مگر آنکه
 یقین بکمال آن شود و عمل بر آن عمل بظن است که نهی از آن ار شده و از مبادی الاصول
 علامه علیه السلام می لایح می شود که قیاس حسن بر اجاز ندارد و کمال تر از همه نیست که اخبار
 بدین باوصف بهتر کردن ال ال هو ان یخیر بانیکه ساحت را ایشان از آن منزله است و در کتب معتبره
 خود روایت می کنند که در باب و نظر از آن محبت جماع قیاس صحیح ثابت میشود چنانچه شیخ
 حر عاملی علیه السلام در جلد آخر و سائل الشیعه از کتب تحف العقول نقل فرمود که حضرت
 ابو الحسن سی بن جعفر علیه السلام بعد بسم الله فرمود که همه موردین چهار قسمند و از انجم

اجماع و قیاس اشهره خلاصه اینکه بر اصولیین اخباریین هر دو خصوصاً بر اخباریین که قائل
 بقطع الصدور بودن اخبار اند اشکال وارد می شود جواب شافی را بنا نشود **الجواب**
 هر چند برای اخباریین سبب عامی قطعیت صدور اشکال است از این جهت که هر چند
 را قبول از بدو اصولیین چون منکر قطعیت اند برای آنها و معنی است لکن جمالی فقیه
 نزد هر دو در مایه کمال التقیه منطوق است و قیاس حنفی که از تمثیل می نامند یعنی اجرا
 حکم اصل بر فرع بسبب صاف جامع که از اعلت شرک که بطن خود قرار می دهند عمل
 با شکیان نزد شیعیان بالاتفاق باطل است و آن غیر قیاس منصوص العلامه است غیر قیاس
 با ولویت است که راجع به تفسیری الخطاب است و از جمله دلالات لفظیه است و غیر
 تنفیج المناط است که علت مستنبطه قطعی باشد و این قسم اکثر اخباریین هم قبول دارند
 باجماع اختلاف معنی قیاس باعث اشتباه مردم مابعد می شود و در احادیث مذکور قیاس
 بمعنی اول استحسان بسیار وارد شده است و اگر حدیثی در تجویر قیاس وارد شده
 باشد و محمول بر تفهیم باشد بهر محمول معنی صحیح و قسم مجوز قیاس خواهد بود و عمل بر ظن
 مطلقاً ممنوع نیست و بشبهه بقوله سبحانه ان بعض الظن الاثم و مراد از قول
 او تعالی ان الظن کلا یعنی من الحق شیئاً ظن فی اهل الدین و ظنون
 غیر معتبره مثل سخنان و قول اهل ایست و الا ظنون حاصل از شبهات حدیثیه و اخباریه
 احادیث استنباطات از ظاهر قرآن و منبب از جمیع روایات لفظیه ظنی و حقائق شرعیه
 و عرفیه قطعات معتبر است و قائل مقام علم و اجماع که دخول قول معصوم در آن

معلوم باشد بحث است و میل علیه قوال صلوات الله علیه المجمع رب فیه نه بر اجماع چنانکه اهل
 کمان کرده اند **میج** در صورت مرقوم اگر چه مجتهد در علم و در مع مساوی باشند و هر دو
 در وجوب استحباب مختلف باشند مقلدین را اختیار است تقلید هر کسی خواهند بکنند و الا
 تقلید در مع اعلم لازم است قوی بوجوب نماز جماعت اولی و استحباب نماز جماعت ثانی
 روز جمعه در کمتر از فرسخ از نظر قاضی که شد بلکه در نیست که خلاف اجماع مکرر باشد
پرسوال فیضوا علینا من الماء فیضا فنجی عطاش و انقرا
 و س و در هرگاه معلوم است که اصولی از مذاهب و اراعمال احکام شرعی جزا اجتهد و تقلید
 که بری نیست و هر مجتهد را غیر عن اجتهد و خود و هر مقلد را غیر عن مقلد بدون تقلید ثانیه
 پیش از این حکم غیر مجتهد را فرست که بقوای فاسلوا اهل الذکر
 آن کنند که تعلمی از آنحضرت مستفی شود بنا علیه مجتهد و یا مقلد و یا هر دو
 بطور استناد و نه بطور مناظره و نه اینکه نفی ضعف در اعتقاد راه یافته باشد بر علمای این
 و فقهای کاملین فرض کرده می شود و آن نیست که مسلم و جوب تقلید بر غیر مجتهد از مسائل
 اصول است یا فروع به تقلید اول تعمق نظر و فکر در ایراد استدلال بر تحقیق وجوب و
 ان برکات مکلفین واجب لازم است یا محض بسمن بلغ مرتبه الاجتهاد اگر گرفته شود که نظر
 و فکر بر غیر بسمن بلغ مرتبه الاجتهاد بهم واجب لازم است حکما کان علیهم السلام القوا
 پس بگویم که آن در صورتی است که اگر مسلم تجزی فی الاجتهاد و متفقی علیه باشد و حالا که مختلف
 فیه است پس باید که اول او در این سلسله اجتهاد نماید با آنکه مستلزم دور است چه جوانمختاری

الاجتهاد موقوف است بر اجتهاد او و اجتهاد او موقوف است بر تجزی فی الاجتهاد
 و هم ستانم فساد دیگر چه برگاه نظر شرعی تجزی فی الاجتهاد مودی با متناع یا عدم جواز تجزیه
 شد پس چاره کار او که مخیر در جواز تجزی بود خراب خواهد گشت ثانیاً بر فرض علم ستانم
 و در و فساد و صورت حصول نظر در حجاب تجزی فی الاجتهاد ناظر این جمله می باشد
 گردیده وقت رجحان بر وجوب تقلید مثل وجوب مقلده رجوع بتقلید دیگر از مجتهدین نماید
 و برگاه در اصل سلب تقلید اختلاف است که تقلید می ایستاید و یا بر تقلید میست که در حال
 حیات او مقلد بوده باقی ماند و یا از سر نو مقلد یکی از اموات شود پس بگویم که آیا در این
 بنکام هم بر او اجتهاد واجب است یا تقلید شقی ثانی منحصراً چهار صورت است
 صورت اول اینکه تقلید می نماید بتقلید می پس لازم می آید توقف الشی علی نفسه
 چه فرض است که چون از آن بگذرید مثل موقوف است بر تقلید قول زید و بل یا لا توقف
 علی نفسه صورت ثانی اینکه تقلید میست با اتباع قول میست نماید و هو مثل الاول فی توقف
 الشی علی نفسه صورت ثالث اینکه تقلید قول می با اتباع قول میست نماید پس فرض
 میکنم که میست تقلید قول می را واجب میدانند می تقلید میست را پس ابطال الشی لنفسه
 لازم می آید چه باید که این که تقلید میست نماید با و بود که قولش بمنع راجع است
 و الا یضا فرض میکنم که میست تقلید می را منکر است پس تقلید او حرام باشد بتقلید میست
 با وصف آنکه واجب بود و بحسب فرض صورت رابع اینکه اتباع قول میست بتقلید می
 نماید و کل در آن مثل صورت ثالث چه فرض میکنم میست منکر تقلید میست است پس

تناقض لازم میشود چه در این مقام مقتضای تقلیدی اینست که تقلید نیست نماید مقتضای
 تقلید نیست آنست که تقلید نیست نماید چونکه تقلید بر دو شخص واجب است اول بحسب فرض اول ثانی
 بحسب فرض ثانی پس باید که بمقتضای هر دو تقلید را که ابقاء نفسین است بعمل آورد و دیگر کار
 فرض کنیم که مقتضای تقلیدی است پس باید که تقلیدی بر این شخص حرام باشد و الله و
 وجود بذات اختلف اگر گرفته شود که گاه نزد مجتهدی تقلیدی قطعی و یقینی باشد پس چگونه بر خلاف
 با وجودی که تقلید نیست نزد شیعیان الخلاف است بل باطل باشد حکم توان داد و خواهیم گفت
 که کلام ما بحسب فرض است نه بحسب واقع و معین کلام قابل مفیدمان نیست چه مانع نیست
 مذکور اعنی لزوم توقف الشی علی نفسه نخواهد گشت و باز هم اگر گرفته شود که تقلیدی
 مسلماً اتفاقی است زیرا که اجماع بر آن واقع نشده پس جمیع تقلیدی واجب
 و لازم است خواهیم گفت که وجوب تقلید در این صورت موقوف است بر اینکه اجماع
 محبت برای مقلدین بهم باشد و حال آنکه در این خصوص هم نظر است هر که در حق تقلید
 است اتباع قول یکبری بدلیل اجمالی نه علی وجه التفصیل که احتیاج بر ایشان طبع
 اجماع و سنت و عقل و نفس آن در اتباع قول مجتهدی کرد و چه این اوله شرع و مخصوص
 برای مجتهدین است نه برای غیرهم شوق اول اعنی اینکه در این مسئله هم مثل
 هر دو مسئله سابقه اجتهاد نماید درین بیکام میگویم که شخص غیر من بلغ مرتبه الاجتهاد
 و این بر مسئله کمال استعدای خود معتبر و موثق بر عزم و ظن خود دانسته خود را
 مکلف اجتهاد خواهد پنداشت و یا اجتهاد او در این مسئله خواهد بلکه موقوف است

بر تصویب مجتهدین الاول ظاهر الفساد لان الا انسان فی
 اکثر الاحیان منهمک فی ورطة الخطاء والنسیان مثل
 هذا الشخص فكيف يحکم بصواب رائه وعقله المشوب بالاحكام
 مع عدم ما عرسته باستنباط الاحکام والثانی مستلزم
 الدور لان اجتماعه موقوف علی تصویب المجتهدین
 وتصویب المجتهدین موقوف علی اجتهاده فینتج ان
 اجتهاده موقوف علی اجتهاده وهی دور ولا شک فی
 فسادها ویا قطع نظر ازین ہم میتوان گفت که در این صورت ممکن است که از طریق فکر
 حاکم بجهت تقلید شود و نه بصورت کار شرع و سببش بجائی نمیخورد رسید و اگر گفته شود
 که بوجوب نظر و فکر مخصوص ان اشخاص است که بر مرتبه اجتهاد رسیده باشند لا علی غیرهم
 پرتنوعیم الحال غیر مجتهد لازم است که دست از اجتهاد بکشند و مسکن تقلید افتند
 نماید پس محذور است که بر تقلید بوجوب تقلید موافق اجتهاد او من حیث الرجوع
 یکی از اموات و اعیان بقاء نماید پس در این حکام هم باید خواسته گشت و موقوف
 فلا نعیید اذا بطلت الشقوق التي فرضت علی تقدیر
 فرض المسئلة المذكورة من مسائل الاصول فله فرض
 انها من الفروع و حیثیل یلزم بعض الحد و رات السابقة
 للالزام للتقلید والرجوع اگر گفته شود علی سبیل المعافاة که مستلزم

بلغ

از مقلدین است باز مجتهدین اگر از مجتهدین است پس گاه خود مکلف من حیث
الاجتهاد است آنچه که در تحقیقش باید همان کار بند شود و عمل نماید و اگر از مقلدین است
پس کفری نمی شود که در این صورت ایام فله می است یا نیست ابتدا و یا باقی علی تقلید
من قلله فالمد دلیل علی تقلید الاولین و دلیل علی تقلید الثالث
فی حیاته و علی بقائه فهو دلیلنا خواهیم گفت که این قول بحد و ج
سرفوع است وجه اول باختیار شق اول بر این طریق که مجتهد را استفسار نکات
و استدراک مسائل از رویکر علم که از ان انکشاف حال اتفاق و اختلاف را
فیما بینهم گردید نیست بلکه من حیث رجحان عقلی استفسار این قبیل مسائل ضرورتی
ندارد و وجه دوم باختیار شق ثانی برین منوال که هرگاه مقلد را وقت تعلق تکالیف
شرعیه بشیاع و توأمر و شهرت بین الناس جمله مقلدین مجتهد می باشند میرسد و
که اعمال را احکام شرعیه بدون اجتهاد و تقلید باطل است و تقلید غیر احیا غیر جائز
پس آن علیه وقت فوت اجتهاد و حصول آن محبت جاوه تقلید اختیار کرده رجوع بقول
مجتهد می خواهد نمود و مبنای کلامی که در اینجا بنای کلام و مدار سوال استفسار
بر آن تقدیر است که هرگاه مقلد از فقدان علم آن بر هر طریق وقت نطق تکالیف
شرعیه خواه بعد فتنای مجتهدی که مقلد او بوده باشد بمرسد بر تقدیر فرض علم آن طبق
مذکوره و در سوم بمنع حصرو تحقیق کورین آنکه اگر فرض کرده شود که سائل در باب
خود متجرب است یا هیچ ندیده ندارد یا بر مذہب اخباریین بوده باشد و الحال چه باشد

اصولین گردیده با الحال مکلف شده یا غافل بوده است یا اینکه قبل از این بسا
 خطارف و الحال توفیق ثواب رفیق را گردیده باین طریق جواب معارضه میزند
 و میگوید که این طریق در حق مجیب سمع جواز ندارد بلکه محجوب باید که جواب شبهات
 مذکوره و آیه تفسیر شایسته بیان فرماید و این را نیز زین تحریر نماید که آنچه در جواب
 خواب نوشت از قسم اجماعیات و ضروریات خواب بود و از قبیل اجتهادات و تقلید
 ثانی و وجهیست از انبر کتب بیان و لیله ملک من هلك عن بینة و محی من حین
 بینة الحال باز آدم بر سر دعا که بعد ثبوت تقلید مکی از آنحضرات اعلمت که مساوا
 شرط است از ان چه رواست یا علم من حیث الفعلیه یا من حیث القوه بر تقلید
 اول مجتهد مطلق و اعلم من حیث الفعلیه مساوی اندیاند در صورت مساوات تقلید
 بکدام از آنها مختار بین العلماء الاخیار است یا باینها الا جلاء الکرام و
 الفقهاء العظام علیکم ان تکشفوا الغطاء عن وجهه
 الکلام باحسن النظام لیكون لنا ولكم ذریعة الی خیر الامام
 صلوات الله علیه و آله علیهم السلام باسم سبحان
جواب مخفی نمائند که واجب بودن تقلید مجتهدی جامع الشرائط علم از آنکه
 واجب مطلق باشد یا افضل فردی الواجب التخییر از مسائل ضروری است
 که محتاج بنظرات اجتهاد و نیست کما هو المنقول عن بعض الاعلام و اگر مکار بری جاست
 بر افکار نماید از روایات مستفیضه و اجماع مجموع میتوان شد و تشبیه بدلیل ترقیف

بر مسلم بودن آن دلیل نزد خصماری هرگاه دلیل از مسلمات او نباشد و اینصورت
 اثبات حجت و دلیل بر مدعی لازم خواهد شد و اما انکار بعضی اخبار بدین تقلید پس فقط تمحاشی
 از لفظ تقلید است و فی الواقع منکر آن نیستند و مقلد را مستبصر میگویند و لا مشأته
 فی الاصطلاح هرگاه این ادالتی پس بدانکه چون بهایر ادات که در سوال مذکور اند
 مبتنی بر نظری بودن این مسلم بود نه پس همین قدر برای دفع آن کافی و ذاتی
 می تواند شد و آنرا بجهت بیان شد ظاهر می شود که تقلید مجتهدی متوقف بر تقلید او نیست
 و نه بر تقلید دیگری از احیاء و اموات بلکه از جمله ضروریات است که باجماع کاذب علما
 ثابت شده است قال فی اشارات الاصول قال فضلا و الا و
 من اوجب الاخذ بالادلة و منع التقليد و جعل العلماء
 رواة لا یرون الادلة للعوام و یدعیان لهم كيفية الاستدلال
 و مقتضات الادلة فقد انكر ضرورة الدين فضلا
 عن المذهب و ادعى خلاف البداهة و اما تقلید نیست پس
 چون از مسائل اجتهادیه است بدون اجتهاد یا تقلید معتقد بجهت از آن نمیتواند
 شد امی هرگاه مکلف مقلد مجتهد نیست باشد پس مستصحبی با بعضی از علما تقلید
 او را واجب میدانند و هر چند این قول بغایت ضعیف است لکن در اینصورت
 تقلید مجتهدی محتاج بنظر خواهد بود و چون بقای تکالیف شرعیه بالضرورة
 ثابت است و برای احدی کتیری از امثال نیست پس مکلف اطعنا ان

نفس خود و نظریه اجتهاد اگر قاور بران باشد والا با استفاده از دیگری لازم است
 و مستلزم تجزیه فی الاجتهاد که در آن بعضی کلام کرده اند موضوع بحث و رانجا اجتهاد
 مصطلح است نه اجتهاد و در اصول فقه از اختلاف فیه و ظاهر است که این سلسله از
 مسائل علم کلام است و یا از مسائل اصول فقه و علی التقديرین قطع در آن و کلام
 است و مطلق استفاده از دیگری تقلید نیست و بالجمله آنچه سبیل تحصیل مسائل
 اصولی است مکلف بان طریق این سلسله را حاصل نمیشود و اما سوال نه اینکه مراد
 از اعلم چیست پس جواب البتّه نیست که مجتهد مطلق به نسبت متجزی اعلم است همچنین
 کسی فقه مساوی داشته باشد از کسیکه فقه مساوی نداشته باشد اعلم خواهد بود
 لکن برگاه در وقت نظر و کمال خود از صاحب فقه مساوی افضل باشد و اینصورت
 ترجیح آن بر این محل کلام است نه اتم نسخ فی جواب اخر علی سبیل التذلل
 و هو ان السلسلة علی تقدیر یکی نه نظریه ان قبل انها من
 مسائل علم الکلام و لعلّه که شبهه که ان تقلید لفقیه فی
 الواقع يرجع الی تقلید الاثمة فحينئذ لا بد من استحصائها
 من الادلة المفيدة للبقين كما من جهة التقليد او الظن
 و التخبين من لم يستند فی ذلك و عجز عن حمل عبائهما فليرجع
 الی من یتقدمه سوا السبیل ولا یکن من رجوعه الی
 تقلید بل استحصاء الدلیل و بعد اطمینان القلب و وضوح

المحجة يجعله بينه وبين الرب تعالى شانه حجة ورجوعه الى
 الصريح كالنظر فيما يتوقف اثنائه عليه وهو واجب عقلا
 كما هو من هبنا معاشر الامامية لم يخالفنا فيه الا الاشعة
 نلزمهم ادحاض حج الحج وافحام الانبياء عليهم السلام
 وان قيل انها من مسائل اصول الفقه اذ امثال اخذوا
 تعالى بالنسبة الى المقلد متوقف عليها فهي مقدمة
 للواجب المطلق فالجواب بما مر من الجواب وان اد
 انها من المسائل الفقهية فهذا وان كان في غاية البعد
 وخلاف الظاهر لكن يمكن التخصيص نحو ما مر على هذا التقادير
 ايضا بان نقول لا مدخل للتقليد جتد ولا للاختصاص
 المصطلح ويحمل تلك الايراد ان دليلنا على ذلك فلا
 بد من النظر ان استطاع اليه سبيلا والا اخذ من
 غيره ما ينتهض له حسب زعم حجة ودليلنا والا لزم
 سقوط التكليف او جواز استحصال المسائل الفقهية
 من الادلة التفصيلية المقلدة وكلا الامرين باطلان
 بالضرورة من الدين هذا ما جرح عليه القلم بالارتجاء
 حين فزع البال ونشئت الحال وكثرة الاشغال ومن ثم

اثرت الاجمال وبذلك اعتذر عن المستفتی الامعی
 حرسه الله المتعال باب ما يتعلق بالطهارة

هرگاه معلوم بوده باشد که مباشر نجاستی که در آن اختلاف است تقلید مجتهدی میکند
 که او فتوی بطهارت می دهد و اینکس مقلد دیگر نیست که او حکم نجاست می کند پس این فتوی
 در مطهر بودن غیبت اکلش اشکال است و همچنین هرگاه نداند که تر و مباشر نجاست
 ثابت است یا نه آری اگر علم با استعمال مطهر بود اگر چه از قرائن بوده باشد
 لاجرم حکم بطهارت می کند و محتمل است که مطلقاً حکم بطهارت جائز بوده باشد چنانکه
 جاری بود آن سیرت مسلمین بر آن محتمل است ب حکمی که از دلیل واجب الاتباع حاصل شود بمنزله
 متیقن است پس مثال آنکه قول ذی البید معتبر است داخل بمتیقن خویشند اگر چه مفید
 یقین نبوده باشد چه اگر کسی تبرعاً کفن میسده داده باشد مطالبه ثمن از ورثه نمی تواند کرد
 بلکه از مرز که عوض گرفتن بم محال اشکال است و هرگاه زن آغخته کثیره داشته باشد
 و کثوب بشود و وقت فرائض یومیه داخل نشده باشد پس اگر وقت وسعت داشته باشد
 احوط آنست که غسل و وضو کرده نماز را بجا بیاورد و اگر مهلت غسل نبوده باشد
 احوط آنست که بدل غسل تمم بکند و همین است حکم دیگر آیات ه و قد اوی اصحاب
 رضوان الله علیهم و روایات در اتحاد بد قبر تا ترقوه مطلق است تخصیص بطفل و غیر طفل
 ندارد و محتمل است که مراد از ترقوه ترقوه میت بوده باشد لکن عایت عدم ظهور
 بونی او واجب است پس صورتی که مرز خوف ظاهر شدن او بوده باشد این حکم غیر

که بوظا هر نشود واجب خواهد شد و هرگاه هستی را بدو غسل زن کرده باشند پس اگر
 مثل شده باشند بنش جایز نیست و الا سله محل اشکال است لکن در غیبت که احتیاطاً ترک
 بنش بوده باشد در هرگاه بعضی چنین بیرون آید و در بعضی چنین باورش کرد و بپوشد
 پس اگر ممکن باشد چنین بر بیرون آوردن بیرون او و غسل و کفن هر دو جدا جدا بکنند
 و الا غسل با دو غسل مخصوصاً رج چنین ظاهر کافی است **ح** مستحبه که بر آن میت را
 طهارت میدهند جمیع طهارت میت ظاهر ایاک می شود **ط** هرگاه تمام بدن نجس
 باشد و تطهیر بعضی خواهد پس اگر عضو نجس بر داشته آب بریزد و بلا دغدغه پاک می شود
ی اگر کسی بعد غیبت اقرار بقای خود بخاست بکند پس در مطهر بودن غیبت
 او اگر چه مشروط باطهاره را بجا آرد اشکال است و احوط بلکه لازم اجتناب از سوוא
یا اگر آب جمیع اجزای متشبه اندرون و همین از مضمضه برسد ظاهر کافیست
 پس بعد تطهیر اگر چیزی بیرون خارج بشود ظاهر خواهد بود **ب** هرگاه در طوبت این قدر
 باشد که هر دو طرف ثوب ظاهر و باطن آن نجس شود و در طوبت متعدی بدن شود
 البته بدن هم نجس آید و الا **ج** هرگاه جرم را از مسلم بگیرند و بقیس بهم برسد
 که او از مشرک گرفته پاک است و بشود و گوشت از مسلمان بگیرند پاک است و در آن نماز
 میتوان گذارد و اگر از مشرک بگیرند نیز پاک است پس اگر معلوم شود که از کول الحرم
 نماز نیز در آن میتوان کرد و اگر مجهول باشد نماز در آنجا رواست و خود حکم حکم
 از این مستفاد میشود حکم جاری نشی اگر از مسلم بگیرند یا از مشرک بکی است **ی**

احوط آنست که تطهیر مسجد و جانب خارج دیوار مسجد را لازم دانند **هـ**
 جای که ناظر محرم نبوده باشد کشف عورت جائز است لکن برگاه امن او و وقوع
 نظر او بر عورتین مطلق نبوده باشد پس اجتناب نمایند خصوصاً برگاه علم عادی هم رسد
 یقیناً نجس شرکین اجماعی است و نفوس کثیره بر آن دلالت می کند خبری در خصوص
 عدم نجاست عینی مشرکین از نظر نگذشته و اگر وارد شده باشد بجهت موافقت
 عامه و معارضه با احادیث و بیکر محمول بر تقیه خواهد بود و محبت اجماع قطعی که برخاست
 مشرکین واقع است مختلف فیه نمی تواند شد با آنکه در این مسئله مستند محض اجماع
 بلکه نفوس نیز بر آن دلالت دهد پس جمعی برای عدم تخمیس شرکین متوهم نمی شود
 و لفظ طعام در این طعام الذین او تو الکتاب اگر مطلق است لکن در لائل و بیکر
 تخصیص آن می کند و تجزئ فی الاجتهاد و در حق شخصی رواست که جامع شرایط
 اجتهاد باشد و استنباط مسلم از دلائل کتاب سنت تواند نمود و بر کس اجازت نیست
 که موافق رای خود حکم کند پس برگاه از قرائن علم عادی بهم رسد که مشرک شیرینی
 از دست خود ساخته است و دست او بر طوبت با آن رسیده است پس خوردن
 آن جائز نخواهد بود **ح** برگاه موم نجس نبوده اگر چه منیت داشته باشد که مانع
 وصول آب باشد پاک نمیتواند شد و الا پاک خواهد شد **ط** مس چه از شامی
 اندر این صورت که دو کس را معرکه مجروح گشته بخوبی زو اکثر یکی مشرف بر بلای خود
 و دیگر اصلاح پذیر پس شهادت مشرف ببلات را قطع نموده بدست دیگر مصحق

نموده شد پس نیکویش اینست غیر که باو الصاق یافته طهارت و صلوٰۃ و غیرها میتواند
 یازد و اگر کسی دیگر را و استغنیای او یا خود الکس را مسسازد و غسل مسیت بر او واجب باشد
 یا نه **ج** در صورت مرگ و اگر مشقت ندید لازم نیاید و طول روح نشده باشد
 این شخص مسیت غیر را جدا نموده بعد طهارت نماز میخواند و الا همین دست نماز و غیره
 بجای آورد و بمس آن قبل الصاق بر اس طهارت مخصوص اس اگر بر طوبت مس کرده باشد
 غسل مسیت لازم نخواهد بود و بعد الصاق و طول روح جسم ثانی در آن طهارت
 و غسل هیچ یک بر اس لازم نخواهد شد و غسل و وضو شستن آن به نیت قربت
 لازم دانند **ک** حل فعل مسلم بر حکمت اگر چه از مسلمات است لکن در ماده فاعل
 مخصوص پس حکم بصحت متوقف است بر علم بمباینت شدن او بان فعل بخصوص صدور
 او از ان چه ظاهر است که بدین تحقق موضوع حکم بصحت نمی تواند شد بالجمله عموم
 حکم بصحت نسبت به فعل او که متحقق الصدور باشد مسلم است نه نسبت به فعلی
 که محتمل الصدور باشد قال الفاضل المعاصر رحمه الله فی اشارات
 الاصول الاصل فی تصرفات المسلم الصحة والمعنی من ان
 تحقق صحیح عن فاسده فی الواقع و لم یعلم ان المحصل
 من انهما محل علی الصحیح اذا حصل عن المسلم ان الاصل
 فی التصرفات بمردها الصحة فاکتفوا فی الذبح والنحر البلیغ
 وامثالہ عدمه حتی ثبت حصوله و فی صحیح حدیث کما

بر
بمباشد

تصرف عدمها الی ان یثبت و اما فیما صد عن مسلم من
تصرف و معامله مع احتمال الوجهین فاکتفای فی الصحة
وهو اجماعی و من قطعیات الشریعة و الاستقرائیات
القطعیة هرگاه این را دانستیم پس آنکه استعمال مطهر نجس از آن جهت نجاست
اعم است از اینک لاجل تطهیر باشد چنانکه مشاهد است و متعارف که گاهی مقصود فقط
از آن جهت نجاست از آب می باشد و تطهیر شرعی مقصود نمی باشد بلکه عدم آن مقصود
می باشد چنانکه هرگاه خون را بر جسم بیرون می آید آنکشت را از آب نکرده بر آن
می مالند تا عین نجاست زایل بشود و بعد آن هیچ شرعی ظاهر نمی کند و این هم
باید دانست که بر قول مسلم هر چند موثق باشد تا وقتیکه مفید یقین یا ظن علی اختلاف
القولین نباشد در باب تطهیر اعتماد نمی تواند شد و هرگاه از تمیز این مقدمات
فارغ شدیم پس میگوئیم که در ما نحن فیه اگر از قراین و امارات خارجی علم بمبارکت گذاشتیم
بر تطهیر ثابت شود فلما نزع اذ ذاک فی حل فعله علی الصحة و همچنین اگر ثابت شود که لایق
قصود تطهیر واقع شده و الا مجرد آوردن کا در پارچه را بعد و در کردن و ساختن
بدون قرائن خارجی علم تحقق موضوع نمیتواند شد و منتهای امر این است که علم
بتحقق استعمال مطهر بر مسلم و این فعل او محل بر صحت بشود یا این معنی که تصرف
بر وجهی که نکرده چنانکه فقط استعمال مطهر است که اعم است از تطهیر و صحت
نسبت بآن همین است که استعمال بوجهی شده که مستلزم فعل محرم باشد پس اگر

هرگاه کسی بگوید کسی که تصرف در مال غیر می کند حکم بمبیع بودن یا موهوب بودن
 و مانند آن نمی تواند کرد بلکه همین تصرف او را فعل او قرار می دهد و او را محمول بر صحت
 کند باین معنی که این تصرف او در آن بروج حرام نشده است اعم از اینکه تصرف
 در آن بروج اذن واقع شده است یا بجهت انتقال او در ملک همین است حال
 ما نحن فیه با فرق فی ذلک امر تطهیر عدم تطهیر را چنانکه بعضی گمان کرده اند ظاهر
 مداخلتی نیست چرا که این فعل بعضی استعمال مطهر مع عدم بقای عین النجاسته عین تطهیر
 قرار داده شود پس اگر مطلع بر نجاست بم نباشد وقوع تطهیر متحقق خواهد شد لعمری
 الا اتحاد بین الامرین و اگر کسی بگوید که در فعل عمد حمل بر صحت مسلم است نه در غیر عمد
 گفته خواهد شد که تخصیص قلمه حمل فعل مسلم بر صحت بافعال اختیاریه هر چند اقرب بصواب
 است لکن قصد تطهیر در صورت عدم علم بم احتیاطا متحقق می تواند شد پس اگر امکان
 تحقق را مستلزم تحقق دانند و در هر دو شکی حکم بوقوع طهارت بدهند و اگر کسی بگوید
 که چون غالب افعال با هم متماثل اند بلکه فعل متصور نیست که مضامین و مماثل آن فعل
 دیگر نباشد و در آن احتمال دیگر متطرق نباشد پس علم بتحقیق موضوع بانشیخص
 و التبعین مقتدر است و در این صورت لازم می آید که فعلی از افعال مسلمین بسبب عدم
 علم بتحقیق آن محکوم بصحت نشود پس دفع این توهم باین هیچ میتواند شد که اشتراک
 در صحت و فاسد منقرض است بلکه تحقق اشتراک متمیز بودن صحیح آن از فاسد فی نفس الامر
 در حکم بصحت و سکا است آری تحقق اصل فعل اعم از اینکه فی نفس الامر صحیح باشد

یا فاسد کار است و علم تحقق گاهی از مارات و قرائن خارجی می شود و چون قرائن
نسبت با تفاوت اشخاص و اوقات مختلف می شود پس حکم هم مختلف خواهد شد و معلوم
مستشراً لما خلق الله و گاهی از دلیل ثابت میشود تحقق موضوع چنانکه در ذیح
می توان گفت که چون قطع مطلق و فری اوداج ثابت و متحقق است پس این فعل و
بحسب کلیه قواعد مطروحه باید که محمول بر صحت بشود و چون قتل حیوان ماکول الحرام
بدون ذبح جائز نیست لابد است که فعل و یعنی قطع اوداج ذبح قرار داده شود
پس نه پس کلیه ذبح متحقق خواهد شد و بعد تحقق ذبح از همین کلیه وقوع ذبح هیچ شرعی
ثابت خواهد شد و از قرائن هم در این علم تحقق موضوع حاصل میتوان شد چه قطع حلقه
ذیح برای غیر ذبح و غیر ذبح در این بلد از مسلم عهد و متعارف نیست و از همین جا است
که اگر کسی بید مسامی که معلقوم ذیح را قطع نمیکند بلکه بکند ذبح میکنند بخلاف گا و بز غالباً
پارچه را با دبرای ازاله او ساخت می دهند نه برای تطهیر شرعی و از همین جا است که هر کسی
که او را متفل بکار آومی بیند می گوید که پارچه را از چرخ صاف میکند و کسی می گوید
که پاک میکند آری اگر از قرائن در اینجا هم طهارت ثابت بشود چنانکه در این بلد شایع
است که در نه می شنوید یا ابتال هر نسبت بگا و دقیق باشد یا قول و موجب علم
باطن بشود علی اختلاف القولین پس این امر از موضوع بحث خارج است چه بموجب عهد
که همه مارات و قرائن خارجی مفقود باشند و عدلک اگر کسی اینها بین خود و خدا علم
تحقق تطهیر هم رسد پس نسبت با و در اجرای حکم صحت اشکالی نیست و آنچه جناب

عین مکان اعلیٰ الله رتبه فی فواوایل الجان و در روضه و غیره نوشته اند متنی بر حسب
 علم تحقیق موضوع است از قرائن بما سمعناه مذکوره عنه رضوان الله علیه را و اگر کسی
 توهم کند که هرگاه از ازاله نجاست و استعمال مطهر عام قرار داده شد از تطهیر پس تطهیر ازاله
 جنبش اینچ شرعی چه چیز است اگر فارق قصد است پس از ازاله جنبش قصد اجماعا
 معتبر نیست گفته خواهد شد در میان تطهیر تطهیر یعنی پاک شدن و پاک کردن فرق
 است و موضوع البحث هنا هو التطهیر لانه فعل المكلف ولا بدیهه من تحقیق قصد
 اگر بگویند که در اینصورت چگونه می تواند شد که علم بهم رسد تحقیق قصد و لا یعلم الضائر الا به
 علاوه بر این فرق در میان تطهیر شرعی علم از صحیح و فاسد و در میان ازاله نجاست و استعمال
 مطهر حیثیت و ماده افتراق کدام است در جواب گفته خواهد شد که غالباً بنای احکام
 شرعی بر عینیه بر ظاهر است پس چنانکه در عدالت شرعی مدار کار بر ظاهر است تعدد
 الاطلاع علی السرائر بچندین در این جا هم علاوه اینکه از قرائن هم علم تحقیق قصد حاصل می تواند
 چنانکه عرف شاید است که هرگاه کسی استعمال میکند گاهی گویند چرک دفع میکند
 قیام قرینه بر آن و گاهی می گویند که مشغول لطهارت جنبش است هرگاه قرینه آن می یابند
 و گاهی حکم می نمایند که طهارت حدیثه بجای آر و بسبب الدلت امارتی بر آن با وضو
 نیت و ران معتبر است و در میان همین امور فرق کنند یکی را مستلزم دیگری
 نمی دانند و نه شرعا استلزام تحقیق است و تحقیق تطهیر چنانکه دانستی متوقف بر قصد
 است و در مابقی بیان شد که ازاله جنبش گاهی بقصد عدم تطهیر می شود پس بیان

مثالی برای تحقق ماده افتراق کافیهست و اما بیان این امر که از وقوع معامله اجاره
 چه حکم بحث می شود پس پیش این است که چون مطالبه اجرت و گرفتن بون بجا آوردن
 کار نمی تواند شد پس قتر اجرت که فعل شخص معلوم است باید که حسب کلام محمول بر
 بشود و صحیح نخواهد شد تا وقتی که این فعل بجا نیار و پس قتر اجرت کاشف از بجا آوردن
 آن کار نخواهد شد و برگاه مدت هم در اجاره معین نموده شود پس چنان بر او واجب است
 که در آن مدت مشغول بان کار نشود پس انقضای مدت دلیل دیگر بر اشتغال و خواب
 و این هم کلامی باشد که حلیه مختصر در همین استیجار و ایقاع معامله اجاره نیست ممکن است
 که اعتیاد بوجه دیگر بعمل آید چنانکه محتمل است که از دلیل دیگر غیر این قاعده و مانع
 فیه حکم بطهارت بدیند مثل اینکه اودی الید قرار داده شود چنانکه از کلام بعضی اعلام
 مفهومی میشود و قول ذی الید در طهارت و نجاست معتبر است لکن این قول هم
 بجهت نحیف ضعیف است و بالجملة تا حال دلیلی که معتد علیه باشد در اثبات تطهیر
 ثابت نشده بلکه از استحباب و آیات مستفیضة آله بر عدم نقض یقین مگر بضمیر
 بقای حکم نجاست مستغایمی شود و بعضی علماء نظر بهمین وجه مختصر می دانند تطهیر و بقاء
 تحقق یقین حتی اینکه قول عادل موثق را از پایه اعتبار ساقط می دانند و بعضی
 نظیر بهمین قاعده مذکور بسیار وسعت کرده اند و مبالغه بسیار در ثبوت و اثبات
 آن کرده اند لکن ظاهر است که هرگاه علم تحقق موضوع نباشد این قاعده جاری
 نمی تواند شد چنانکه در مانحن فیه است کما صرح به بعضی الاعلام و بعضی مانحن فیه را

علیین مکان اعلی الله رتبه فی افراد لیس الجنان در روضه وغیره نوشته اند متنی جزو
 علم تحقیق موضوع است از قراین ماسمعه اند اگر عه رضوان الله علیه را از او اگر کسی
 تویم بکنند که هرگاه از الاله نجاست استعمال مطهر عام قرار داده شد از تطهیر پس تطهیر از الاله
 نجاست اینج شری چون چیز است اگر فارق قصد است پس از الاله نجاست قصد اجماعا
 معتبر نیست گفته خواهد شد در میان تطهیر تطهیر یعنی پاک شدن و پاک کردن فرق
 است و موضوع البحث هنا هو التطهیر لا فعل المكلف ولا یفیه من تحقیق القصد
 اگر گویند که در اینصورت چگونه می تواند شد که علم هم رسد تحقیق قصد و لا یعلم الغایه الا هو
 علاوه بر این فرق در میان تطهیر شریعی هم از صحیح و فاسد و در میان از الاله نجاست و استعمال
 مطهر حیست و ماده افتراق کدام است در جواب گفته خواهد شد که غالباً بنای احکام
 شرعی بر عینیه بر ظاهر است پس چنانکه در عدالت شرعی مدار کار بر ظاهر است لتعذر
 الاطلاع علی السرائر همچنین در ارجحایم علاوه اینکه از قراین هم علم تحقیق قصد حاصل می تواند
 چنانکه عرف شاهد است که هرگاه کسی استعمال میکند گاهی گویند چراک دفع میکند
 قیام قرینه بر آن و گاهی می گویند که شغل طهارت نجاست هرگاه قرینه آن می یابند
 و گاهی حکم می نمایند که طهارت حدیثه بجای آر و بسبب لالت امارتی بر آن با و مفید
 نیست و رآن معتبر است و در میان به این امور فرق کنند و یکی را مستلزم دیگری
 نمی دانند و نه شرعا مستلزم تحقیق است و تحقیق تطهیر چنانکه دانستی متوقف قصد
 است و در سابق بیان شد که از الاله نجاست گاهی بقصد عدم تطهیر می شود پس بیان

مثال برای تحقق داده افتراق کافیت و اما بیان این امر که از وقوع معامله اجاره
 چه حکم بحث می شود پس پیش این است که چون مطالبه اجرت و گرفتن بدل بجا آوردن
 کار نمی تواند شد پس قتن اجرت که فعل شخص معلوم است باید که حسب کلام محمول بر
 میشود و صحیح نخواهد شد تا وقتی که آن فعل بجا نیار و پس قتن اجرت کاشف از بجا آوردن
 آن کار خواهد شد و برگاه مدت هم در اجاره معین نموده شود پس چنان بر او واجب است
 که در آن مدت مشغول بان کار نشود پس انقضای مدت دلیل دیگر بر اشتغال و نخواهد بود
 و این هم کما یستلزمه که حلیه منحصر در همین استیجار و ایقاع معامله اجاره نیست ممکن است
 که امتیازان بوجه دیگر بعمل آید چنانکه محتمل است که از دلیل دیگر غیر این قاعده در مانع
 فیه حکم بطهارت بدینند مثل اینکه اودی الید قرار داده شود چنانکه از کلام بعضی اعلام
 مضموم میشود و قول ذی الید در طهارت و نجاست معتبر است لکن این قول هم
 بجهت نحیف ضعیف است و بالجملة تا حال دلیلی که معتد علیه باشد در اثبات تطهیر و نجاست
 ثابت نشده بلکه از استصحاب و آیات مستفیضة الیه بر عدم نقض یقین مگر یقین
 بفحای حکم نجاست متفاوتی شود و بعضی علماء نظر بهمین وجه منحصر می دانند تطهیر و نجاست
 تحقق یقین حتی اینکه قول عادل موثق را از پایه اعتبار ساقط می دانند و بعضی
 نظر بهمین قاعده مذکوره بسیار وسعت کرده اند و مبالغه بسیار در ثبوت و اثبات
 آن کرده اند لکن ظاهراً است که هرگاه عالم بتحقیق موضوع نباشد این قاعده جاری
 نمی تواند شد چنانکه در مانع فیه است کما صرح به بعضی الاعلام و بعضی مانع فیه را

در این طیفه داخل می دانند که بعد وقت ظهور جوع کلام ایشان بطریق خارجیه
 میشود و اما محتاج و اندک بهمانه و العالم کاسی **سوال** طرف کلی که از کل نجس
 باشد بعد طیف آن آب قلیل در آن داخل شده اند که در اجزای باطنیه آن باقی
 شد پس اگر طرف مذکور را آب مطهره در آب کثیر بزنند و در این صورت ظاهر و باطن نظر
 مع آن آب که در آن پیوده ظاهر خواهد شد باز جواب در این صورت اگر یقین
 نفوذ آب کثیر تا باطن باشد باطن هم ظاهر خواهد شد و الا بعد خشک کردن طرف آنرا
 در آب کثیر بزنند باز مانند یقین نفوذ آب حاکم می شود **سوال** طرف کلی
 که از کل نجس ساخته شده بعد طیف آن چون آب قلیل در آن داخل کرده بگذارند
 تا جمیع اجزای باطنیه آن نفوذ کنند بعد از آن آنرا انداخته دوبار همین طور بعمل آرند
 در این صورت ظاهر و باطن طرف مذکور بهر پاک خواهد شد یا طهارت باطنی آن آنرا
 تقلیل ممکن نیست **جواب** در صورت ترقیه از کلام بعضی اعلام بهوم میشود که ظاهر
 و باطن طرف پاک خواهد شد لکن طهارت باطن خالی از اشکال بر علم خفیه است
 پس حوط آنست که در آب کثیر بگذارند تا ظاهر و باطن بلا غده بعد نفوذ آب
 ظاهر بشود **کس** صد و حدیث و اثنا و افعال سجد و وضو موجب اعاده است
جواب اعاده ثابت نیست و اگر بکند بهتر است **کس** **سوال** منکر اما
 کافر است یا نه و علی الثانی منکرین امامت حضرت امیر هم کافر نباشند و علی الاول
 درباره محمد بن حنفیه و مختار بن ابی حمیده و عبدالله افطح و جعفر بن علی نفی و غیره

چه حکم میشود آیا اینها منکر امامت انکه زمان خود بودند کما هو مزعم النواصب جواب
منکر امامت برگاه ایمان حال همیشه در آخرت نخله فی النار است ولات صین میناص
پس اینها و کفار بحسب آخرت در یک حکم باشند و در دنیا بحسب هر محکوم باسلام
و اگر تائب و دتوبه او مقرون با خلاص باشد پس محکوم حکم ایمان دنیا جی از نیران خواهد بود
و از رجال مذکورین کسیانکه تائب شده اند ناجی و ممدوح اند که محمد بن حنفیه و جعفر
بن علی که **سوال** میت را مردمان احیاء تا بر زمین بسیارند بحدت معینه
جهت نقل جنازه بجای دیگر آیا این تفویض اصلی یا اموایه اند و اگر اصلی دارد و قیاس
بر این تفویض مجروح عوام بامتیا میکند انهم و است بانه جواب اصل این
قسم سپردن خواه بر بن بسیارند و خواه بامتیا و مانند این شرعا اصلی ندارد و اگر
این چیز بار اذوی العقول موثر دانند این افعال را و نخواهند بود که قائل بجاست
مسوخ البته جمیع رطوبات از انجس کوبید و قائل بطهارت مسوخ از انجس نمی دانند
لکن چونکه در حال نماز از فضیلت حیوان غیر ماکول اجتناب لازم است اند رطوبات
ان اجتناب خواهد کرد و قول ماخیر اقرب بصواب است که ذبح حیوانات
که مذکوب بر آن شرعا واقع میشود مطهر گوشت و پوست است اگر چه ماکول اللحم نباشد
مثل سباع که شهبه علیه الرحمه یعنی خلاف کرده است در وقوع تنگیه بر آن و مثل
مسوخ که نجس العین باشد و مثل حشرات که در باطن زمین میآکن طباقت در این
هر دو قسم در میان علما مازنوا ان الله علیه خلاف واقع است و بر کتب معتزله

و آدمی تکبیه واقع نمی شود اجماعی **سوال** در پارچه آمدن دندان
 بے ثوب نماز جایز است یا نه بلکه مطلق است که مشرکین چنین نصاری انرا
 بر طوبت منسک ده اند علی الخصوص حیث که بی بر طوبت مطبوع شده نشناختن است
جواب بدون علم نجاست حکم نجاست نمیتواند که دو شهادت بر غیر مخصوص غیر
 مسموع **کط سوال** در من لایحضر الفقیه مسطور است سئل العا دق
 عن جلوه المیتة یجعل فیها اللبن الماء السمن ثم یرقی فیہ فقال لا بأس بان تجعل فیها ما شئت
 من ما اول لبن و سمن یموت و ماء و منه و تشرب و لا کن لا تقل فیها انتمی شرح این حدیث مع مال
 و ما علیه ارشاد شود **جواب** اخبار کثیره معارض این روایت دارد و شده پس این
 روایت ماول یا مطروح است اخوند ملا محمد تقی علیه الرحمه در لوا مع شرح من لایحضر الفقیه
 می فرمایند این خبر را ندیده ام و در کتابی بغیر از این کتاب و ظاهر این چون این خبر بارتقیه
 وارد شده است بقرینه آنکه از رای آنحضرت سوال کرده و گویان این بگو گفتگو با حضرات
 میکردند علماء و کتب خود بنیاده اند و احادیث بسیار وارد شده است که دلالت
 بر نجاست حیوان میتة صاحب نفس سالک میکند و بعضی گذشت پس تا چار است حل
 ان بر میتة سو سجاد چون مدار اعراب بر انست و آب روضه و غیره را نیکیند و بنده
 دیده است بسیار بلکه کم است که در غیر آن کنند و اگر بر بقیه وارد شده باشد نیز ظاهر **نقص**
 حضرت همین باشد و نمیی که از نماز وارد شده است بر سبیل استجاب است
باب ما يتعلق بالصلاة اعلی الاظهر قنوت سجد است ب قول مجاز

اقتضای بر تسبیحات اربع خالی از قوت نیست حج صلوة اعرابی ده رکعت است
 اول دو رکعت بجایار دو بعد از هشت رکعت بدو سلام **د** هرگاه در عمل اخیر شک
 بکند و یک طرف بکمال ادراج باشد عمل بر طرف بکند علی الاظهر الاظهر و اگر مطمئن
 اقل بوده باشد پس احتیاج رکعت احتیاط نیست و اگر جانب اگر ادراج بوده باشد
 پس اگر احتیاط رکعت احتیاط هم بجایار و احوط خواند بود هر چند وجوب ثابت نیست
 و ظاهر اطمینان در اولین هم معتبر است و همچنین در هر فریضة ثانیة و ثلثیة **هـ** هرگاه
 اکثر الشک بوده باشد التفات بطرف شک خود نمیکند اتفاقا و علی الظاهر من الفتاوی
 کما هو ظاهر بعض الصحاح مراد از عدم التفات بنا که در آن بر وقوع مشکوک فیه است
 آری این قیاسی است که هرگاه بنا بر وقوع مستلزم فسادى نبوده باشد پس اگر غیر الشک
 شک کند در چهار و پنج در بعضی بنا بر اقل بکند آمد علی الاظهر و ظاهر آنست
 که هرگاه سجده بر جبهه صادق آید کافی است و احوط آنست که از مقدار در هم کمتر نباشد
 در محل سجده سهو علی الاظهر بعد تسلیم است **ح** هرگاه امر و ایر باشد و میال آنکه
 یا نماز را دست بسته قائما بجایار و دو سجده بر مالایع علیه السجود بکند یا نماز را نشسته
 بجایار و دو دست بسته نباشد و سجده بر مالایع علیه السجود بکند پس احوط آنست که هر دو طریق
 نماز را بجایار و دو هرگاه وقت مضیق باشد و در نیست که رعایت قیام لازم باشد
 و احوط آنست که اعاده هم نماید **ط** آنچه معلوم باشد که قطعاً داخل مسجد نیست
 در آن بمن القصر و الا تمام اختیار دارد و آنچه مشکوک بوده باشد در آن قصر ظاهر است

لازم است **ح** از اطلاعات روایات و کلام فقها رضوان الله علیهم الجوامع
 مفترض بمفترض مستفاد میشود اگر چه صلوات الله وعلیه و معلوم در جهرا و خفا
 باشد یا قصد مسافت در قصر معتبر است پس گاه بطلب سبب برود اگر چه از مسافت
 قصر زاید برود قصر نمیکند **ب** اگر گاه اذان مسوع نشود و خانه یا شیء بر دیده نشوند
 یا بالعکس بنشینند سبب جمعی قصر نمیکند و اگر جمع بین القصر و الاتمام بکنند و در نیست
 که احوط بوده باشد **ج** در بلاد مسیح بنابر شهر و در حد ترخص عدم سماع اذان محله
 که در آن می باشد و خفای بیوت آن محله معتبر است و احوط آنست که در میان قصر
 و اتمام جمع بکنند **د** اگر گاه مسافر قریب بلد خود برسد و محله داخل شهر نشود و در قریه
 متقاربه بماند پس احوط آنست که در بیفورت بین القصر و الاتمام جمع بکند **ه** میل علیه السلام
 چهار هزار ذراع میشود و ذراع بست و چهار اصبع است و همین قدر مقدار مدبر و ارض
 مسنونی برای البصر نوشته اند **ی** احوط آنست که مرور غفص شعرا در حال
 صلوة اجتناب بکنند مفتول باشد یا مشدود از ریسمان و غیره باشد یا فقط موبار
 پیچیده باشد خواه در وسط سطر پیچید و خواه پشت سر بلکه در مقدم سر هم پیچید و از پچیدن
 بعضی سوار هم اجتناب بکنند **ف** قرات قرآن شریف بنابر شهر و هر یک از قرات
 قرات سبعه که بکنند صحیح است و تخمین حکم اعواب است و مفتوح خواندن لام و اء و جلم
 هم منافعی مذکور امام نیست و نیز آنست که بقرائت عاصم بخواند و احوط آنست
 که بقرات البوجه و خلف یعقوب بخواند **ج** اگر چه مسافر نداند که در وقت نماز

بعد فوت وقت فضیلت بخانه خواهد رسید لکن در نیست که سارعت و بجای آورد
 نماز افضل باشد **بط** هرگاه در بلده اراده اقامت عشاء نماید و بعد ترخص برسد
 پس در نیست که جمع بین القصر و الاتمام احوط باشد **ک** هرگاه کسی بعد اقامت
 عشاء در جائی اراده سفر بکند و غم اقامت عشاء در انتهای راه که کم از هشت فرسخ
 بوده باشد داشته باشد بنا بر مذکور جمع بین القصر و الاتمام
 نماید در نیست احوط باشد **ک** هرگاه سهواً مسافر نماز را تمام بکند و وقت
 اعاده نمیکند و هرگاه خارج وقت متذکر نشود پس بنا بر شبهه اعاده نمی کند و این
 قول بر چند قوت وارد لکن اگر اعاده بکند احوط بوده باشد **ک** هرگاه مریض
 قادر بر قیام نباشد و از طهارت مانده خوف لغو داشته باشد پس اگر بعد از احوال
 نباشد بلا غدر و قضا دیومیر داشته از تیمم بجا می تواند آورد و اگر امید زوال غدر داشته
 باشد پس چند انعموات اکثر قاضی جواز استقدا میشود لکن مسئله خالی از اشکال نیست
ک ظاهر قول باستحباب و افضلیت تسبیح مطلقاً امام باشد یا منفرد قوت دارد
ک هرگاه قبل تحقق سجود متذکر شود که رکوع نکرده است پس هرگاه بقصد
 سجده مخفی شده است علی الاشهر راست میشود و رکوع میکند و بعد آن سجده
 میکند و هرگاه شبان بعد وصول بحد رکوع عارض شود پس جمعی گفته اند که نجاسه
 راست میشود بنا بر حد رکوع برسد و بعضی گفته اند که راست می بیند و رکوع میکند
 و بر عزم خفیف پدید می آید اشکال است و احوط آنست که برای رکوع برگردد و نماز را

تمام بکند و بعد فراغ اعاده نماز لازم داند و بعضی علماء فرموده اند که مراد نقیبا
 رضوان الله علیه از حد رکوع حد نیست که هرگاه مصلی متجاوز از آن حد بشود اسم
 رکوع صادق آید و در این صورت اشبه آنست که راست بایستد و رکوع بکند
 و احوط آنست که اعاده هم بکند **۵** هرگاه غیر عارف ایمان آورد علی الاظهر
 اعاده آنچه نماز با موافق ندیست خود پنج صحیح بجا آورده است نمی کند و در حد نیست
 که نیت شرط صحت نماز بوده باشد کذا از عمر بن خطاب منقول است که او سوال کرد
 از امام بحق ناطق جعفر صادق علیه السلام پس عرض کرد که ما زوال قسمی امی شناسیم
 پس گوی که شناسیم وقت غیب آنحضرت فرمود برای غیب و الی است مثل زوال
 شمس عرض کرد پس بگویم شناسیم فرمود از آنجا که نجوم شیخ شهید علیه الرحمه
 در ذکر می فرموده است که ظاهر امر از آن نجوم نجوم طالع نوز و غروب آفتاب است
 و ظاهرا همین احتمال را جناب علین مکان اعلی الله در جنتی فرادیس گمان و اکثر
 علمای محققین از متأخرین مثل ملا محسن کاظمی و جناب آقا باقر بهبهانی رحمته الله علیه
 ترجیح داده اند و بعضی علماء فرموده اند که این کلیه نیست که هر کوب وقت خوراک فتا
 طالع شود بعد نصف شب زوایه نصف النهار نمیدر شود بلکه موافقت قوسین کوب
 اند قوسین شمس متباعد است و الا در افاق مائل با اعتبار قرب معدل النهار بعد آن
 و قرب کوب و بعد آن از ان اختلاف فاحش بسود و سکاه است که بعضی کوب
 در اواسط معموله نصف النهار میسرند قبل نصف شب بقدر و مساعدت غنیمت

مثل شعرا فی بیانیه و بعض کواکب تقریباً بعد نصف شب بقدر یک ساعت و نصف میرسد
 مثل سماک امح لیل بد است از این اعتبار باقی خط است و آنکه منصف مدار است هر
 کواکب است آتشی ممکن است که گفته شود که مراد از اخذ را اخذ را کواکبی است که وقت
 غروب شمس طالع میشوند از نصف قوس النهار آنها لکن حق اینست که محل این رتبه
 بر همه این محلات نظر عموم تکلیف خالی از استبعاد نیست پس در نیست که گفته شود
 که مراد از نجوم اکثر نجوم اند و شکی نیست که اخذ اکثر نجوم مبتنی نمی شود بلکه بعد از قسم
 پس لاجرم از تحقق آن انتصاف شب متحقق خواهد شد تفصیل این اجمال نیست که کواکب
 که اول شب مشاهد و محسوس میشوند از دو طالع بیرون نیست یا قریب غروب آفتاب طالع
 شده اند خواه متصل غروب طالع شده اند خواه اندک بعد و خواه اندک قبل یا قبل
 غروب بزمان معتدبه و چون نسبت بعاده خلق اول وقت اخذ را علم نمیشود تا وقتیکه
 اخذ را قبضین شود پس کواکبی که قبل غروب طالع شده اند اکثر آنها بلکه همه وقت انتصاف شب
 منحدر خواهند شد و همچنین کواکبی که قریب غروب طالع شده اند هرگاه قوس نیا کواکب
 بقدر قوس لیل شمس بده باشد یا کمتر از آن آری کواکبی که قوس نیا را آنها زیاده از قوس
 شمس بده باشد و طالع شده باشند وقت غروب آنها برائره نصف النهار عینانی
 از انتصاف خواهند رسید پس آنچه گفته می بینیم که هرگاه متکلف بداند کواکب اول
 و بعد آن او را علم هر رسد که اکثر کواکبی که دیده است منحدر شده اند البته نظر در آن
 بلکه جزم آن حاصل خواهد شد و ظاهر این احتمال که بخاطر قیام خط و کیده و نظر عموم تکلیف

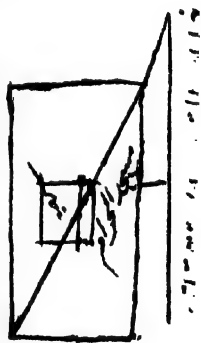
از دیگر محتملات ترجیح دارد و نماز عشا البته درین وقت بنیت او ابناء بر قولی دیگر است
 او انصف شب ممتد می شود نمی تواند شد لکن چون فی الواقع انصاف تحقیقی قبل است
 پس هرگاه تحصیل آن میسر شود و انحراف متبیین بشود پس آیا به نیت قضایا آرند تحقق
 الانصاف فی الواقع یا به نیت او العموم تحقق ماحول الشارح مناط الانصاف و للروم
 فی انماط التکلیف بالانصاف الحقیقی مسئله خالی از اشکال نیست پس احوط آنست
 که بنیت قربت بجای آرند و قصد او اوقضا کنند و اما جدی پس بجهت قربت او از قطب
 در اکثر معموه تمام مدار او ابدی الظهور است و در بعض مقامات غروب هم خواهد گذشت
 لکن چون از ثواب است است بجز حرکت ثانیه باین شبهه حرکتی نمیکند پس این خطا و از ربع
 قوس مع او خود از نقطه که وقت غروب آفتاب بر آن بوده باشد البته غایت نصف النهار
 در صورت اولی خواهد بود و در صورت ثانیه الخطا و از نصف قوس النهار و علما
 نصف شب خواهد بود که هرگاه مسافر سهواً اتمام کند پس علی الاشیء اگر وقت باقی
 است اعاده میکند و الا فلا **ک** روایات جمیع بین الصلواتین در کتب معتدیه سنین
 هم روایت از انجا خبری است که جمیدی در جمع بین الصلواتین روایت کرده قال فی سؤل الله
 الظهر والعصر جمعوا والمغرب والعشاء جمعان غیر خوف ولا سفر ل نماز برست کم
 از شش سال اختلافی است و در روایات هم اختلاف است و احتمال بیعت متطرف
 است چنانکه از کلینی صدوق و مفید رضوان الله علیهم نقل کرده اند و در روایت
 وارد شده است که طفل سر سال حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فوت نموده پس

نماز کرد بر آن حضرت امام محمد باقر علیه السلام پس راه را آنحضرت علمیده طلب فرمود
 و از او گفت که امیر المؤمنین صلوات الله علیه امر می فرمود که اطفال را بدون صلوة
 دفن نکنند لکن دم یعنی ایجاب بدون صلوة دفن نمیکنند پس من هم متابعت
 آنها کردم و از این روایت ظاهر می شود که نماز بجا آوردن آنحضرت نفی شده بود چه اگر
 مستحب بود حاجت باعتدال نمی شد که چند کس مجتمعاً در یک وقت نماز بر جنازه بجا
 بیاورند و ظاهر اینست که در کتب آنجناب علیه السلام علی الله تبتغی فراوان
 در روضه الاحکام فرموده اند که علامت انتصاف لیل ابتدا بخطاط جدی است
 از آن دایره یعنی از دایره نصف النهار پس بعضی از افاضل اجاب از تلامذه جناب
 مرحوم در توجیه آن نوشته اند که مراد از دایره نصف النهار در این مقام علی طریق
 الاستحکام نصف النهار افقی از افق استوائیه است که هنگام غروب آفتاب جدی بر افق
 بوده باشد لکن در افق مائل وقتی که شمس با اعتدالین بخوابد بود نسبت به قوس قزح
 النهار تقاوتی خواهد بود و پس علایت آن ضروری خواهد بود و لابد است از رعایت
 این امر در علامت اولی هم چنانکه لابد است از تخصیص آن علامت علاوه بر آنچه
 در جواب سابق مذکور شد هر یک که کتب اربعه و همچنین ضروری است ملاحظه مغارب
 قوسی که شمس کس ذاتی خود قطع میکند و افزوداش بر قوس النهار که کس لازم است
 و عمری بقدر اجزاء و سلمه الله و اصحاب وفقه الله للصلوات علیهم اجمعین بیدار کردن قائم برای
 نماز و حجاب دارد و لکن واجب نیست که هرگاه مشغول الذمه بصلوة بوده باشند

ظاهر در وقت وسیع نماز میتوان کرد و اگر حیض بوده باشد و دیان طالب حیض باشد
 پس حوط آنست که با وصف قدرت بر او در وقت وسیع نماز نکند که در رنگ آید
 از وجوب بعد عمر برداشتن از سجده اولی بقدر ذکر ظاهر مستحب است لیکن هرگاه
 معلوم نباشد که کدام نماز اول قوت شد رعایتاً للترتیب پنج نماز را زاید از آنچه
 بر او است بجا بیاورد و هرگاه در ملک خود مسافر رسد و بقصد توطن شش ماه در آنجا
 نمانده باشد پس بنا بر شهر قصر میکند و ظاهر این مذمب قوت دارد و اگر بقصد وطن
 در شهری مانده باشد تا شش ماه و ملکی آنجا نماند باشد پس حوط آنست که جمیع
 بین القصر والا تمام نماید **لح** آنچه ایما نموده اند که بعضی از علما معنی قرینه الی الدار است
 فطمان بر واری و امتثال امر خداوند عالم نوشته اند و بعضی رضای خداوند عالم
 پس مخفی نماند که قربت را بر رضای خدای عز و جل تفسیر کردن اولی است لکن چون
 در امتثال امر رضا متحقق می شود لیس فانی در هر دو تفسیر نیست فقط فرق تعبیری
 است **لح** در قیام و رکوع و در نشستن باین سجد تین استجاب در رنگ آید
 از واجب بقدر ذکر مستحب البته مستحب است و اگر ذکر را ترک بکند پس از نشستن
 زاید از واجب از جمله مندوبات معدود تواند شد هم فعل قلیلی که مبطل صلوٰه است
 خارج از صلوٰه است نه داخل صلوٰه **ما** قبل تمام شدن جمله طویل و وقف
 بر الفاظ متعلقه آن بقطع نفس باسقاط حرکت آخرش اگر ضرورت باشد مطلقاً
 جائز است و هرگاه قطع محل معنی باشد مثل ذکره اف بدون مضاف الیه پس جائز است

حب اگر وقف بدون قطع نفس مکن باشد قطع نفس معتبر نخواهد بود **ح**
 هرگاه از وقف بی محل مرسوم قرائت خلل نشود احتیاج اعادة آن لفظ نیست و هرگاه
 در معنی خلل شود اعادة لازم است و جزو قرائت واجب است و از وقف محل بلا ضرورت
 اجتناب لازم دانند **م** قیام تا وقت تمام سوره واجب است و همان قیام مکن
 است و حاجت قیام زیاد از آن نیست **م** توسیع مسجد وقت ضرورت باکی ندارد
 والا اجتناب احوط است **م** در صورت مرقوم کلمه اشهد بگوید و تکرار
 لفظ اش عدا نکند که مبطل نماز خواهد بود و اگر اتفاقاً بی قصد تکرار جاری شود ضرر ندارد
 و هرگاه فقط لفظ ای گفته شود بدون کاف باید که تمام کلمه بگوید و نماز باطل نخواهد
 و هرگاه لفظ ایک سهواً مکرر شده قباحتی ندارد و عمدتاً اگر تکرار نکند شاید بهتر باشد و قضا
 در غیر محل اگر ضرورت قطع نفس بمسائل آید پس اگر وقف مثلاً بر مضاف بدون ذکر مضاف
 واقع شود باید باز اعادة مضاف نمایند مثلاً ای که اگر در نظم قرائت خلل شده باشد
 باز اعادة از جایکه نظم قرائت حاصل نشود نماید والا اعادة آن نمایند و در لفظ ضایع
 و غیره که واجب است تا چهار الف میباید کشید و کشیدنش واجب است **م**
 در غیر محل مکرر سهواً واقع شود مبطل نخواهد شد و عمدتاً اگر زیاد بقدر و کوف باشد
 مبطل است یا نه مسئله محل اشکال است لکن اعادة قرائت احتیاطاً لازم است
 و اگر اعادة صلوة هم نمایند بهتر خواهد بود و اگر زیاد بقدر و حرف باشد احتمال ابطال
 نماز است و این احتمال ظاهر قوت دارد **ح** تا وقتیکه کسوف و خسوف مری

و تحقیق نشود از حساب علم نجوم نماز آن واجب نخواهد شد و کسیکه مطلع نشود از کسوف
 و خسوف تا وقتش در گذرد و پس از آنکه قیاس گرفته باشد واجب است قضا و اگر تمام محرم
 نگرفته باشد قضا واجب نیست بنا بر شبهه و احوط آنست که به نیت قربت قضا بکند و اگر
 بعضی گرفته باشد و عمد یا ناسیانه ترک کرده باشد شبهه میان علما آنست که قضا واجب
 است و آن احوط است **محط** اگر نماز ظهر یا مغرب را سهواً به نیت عصر یا عشاء
 بخواند و در انشائی نماز یا بعد اتمام نماز آگاه شود و همچنین اگر او را به نیت قضا یا بر عسر
 بخواند پس اگر در انشائی نماز یا در آید تبذیل نیت کند و قصد نماز یک بجای آورد و نشی می نماید
 نماید و احتیاطاً اعاده هم کند و اگر بعد نماز یا در اعاده نماید و این حکم و قیست که نماز را
 در وقت مخفی دیگری کرده باشد و اگر در وقت مشترک دیگری را بجای آورده پس اگر
 بعد فراغ غلبه شده نماز صحیح است و ترتیب ساقط است و اگر در انشائی نماز ترک شده
 پس نیت را تبدیل نماید و قصد نماز مقدم بکند بنا بر شبهه و مخیری است و این مندرج
 قوت دارد و **ن** جاهل مسکله اگر در مقام تقهیر تمام بکند علی الاشهر اعاده نمیکند اگر چه
 وقت باقی باشد و این قول ظاهر اقول دارد و **تاکس** بنا بر شکل مسطور نماز و اقف
 در بلاد بعیده صحیح است یا فاسد و مراد از جهت کعبه سمت کعبه نیست **الجواب**
 جهت قبله ظاهر اعبارت است از خطبیک در محاذات موقف مصلی بر خانه کعبه از اهل الله
 شرفا بگذرد و مصلی را دخول کعبه در مجموع منیقن یا مطمئن باشد و در هر جزوی
 از اجزای آن مرور بر کعبه عدم آن معصای الاحتمال باشد و تشخیص سمت بمبنی

مذکور در هر یک بحسب اوقات رعدیه و قوانین ریاضیه میتواند شد و در استقبال تعویض
توازی معتبر است تا نحو موقوف مصلی عمود باشد بر جهت کا صبح به غیر واحد من علام
پیش نماز در صورت مرقوم علی الظاهر صحیح نخواهد شد مگر بر گاه کسی بفروری
از شهر بقدر فرسخی برود و اراده داشته باشد که در شهر دوره نماید و درین دوره
نماید از مسافت شمر عریه قطع کند پس درین صورت احوط آنست که جمیع بین القصیر
و الا تمام نماید **بج** جائز است صلوٰه در فوجی که بران مویای انسان و ناخن او بوده باشد
چنانکه حدیث صحیح بران دلالت دارد و ظاهر این حکم عام است از اینکه مویای خود
مصلی بوده باشد یا مویای غیر او **ف** هر گاه هیچ کس نباشد نماز جمعه میتواند شد
ن عدم وجوب قرائت سوره در نوافل و جواز اقتضای بر سوره فاتحه ظاهر متفق
علیه است آری از کلام بعضی اعلام احتمال اشتراط سوره در بعضی نوافل که دران
امریان وارونده مثل صلوٰه حضرت جعفر طیار رضوان الله علیه مفهوم میشود و در اثر
هم هر گاه ضرورت باشد اقتضای بر سوره فاتحه میتواند کرد و اجامه او در ضیق وقت
علی الا شبهه الاظهر آری سقوط سوره در صورت ضیق وقت از باقی اجزاء صلوٰه غیرکن
محل اشکال است **ن** جائز نیست گفتن آمین بر آخر سوره فاتحه علی الا شبهه الاظهر
و مبطل نماز است **ن** هر گاه ملک اقامت شش ماه بود و مسلوب باشد پس تلقیه
تحقیق شرائط دیگر قصر میکند حتا و اگر یکی از اینها مسلوب باشد و دیگری یافته شود
احوط آنست که قصد اقامت ده روز کند و تمام کند یا جمع کند میان قصر و تمام

و مراد از محل ملک شهر دقیر و مثل آن است زیرا که در مشتمل بر تقریرهای متباعد
 میشود **نسخه** این بعضی اخباریین گمان کرده اند که محقق علیه الرحمه سورة لقمان از غرایم
 بلفظ شما کرده اند از قبیل آن بعضی الظن شمر می باشد و در کتاب حدیث هم سورة لقمان
 از غرایم شمرده اند فی الفقیه الاثقل فی الفقهیه شیخنا من الغرایم الاربع و بی سورة سجده
 و لقمان و حم السجده و النجم و سورة اقرا باسم ربک قال الشارح المجلسی و لیس لقمان سجده
 و انما بی فی السورة التي اليها و بی الم السجدة و لما لم یکن لهذه السورة اسم خاص كالبقرة
 و آل عمران سمیت بالسورة التي اليها مجازاً **نقطه** از آن نماز عیدین به نیت قربت
 میتوانند خوانند **مس** سوال الفاظیکه در مصحف عثمانی نیست که نزول آن الفاظ از
 روایات کثیره ثابت است در نماز یوم میخواندن آن جائز است یا نه مثل قرات
 الی اجل مسی که بعد از استتمتع به منهن اجور من از اجل اصحاب مثل عبد الدین عباس
 و غیره مروست و همچنین قرات لفظ انکی بجای از بی و لفظ انکم بجای امر که در بعضی
 کافی کلینی بمقام کتاب الحج باب النص و الاشارة الی امیر المؤمنین علی موجود است
جواب آنچه در بعضی روایات که از قبیل اخبار احاد میباشد تغییر و تبدیل
 الفاظ قرآن مجید وارد شده عمل بر آن نباید کرد زیرا که قطعاً اندوین و اسلام
 در روایات مستفیض اهل بیت علیهم السلام ثابت است که فیما بین وقتین کلام خداوند
 است پس اگر مصلی موافق آن روایات بخواند نماز او باطل خواهد شد و تاویل آن
 روایات بچند وجه میتوان شد از آنجمله آنست که علی تقدیر صحیح ۱۱ روایت محتمل است

که باین پنج حکم در روایات مذکور است نازل شده باشند اما زیادتى بعضی الفاظ
 پیش از آنکه آن در صلوة احوط است و اما اختلاف اعاب پس گاه موافق قراء
 از قرآن سبعه باشد میتوان خواند لیکن احوط آنست که موافق قراء ابو جعفر و خلف
 یعقوب خوانند اما محسن کاشانی در کتاب وافی فرموده که آنچه در کافی از بر نطی منقول است
 که حضرت ابو الحسن علیه السلام مصحفی بخواند که در آن نام یثنا کس از قریش بودند الحاح
 ظاهر امر او نیست که در آن مصحف بطریق تفسیر سماعی آنها مکتوب بودند که بوجهی معلوم
 شده بودند و بر همین محمول است آنچه در هر دو خبر سابق وارد شده که استماع غوغی نقل
 کردنی را بر خلاف آنچه در مسموع خوانند که مراد از آن استماع حرف تفسیر الفاظ قرآن است
 و همچنین بر آنچه از انمیدی علیه السلام ازین قبیل وارد شده همه محمول است بر آنچه
 گفتیم و این تاویل ازین جهت کرده ام که اگر احتمال تحریف و تغیر در الفاظ قرآن متطرق
 باشد باقی نخواهد ماند برای ما اعتماد بر چیزی از قرآن زیرا که بنا برین در هر آیه
 محتمل خواهد بود که محرف و مغیر باشند پس قرآن حجت نخواهد بود و فایده امرنا
 آن در عرض اخبار مختلفه بر آن باقی نخواهد ماند انتهی الحظ ترجمه طائره دعا سوال
 کسانیکه مقلد مجتهد عصر جامع الشرائط باشند که فتوایش درباره نماز عیدین چنین بود
 که بفاصله کمتر از فرسخ جماعت ثانیه صحیح نیست و پیش نمازی بعد نماز جماعت اولی
 برنیت وجوب یا استحباب در مسجد جامع با صد یا کس از عید را جماعت بجای آورد
 در حالیکه نماز جماعت اولی با چند کس سالیه باشد درین صورت کسانیکه گویند

که مقل مجتهد عصر اند و از فتوایش هم آگاه که نماز جماعت ثانیه صحیح نیست با وجود
علم به نماز جماعت اولی این خیال کرده که این شیخ نماز که اجماعی حجت شرعی بر صحت نماز
جماعت ثانیه میداشته باشد پشت سر همچنین کس که نماز مذکور بجا آورده میتواند باشد
یا نه و برای ایشان صورت مرقوم آن نماز بجا آوردن جائز خواهد بود یا نه **جواب**
در صورت مرقوم اشخاص مذکورین را نماز خواندن جائز نیست مگر آنکه مقل مجتهد دیگر
باشد که او قائل است بحدیث عدم اعتبار فصل بوده باشد **سبب** سوال پیشین آنکه
از فتوای مجتهد عصر آگاه بود که بفاصله کمتر از فرسخ نماز عیدین بجماعت اولی صحیح و نماز
جماعت ثانیه غیر صحیح و با وجود این آگاهی اگر این حجت را اقرار داد که در کتب بعد جماعت
نماز عیدین اکثر میشد اعنی ملامهدی ماستر آبادی رحمه الله و دیگر پیش از این مذکور
اشنا عشر و نماز عیدین را افضل بجماعت می خواندند بعد از آن جناب علیین مکان
طلاب شرافه با وجود علم بر آن نماز مذکور را بفاصله کمتر از فرسخ بجماعت خواه به نیت
استحباب خواه و وجوب بجا آورده با وجود یک پیش نماز مذکور ازین آگاه که جناب
علیین مکان حالادر حیات نمیبستند نماز عیدین را بفاصله کمتر از یک فرسخ بلکه بفاصله
چند قدم بعد از نماز جماعت اولی با وجود علم بجماعت اولی بجا آوردن صورت
بشت سر همچنین پیش نماز عیدین باشد خواه نماز عیدین باشد خواه نماز دیگر اقد کردن و نماز
بجا آوردن جائز خواهد بود یا نه **جواب** در صورت مرقوم خواندن نماز عیدین
و نماز جمعه بدون فاصله یک فرسخ جائز نخواهد بود هرگاه مقل مجتهدی باشد که او قائل

بعد از نماز باشد یا پیش نماز خود مجتهد باشد و الا ترک نماز غیر جائز عمداً از عدالت خارج
 خواهد شد و نماز جماعتی که در آن فاصله یک فرسخ نمی باید جائز خواهد بود و خواندن
 جناب غلین مکان نماز عید را بعد از خواندن دیگر حضرات ثابت نیست و جناب حرم
 قائل بوجوب نماز و اعتبار فصل بودند **سبع** سوال در شهریکه دو امام باشند و هر
 قائل عدالت دیگری نباشد و یکی از آن در خانه تنگ ضیق سکونت داشته باشد
 و دیگری در مسجد جامع که صد یا کس در آن مسجد پشت سر او نماز یومیه و جمعه بجای آید
 پس اگر پیشتر از یک سکونت در خانه تنگ میدارد و بروز عید هرگاه او را مقتدین بقدر
 اعداد مفروضه میشوند و امام مذکور قادر بر ادای خطبتین است نماز عیدین بر او
 و بر اعداد مفروضه واجب میشود یا نه و در صورت وجوب آیا جائز است که پیشتر از مذکور
 بخیاال بطلان نماز جماعت نایم که امام دیگر مسجد جامع با صد یا کس بعد از نماز جماعت
 اولی برپا میکند ترک این وجوب عثمایی بقدر نماید و در صورتیکه بخیاال مذکور
 عاصی خواهد شد یا نه **جواب** در صورت مرقومه نماز عید واجب است و اگر بود
 لکن هرگاه معتقد عدالت باشد نماز دیگر باشد اگر خواهد قبل نماز او بخانه خود نماز را
 بجای آورد اگر مانعی نبوده باشد و اگر خواهد اقتدا بگیرد نموده نماز را بجای آورد و اگر
 معتقد عدالت او نبوده باشد پس ترک آن غم خواهد شد **سبع** در صورت
 مرقومه چون قول بوجوب نماز عیدین و جموع است بجماعت نایم بلا فصل
 یک فرسخ محکوم بطلان خواهد بود پس یک جماعت نایم نمیتواند شده و جواب

[illegible]

مسئله ثانی اینست که اگر مقتد بین پیش نماز اول عادل و البته با وقت ذکر و پس
هر چند دیگر آن او را طاق و اندر نظر است که نماز آن جماعت صحیح خوانده
و دیگر آن جماعت مرتبه ثانی نماز نمیتواند کند **مسئله** سوال اگر مصلی در آنجا
شفع در یابد که هیچ طالع کرد بد نماز و تر را باختصار میتوان کرد و یا نه **جواب**
ظاهر آن است که نماز شفع را تمام کند و بعد آن نماز و تر را بجای آورد و بنیت قرائت
سعی توفیق جمیع بوقت ظهر فضل و اجزاء آن شبیه است و احوط آنست که بخورد
تحقق زوال بجای آورد **مسئله** جمیع روزان غیبت و در صورت تحقق ترا
ظاهر او واجب است و تخصیص بجهت ندارد **قال** بعضی الاعلام فی ترتیب بفهم
من کلام بعضهم من التخصیص بالفقید ان العدة فی اثبات التخییر فی زمن الغیبة المنصوص
المنفیة او المتواترة علی اختلاف کیفیت و التها و الاثارة فی شیء منها الی ان شرط الفقه
بل ظاهر اخاف ظهور اکا و یكون کالتصریح انتمی و صلوة العیدین کصلوة الجمعة الشرط
کلبا بعد الخطبتین و **قیاس** ترجیح یکی از هر دو بزرگواران بر دیگری بر ترجیح
جناب امیر علیه السلام من مسائل عن اشعار الشعراء قیاس مع الفارق است
چه انما مناط ترجیح وجود کلام بود و آن امر نیست ظاهری در در مانجیه حصول
ملا و مع و تقوی و آن امر نیست باطنی سوای عالم مافی الضمائر و السرائر که کسی آن
مطلع نیست **لقد** روی عن الحجة علیه السلام انه قال لسمیعین عبد الله الفهمی بعد
بیان العلة التي بها يمنع القوم من اختيار امام لا تقبهم اخبرني عن الرسل الذين

و چون که کار می داشت و محاسبه آنها حضرت
 علم گاه اراده اختیار کنند و محاسب
 کنند و منافق را بیکان یا نکند و من
 است پسندند سعد عرض کردند
 آنحضرت ارشاد فرمود چرا انکار
 میکنی اینک موی کلمه با وصف
 خود عقل و کمال علم و فضل
 دخی بر او از زمینان قوم و لشکر
 خود بهتر که اگر کسی در امان انحصار
 آنها داشت و فی الحقیقت انصاف
 بودند چه حید و مقصود حضرت
 این بود که ببرد و کار عالم مانی
 کسی نیست پس چگونه میتواند شد که
 بدون نصیب برود و کار برای خود
 پیشوای امام قرار میبناهند و داد
 از نصف مظلوم

اصطفا هم الله وانزل عليهم الكتاب واتدبهم بالوحى والعصر اذ هم اعلام الامم واهل
 الارض من الاختيار ومنهم موسى عليه السلام بلخوز مع وفور عقلها وكمال علمها اذ هما
 بالا اختيار آل يقع خيرهما على المنافق وهما يظنان انه مؤمن قلت لا قال عليه السلام
 فهذا موسى عليه السلام وفور عقله وكمال علمه ونزول الوحى اليه اختار من عبان قومه
 ودجوه عسكرو لمينقات رب سبعين رجلا ممن لم يشك في ايمانهم واخلاصهم فو قعت خيرة
 على المنافقين انتهى وبخاطرندارم كه قرات اين بر دو بزرگواران شكيزده ام يانه
 دو قوع دو جماعت در كتر از يك فرسخ در عهد جناب عليه السلام اعلی الله رتبه
 فى افراد ليس الجنان بگو شتم نرسيد و اگر كسى حسد كرده باشد البته در ضى جناب مرحوم
 طاب ثراه نخواهد بود چه مختار جناب او شان قول بوجوب بوده و كسانيكه قائل بوجوب
 اند در يك فرسخ يك نماز عید را جماعت صحيح ميدانند و نماز ديگرى بجماعت
 بعد از اين باطل است بلا خلاف فيما بينهم در صورت ثبوت ضرر و اضار حكم مسجل
 ضرر جارى خواهد شد ولو الاختلال البالى و تناقض الملاط بمريض الصبيته شفا بالله تعالى
 لا طلت المقال تحريه الاقوال و لكن ليسوا لا يسقط بالمعسور **سوال** بيدا شهر
 خود بشهرى كه بر حد مسافت واقع است بقصد اقامت چهار ماه بروايد و آنجا رسيد
 قصد اقامت عشره او لا نموده صلوة را تمام بجاء آرد يا لا قصد اقامت عشره يا قصر بجاء آرد
 آيا بكم ام طور صوم و صلوة را ادا كن **جواب** در صورت مرقوم كه قصد اقامت
 عشره يا زايه وقت مكسب دن بشهر متحقق باشد كافي براى اتمام صلوة و گرفتن صوم

خواهد بود **سط** اگر کسی مترود باشد قصد او در بلدی و غم اقامت ده روز نشد
 باشد تا یک ماه قصر میکند و بعد آن تمام میکند نماز در لباس یا کتیره و مسح میبرد
 کرده است و از سیاه تیره ششی است علامه و موزه و عبا که درینها اگر است نیست
ع اگر گاه مشغول لذت بقوایت سابقه باشد اتیان فائیه حال و آنها به مراعات ترتیب
 احوط است و اما فریضه حاضره پس علی الظاهر از او دل وقت میتواند گذارد و بعضی
 از علما قائل شده اند بمضیق قضا و تقدیم آن بر حاضره و آن احوط است و لیکن بصورت
 توفیر قضا عمل بر آن دشوار و الزام الایزال **ع** اگر نماز بقدر یک رکعت هم در وقت
 یافته حاجت بقضانداد مکرر در صورت تاخیر بعد و عدم عذر شرعی مأخوذ و معاف
 خواهد شد **س** سوال در زمان خلفای ثلثه آیا جناب امیر المومنین نماز جمعه و عیدین
 میکند و یا نه در صورت اول خود امامت میکرد و یا عقب خلفای جور میکرد و یا نه
 اما اینکه خود امامت میکرد پس نه و و طال خالی نیست یا با استرضای خلفای جورانات
 میکرد و یا بدون آن و فی کلیمها نظر لان الاول منافع للبعض و التناجر الذی
 کان بینهم و التانی منافع للتقید و در صورت دوم یعنی اینکه عقب خلفای جور میکرد
 و یا نه ایضا که مثل المومنین لان اقتداء به بالخلفاء اما کان لجواز الاقتداء خلفه فسق
 بل انکاف و هو حرام و فاسد اما کان للتقید و فیه ایضا تردد لا یسقط الجموع و غیره
ف قد ان الشرط فلا یصح صلوة خلف هؤلاء الفسقة و اما القول
 بالترک مستبعد عقل لانه کیف یتراک الجموع البعیدین الی ثلثه و عشرين **جواب**

احتمال گذاردن نماز جمعه و عید بر پشت سر خطای چو از روی تقید احتمالی است
 صحیح که مفید بر آن مرتب نمیشود و توهم فساد نماز و یا سقوط وجوب در آن کجاست
 ندارد و بعلت آنکه فساد نماز خلف الفاسق مشروط است بعدم ضرورت و آن مقام
 تقید مفقود و سقوط جمعه و عیدین در حال فقدان شرایط در صورتیست که منظر
 در ترک نباشد و هو فی المقام موجود پس از ادای جمعه و عید با ابل خلاف در مقام
 اشکال مرتفع است علاوه آنکه احتمال اعاده و عدم نیت اقد او قصد نافل متعلق
 است **باب ما يتعلق بكتاب الزکوة** احوط آنست
 که در زکوة نظر مستحق کم از یک صاع دهند و در زیادین ظاهر اختیار است پس یک صاع
 و نصف صاع بیک کس متعلق آن و ادب نصاب اول طلا تخمیناً شصت و پنج مثقال
 است و نصاب ثانی سیزده باشد است پس گاه دیگر شرط وجوب زکوة متحقق میشود
 چهل یک آن به هیچ سبب شش زکوة غیر ناشی حرام است و علی الاشهر در این علم
 فرتی نیست در میان همه سهام حتی اینکه از سهم عاملین هم چیزی نخواهد یافت **د**
 علی الاشهر بقای عین مال تا یک سال و وجوب زکوة شرط است پس اگر قبل آن تبدیل
 اگر چه بنفس آن بوده باشد زکوة واجب نیست و اگر به دیگر احوط خواهد بود و تبدیل ظاهر
 عام است ازین که مال دیگری را عوض مال خود بکیر و یا اینکه در نصاب مالی که الی الحد
 یافته است داخل بکند و از نصاب مرتب بکند هر گاه با وصف ممکن در مرتب
 مال زکوة در مصارف آن تاخیر نکند آنرا و ضامن خواهد شد و در سه صد صاع غله زکوة

واجب میشود و آنچه از آن زیاد باشد زکوة آنرا میدهد اگر چه قلیل بوده باشد و
 وینار تخمیاناً قریب سه مائه و ربع مائه میشود و در هم شش دانق است و دانق
 بوزن هشت حب شمع میشود ظاهر امر او از دنیا میثقال است و آن پانزده
 و سیم است و در هم است و در قیراط نصف در هم میشود و مستحق فطره بنابر مذکور است
 مومن عادل است و در کفاره بنابر قول مشهور میدان علماء عدالت شرط نیست
 علی الاظهر لاطهر جائز است و زکوة غیر انعام دادن قیمت آن و در ظاهر امر
 که هم امکان از عین بدید یا بر معیل زکوة فطره عیال واجب است و در ظاهر امر
 عیال خود ساخته باشد زکوة فطره او هم بدید و جوباً و در تحقیق عیالیت مستحق
 فرموده اند که رجوع بطرف عرف نمایند و ظاهر آن است که هر که مستحق
 شخصی باشد البته آن شخص داخل در عیال و خواهد بود پس هر چند این عیالیت
 معیل فطره نکند ظاهر آن است که فطره او بر معیل واجب است بشرطی که همان
 دیگری نبوده باشد و از مجور اعانت با وصف عدم تکفل همه امور
 عیالیت ثابت نیست آری هرگاه کسی را همان ساخته باشند ظاهر آنست که
 وجوب فطره بلا خلاف ثابت میشود و باینکه زکوة در کندم وجود فراموشی که اگر
 خشک است نزد اکثر علماء بعد از اخراجات زراعت هرگاه بخصاب برسد واجب
 و نصاب سه صد صاع است و صاع تقریباً دو نیم آثار است از سیر قدیم و قدیم
 و عدد من غیره از وجوب زکوة مستحب است و زراعت و باغ اگر آب باران یا آب

جواب چنانکه
سپیده بیاورد از آن
توبه بکشند از نصف و اتم

با آب قنات یا آب ریشه خورده باشند ده یک اگر نهند و غیره میدهند و اگر آب دست
یا کاد یا شتر یا چیز خطاب خورده باشد حبسیت یک میدهند اگر نهند و دو خورده باشند
بیشتر اعتبار دارد و اگر هر دو مساوی باشد نصف را از قرار دو یک و نصف دیگر را
از قرار حبسیت یک میدهند و در باغ انکوره و نازکی و غیره که در اجزای حبسیت
ید و در غیر غلات را بوند کوزه زکوة واجب نیست آری آنچه زمین بر ویانند و کپس
دور زن در آید زکوة در آن مستحب است و بود سواهی سبزها مثل تیار و باد نجان
در حبسیت و یار طهارت زکوة با وجود تحقق شرط و جوب واجب میشود و دینار بر دانه
دو و سرح است تقریباً یعنی بر تقدیر کاشت که در آن غیر مالک که زراعت تمام
مالک زمین است و مالک چیزی را زراعت کاشته بظهور اجرت معین کرده پس کوزه
بر مالک بر تقدیر کند و واجب خواهد شد اگر کاشت کند چنانچه است و زراعت مال
در این صورت با وجوب تحقق شرط و جوب زکوة بر او واجب خواهد شد و در غیره
و می آید بوزن قدیم که بنویزگاه چیز یا یک در آن زکوة واجب است بعد از ارجاع
و وضع جمیع اخراجات از راحات باقی ماند زکوة واجب خواهد شد چنانچه هر کوزه
ثانی عشر بشود زکوة واجب میشود و اتفاقاً اگر چه ایام حول تمام شد و لکن غیر احتساب
ماه و دوازدهم از سال و اول اختلاف است بعضی فقها در سال و دهم و ب میگویند
و بر عزم نحیف طولی با استقرار و جوب وقت هلال ثانی عشر احتساب این ماه از سال
اول قوت دارد و اگر در سال دوم محسوب بکنند احتیاط خواهد بود یا

ما يتعلق بكتاب الخمس هرگاه مال مخلوط بکرامه شده

باشد و مقدار حرام بهیچ وجه معلوم نبوده باشد و نه مالک آن مال معلوم باشد
اخراج خمس آن واجب است و این ناضل شود از مونت یکسان برای خود
و خیال خود احوط آن است که از آن خمس بداند اگر چه بیسبیل به مالک مال شده باشد

باب ما يتعلق بكتاب الصوم هر صوم که متابع

در آن شرط است هرگاه در اثنا بجهت عذر بی افطار نماید بعد از احوط عذر آن
بنامیکند و استیناف بر او علی الاظهر الا شهر لازم نیست و از کلام بعضی اعلام متجانب

استیناف مفهومی میشود و آنهم محل کلام است آری اگر به نیت قربت اتمام نماید
و بعد آن بقصد استیناف صوم یا کم گذشته بگذارد پس فعل با استیجاب و بر نفس

و حی و از کلام شیخ ره مفهومی میشود که هرگاه صوم یکباره متتابع نذکرده باشد
پس اگر قبل از شستن یا نذره یوم افطار کرده باشد استیناف میکند و الا بنا بر آن

میکند از دو ظاهر قول اول راجح است بر چند رعایت این قول احوط است
و از کلام شهید ره مستفاد میشود که هرگاه در آن شرط باشد هرگاه

افطار در آن شود بعد از یادون عذر استیناف میکند و علامه علیه الرحمه فرموده
که هر یک که اخلاص متابع کند در کفاره یمن و قضای ماه رمضان و اعتکاف

اعاده میکند مطلقاً و رعایت این هر دو قول احوط است و هرگاه بدون عذر
افطار کند در همه جا استیناف میکند اجماعاً مگر در سه جایکی از آنها نیست که بر او

صوم دو ماه متتابع واجب باشد پس یک ماه روزه بدارد و از ماه دیگر یک روز بگذرد
 بنامی کند و اگر قبل این باشد استیناف میکند بغیر خلاف **ب** در قضای ماه رمضان
 افطار قبل زوال علی الاشهر الاظهر جائز است **ج** اگر کسی روزه قضای ماه رمضان
 را بدارد و باز سهو کند که این صوم من صوم قضا است و بفهمد که صوم مندوب است
 و باین گمان افطار نماید بعد زوال پس احوط آن است که تمام روز امساک
 نماید و روزه دیگر روزه قضا بدارد **د** هرگاه تمام سال مرض مستمر باشد و تاخیر قضا
 کند پس اگر غرم داشته باشد قضا بعد زوال عذر میکند و کفاره ندارد و علی الاشهر
 و اگر راه بتواند تاخیر نکند خواه غرم ترک داشته باشد خواه نه عازم فعل باشد
 و نه عازم ترک خواه عازم فعل در وقت کسیم بوده باشد و وقت حصول تفیق
 غرم ترک کند و خواه غرم ترک در وسعت وقت داشته باشد و باز عذر لاحق شود
 درین صورتها همه قضا میکند و کفاره میدهد بر قوال شهر و احوط و اگر در وقت
 عدم بتواند هم کفاره بدهد احوط خواهد بود و معها الکن در کفاره تاخیر نکند و اگر کند
 در صوم او خلل نمیشود **ه** هرگاه صوم مستحب بوده باشد لیکن روزه منی اگر چه
 بیکدانه خربا باشد علی الظاهر افضل است از تمام صوم و تخصیص شنبات افطار
 بدعوت طعام ثابت نیست **و** هرگاه زنی را ممکن و منی خارج بشود روزه او فاسد
 میشود بنا بر قوال حوط کفاره هم میدهد اگر چه استمنا بقصد نبوده باشد و نه عادت
 خروج منی بسبب مرگ داشته باشد **ز** در قصر صوم شرط بیعت نیت از کلام اکثر

الاشارة الى الظاهر روزه میدارد بلکه خلافی در اینست که از نظر گفته شده میروا حوط آن
 که در جمیع واجب موسع مسافر بگذارد و در قضای ماه رمضان که وقت آن مضیق باشد
 حوط آن نیست که روزه به نیت قربت بدارد و قضایم کند **بما یتعلق**
بمبحث الاحتکاف احتکاف از سه روز کمتر نمیتواند شد
 و مراد از یوم از طلوع فجر تا غروب آفتاب است در عایت زوال حمرة مشرقیه
 احوط است و احوط آن است که شب اول نیت احتکاف بکند و شب چهارم
 علی الظاهر داخل نیست و بعضی اعلام داخل میدانند **در نیست که در مسافر**
 اهل بیان نماز بجاعت بجا آورده باشند احتکاف در آن ضمیم باشد **باب**
ما یتعلق بمبحث الکفارات کفاره طهارت
 است و اگر عاجز شود و واه متتابع روزه بدارد و اگر ازین هم عاجز شود شصت
 مسکین اطعام بدد **باب** کفاره عهد علی الاظهر عتق رقبة است یا صیام و یا
 متتابع یا اطعام شصت مسکین **حج** در اطعام عدد معتبر در کفاره دو مد و
 احوط است و مکرر دادن مسکین از یک کفاره جائز نیست اگر چه در ایام متعدد
 بوده باشد مکرر صورت عدم تیسر عدد معتبر و احوط آن است که مسکین بدد
 آنچه اهل خود را بدد اگر چه کفار یا عین نباشد و مستحب است که ناخویش هم بدد
 و بهترین ناخویش گوشت است و بهومن فاسق میتوان داد و ظاهر امر ازان مسکین
 در باب کفاره کسی است که قادر بر مؤنت یکسال نبوده باشد **احوط آنست**

که بسادات صدقه واجبه ندهند **هـ** اگر کسی نذری بکند که فلان کار را نخواهد کرد
 و یا چند مرتبه ترک نکند و پس نظر بر آن است که یک مرتبه کفاره میدهد و قسم شرعی اگر کسی
 دروغ ببرد اگر گذشته خور و پس کفاره ندارد و این قسم را یحیی بن غنمو سنای مندا و اگر قسم
 دروغ ببرد اگر آینده نماید و خلاف آن بظهور آید دلیل کفاره آن این است که بنده
 مومن را از او کند یا ده مسکین را اطعام کند و یا کسوت بایشان بدهد و اگر ازینهم
 عاجز شود پس روزی روزی بداند **باب ما يتعلق بکتایب**
ا هرگاه حج بنده او مستقر بوده باشد و زکوة یا خمس هم بر ذمه خود داشته باشد
 و ترک بقدری رود و ابر نبوده باشد پس سدی تقسیم میشود و بعضی علما حج را مقدم
 دانسته اند و قول اول شهر است **ب** هرگاه حج بنده او مستقر بوده باشد
 و دیون باشد پس بی قصور هرگاه ترک بقدر اجرت مثل دیون نبوده باشد
 علی الاشهر سدی تقسیم باید کرد و اگر در آن حج نتواند شد همه باری دین شر
 باید کرد **ج** هرگاه ترک کافی برای حجة الاسلام درج منذور نباشد پس اگر منذر
 نباشد و متاخر السبب باشد حجة الاسلام را مقدم دارند و اگر محین نباشد
 یا مقدم السبب در وجوب باشد پس مکمل تردد است **د** هرگاه مال حرام
 یا مخلوط الحرام را در حج بمصرف تراود و رطل آورده باشد احوط آن است
 که مره نماند حج بکند چه از کلام بعضی اعلام استفاد میشود که حج هرگاه در مقدمات
 آن خطی شده باشد مجزئی نیست و هر چند این قول ضعیف است لکن هرگاه

محل بر آن خواب کرده و غدا اتفاقاً بری الذمه نخواهد شد و همچنین بمصرف اکل و شر
 آورده باشد و بر بنه ویت هم اعاده احوط باشد **هـ** هرگاه زن بالغه عاقله باشد
 علی الظاهر حج بر او واجب است اگرچه رشیده نباشد و ثناییکه میشود و لایق حال
 او بوده باشد آنرا بیع نمیکند و در مصرف حج نمی آرد و همچنین خادم را در خانه را که مسکن
 او بوده باشد و شیخ علیه الرحمه حتی زن را هم مستثنی دانسته هرگاه حسب حال و بوده باشد
 و در آن اشکال است بلکه ظاهر وجوب بیع آن است و همچنین آتشامی کتب و زمینیم
 ثابت نیست آری اگر ضرورت بطرف آن داشته باشد البته مستثنی خواهد بود
 خلاصه اینکه چیزی که لابد باشد و حسب حال او بوده باشد البته مستثنی خواهد بود و الا فلا
و هرگاه دین حال بر شخص بوده باشد مثل خمس و شکره یا حق آدمی و ابطال حق خود یا
 پس عدم وجوب حج کلامی نیست و اگر فرض خواه طالب حق نباشد یا دین موجب باشد
 پس چند از کلام بعزل علام عدم وجوب مفهوم میشود لکن سبک خالی از اشکال نیست
 و قول بوجوب محتمل است و متنبهای احتیاط اینست که مؤمنانیم اگر بعد ادای
 دین استطاعت برسانند حج بکنند هرگاه از راه شجره بید پس گاه محاذی شجره
 برسد که شش میل است احرام ببندد **ج** هرگاه اجیر بعد احرام و دخول حریم قوت
 شود پس مجزی میشود از منوب عنه بلا خلاف **ط** سعی یعنی هروله وادی محسوس است
 و خلایق در آن از نظر نگذشته و اگر ترک بکند باز رجوع میکند و هروله میکند و ظاهر
 جایز نامی و عاقلیمه را این حکم عام است **ی** نیابت مرد و سرور و جانشین است

بلکه اگر است و اختلافی درین سبب از نظر گذشته و دلالت میکند بر آن روایت
 زید شام از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام و در نیابت زن ضروره خلاف است
 و قول بجواز مع الکراهیه شبهه است **یک** نیت برای همه افعال حج علیّه و علیّه
 بنا بر قول احوط معتبر است **ی**ب بجاء آوردن عمره متمتع بها و دیگر افعال حج
 متمتع در اشهر حج که شوال و قیعه و دیگر است لازم است **ح** حج در حج افراد
 و قیوع عمره واجب و حج در غیر اشهر حج هم صحیح است لکن در ناخبر احتمال اشتمل متوق
 است بر بعضی اقسام و واجب فوری میدانند **یک** بر یک حج با عمره بکنند بر بقای
 بر او لازم است که از آنجا احرام ببندد **یک** هر یک که داخل که معطله بشود بر او واجب
 است که محرم بوده باشد جماعاً **یک** هر یک که عمره متمتع بها بجای آورد و عمره مفرد
 ساقط میشود **یک** صورت حج متمتع این است که ادا احرام عمره ببندد از میقات
 و نیتات را بعد از ترک نکند و بعد از آن داخل که معطله بشود پس هفت شوط طواف
 خانه کعبه بجای آورد و دو رکعت نماز طواف بجاء آورد و مقام بعد آن سعی در میان
 صفا و مروه می کند هفت مرتبه و تقصیر میکند پس این پنج فعل عمره است و تفصیل این
 عنقریب انشاء الله در بیان افعال تبیین خواهد شد و بعد فراغ از عمره افعال
 حج را بجاء آورد و بدانکه واجب است واقع کردن حج متمتع در اشهر حج و همچنین واقع کردن
 حج و عمره در یک سال بنا بر شبهه و این فعل ظاهر اقامت دارد و واجب است بستن
 احرام حج در مکّه معطله و بهتر آن است که در مسجد واقع سازد و بدانکه حج متمتع مشتمل است

برودانده مغل **اول** احرام است و از مقدمات احرام است توفیر موی پای
از اول و یقعه و هرگاه بلال ذی جرد و یثیث مستحب است و موی که است بنا بر مشهور
و بعضی اعلام واجب میدانند در رعایت این قول احوط است و همچنین غسل احرام
هم احتیاطاً ترک نکنند و در احرام سه چیز واجب است اول نیت است و لازم است
در آن تعیین نوع حج دوم تلبیات اربعه و اگر بگوید لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ
لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ أَنْ أَكْمَلَ وَالنَّعْمَ لَكَ وَالْمَلِكُ لَا
شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ ذَا الْمَعَارِجِ لَبَّيْكَ احوط خواهد بود سوم پوشیدن
و ثوب احرام که جائز الصلوة بوده باشد لکن برای زنان احوط است که حریره نپوشند
باشد و احوط آن است که ثياب حرام را بدون ضرورت تبدیل نکنند و یکی بطریق
لنگ بپند و بر آن تکر و غیره نبند و دو نفر که در آن لنگ ابر بند و چه در بعضی و یا
نهی وارد شده است و پا بر چه دیگر احوط آن است که بطریق روا برود و
بگذارد و دوم از افعال حج و قوف عرفات است و در آن دو امر واجب است
اول نیت دوم بودن در آنجا از آن اَلْأَنْبَاءُ حَتَّى يَأْتِيَ غَرْبُ الشَّمْسِ وَ زَوَالُ مِرْقَةٍ
مَشْرِقَةٍ احوط است و از شبهه که در آنجا و عابری مومنین است و این عاصی
احوج بدعای مومنین است هم از افعال حج و قوف مشعر الحرام است و تاخیر
مغربین تا رسیدن مزدلفه یعنی مشعر احوط است هرگاه قبل فوات وقت رسیدن
مترقب باشد واجب است در آن نیت و قوف بعد طلوع خورشید چهارم از افعال

حج فرد آمدن منی است و مناسک نجاسه تا است پس این هفت فعل حج
 شد اول همه عقیده است و آن علی الاظهر الاظهر که اجماعاً واجب است و در
 دران نیت و عدد و آن هفت سنگ نیزه است و انداختن آن پنجگانه می صادق
 آید و رسیدن سنگ نیزه تا جمعه بانداختن و تفریق در منی و بهتر آن است که سنگ نیزه
 را بر انگشت نیزه بگذارد و از ناخن انگشت شهادت بپزد و دوم زج است
 و نیت شرط است و زج و واجب است زج در منی و یک پدی مجری نیست
 علی الاظهر که از یک کس خارج چیزی از آنچه زج کرده از منی جا نرود و بنا بر قول
 احوط تقدیم زج بر طلق لازم است و واجب است بودن بدی از انعام تنه یعنی
 شتر و گاو و گوسفند و اگر شتر بوده باشد باید یک بیخ ساله باشد و داخل در سال ششم
 شده باشد و گاو و بز مقبر است که در سال دوم داخل شده باشد و احوط
 آنست که در سال تمام شده باشد و اگر گوسفند باشد هم احوط است که یک سال عمر
 باشد و مقبر است که تمام الحلقه باشد و از عیوب بری باشد و لاغر نباشد
 شتر هم طلق است و اگر زیاد تقصیر بکند اگر مرد هم باشد یا مبلد احوط آنست که طلق
 متعین داند و برای زنان تقصیر متعین است و واجب است تقدیم طلق و تقصیر
 بر زیارت بیت الله برای طواف و واقع کردن طلق در منی و اگر تقصیر بکند عالم
 باشد یا جاهل یا ناسی رجوع میکند و در منی طلق میکند و اگر رجوع قادر نباشد
 مورامی فرستد در منی آنرا را بخادفن بکند و جو یا نه بر قول احوط هشتم از افعال

حج طواف است و در آن چند چیز شرط است اول طهارت از حدث اصغر و اکبر
 دوم آنکه نجاست از ثوب بدن بنا بر قول احوط سوم بودن مرد مختون واجب است
 و در طواف چند امر اول نیت دوم شروع کردن از حجر اسود و نیت بر آن سوم طواف
 کردن بر جانب یسار آن چهارم داخل کردن حجر در طواف پنجم بجا آوردن شوط
 کامل ششم اینکه در میان بیت و مقام بوده باشد علی الاشیهر رعایت این قول
 احوط است و لابد است رعایت مقدار مذکور از جمیع جوانب بنهم از اغفال
 حج و رکعت نماطواف است علی الاشیهر الاظهر و اگر فراموش کند واجب است
 بر و رجوع و اگر متعذری یا معسر باشد قضا میکند هر جا که متذکر بشود و واجب است
 بجا آوردن هر دو رکعت طواف و در مقام و اگر زحام مانع شود خلف مقام بجای آورد
 و قوف نزدیک حجر و حمد و ثنای الهی صلوات فرستادن بر پیغمبر صلی الله علیه و آله و اثبات
 او بر داشتن بر دو دست بدعا مستحب است و استلام حجر و تقبیل آن و احوط است
 قبل طواف و اثنای طواف و اگر ممکن نباشد پس استلام حجر می است و بهتر آنست
 که در اثنای طواف بغیر ذکر خدا شغل نشود و کلام دیگر نکند و در شوط هفتم التزم
 مسجرا مستحب است بلکه التزام جمیع ارکان خصوصا حجیمانی بکرات التزم بیانی احوط
 است و هم از اغفال حج سعی است و مقدمات او چند تا است اول طهارت
 از حدث است و میاکن در آن نموز کند و دوم استلام حجر و اتمامیدن از
 آب زمزم و انداختن آن جرید از دو مقابل حجر و هم بر وزن آمدن از باب

محاذی حجر چهارم رفتن بر صفا است و بعضی علام واجب میدانند این رفتن را
که خانه کعبه بشناهد شود و از آن ورعایت این قول احوط است پنجم استقبال از کعبه
و اشتغال بمحور و تنای الهی و واجب است در آن چند امر اول نیت دوم شروع
از صفا و ختم برده سوم هفت مرتبه سعی کردن رفتن یک شوط قرار دهد و همچنین بکشتن
را و استحب است که اگر کعبه نباشد و بخصیج سعی بکند و هر که بکند و مشتغل بدعا باشد
و تقدیم طواف نسای بر سعی جائز نیست یا زدهم از افعال حج طواف نساست
و آن لازم است بر مردان بنیان و اطفال و از دهم از افعال حج دو رکعت نماز طواف
نساست و هرگاه حاج از افعال حج فارغ بشود واجب است بر او رفتن بمنی و شنباش
شدن در آنجا شب یازدهم و دوازدهم و احوط آنست که در مسیت نیست
اینکه از مناسک حج است یا خارج از آن نکند و بعد نصف شب منی خارج
میتواند شد لکن احوط آنست که قبل طلوع فجر داخل مکه نشود و اگر روز و از دهم عروبه
آفتاب شود شب سیزدهم هم واجب است شنباش شدن و منی آوردن و جبراک
ثالث در ایام شریف واجب است بر حجه را هفت سنگ نهد و می زند و در اینجا
ترتیب هم واجب است پس ابتدا از حجره اولی میکند بعد آن وسطی بعد آن عقبه
و وقت رمی باین طلوع آفتاب است تا غروب آن علی الاظهره و نفوذ آن بدین
زوال علی الظاهر جائز نیست **ح** البته از محاذات میقات اگر احرام عمره بند
صحیح خواهد بود اگر چه محاذات از دور یا باشد و احرام عمره منفرد از میقات واجب است

آری اگر تا خیر احرام عمره از میقات بسبب مانعی شود پس گاه مانع زائل شود و عود
 بر میقات لازم خواهد بود و اگر خود متعذر بود پس از ادای حل بحرام سبب
 جائز خواهد بود و غیر شخص که بسبب جهل مسئله احرام عمره مفروقه از میقات نه بنده پس او از
 ادای حل میتوان بست و عاصی نخواهد شد **قسط** بعد طواف مستحب دو رکعت
 نماز باید خواند در مسجد الحرام هر جا که خواهد **ک** افضل فصل است در میان دو عمره
 مستحب سه روز و اکمل فصل است یکماه و اکثر فاهمه یکسال است و احوط آنست
 که بدون فاصله ده روز عمره دیگر بجا نیاورد **ک** اگر گاه طواف نشاء را سهواً
 ترک کرده از مکّه معظمه بیرون آمده باشد در عود مشقت شد باید باشد پس بلا عذر
 نائب می تواند کرد و الا احوط آنست که خود برای طواف برود مثل اینکه خانه قریب
 مکّه معظمه باشد و اگر اتفاق عود شده باشد پس همانا نائب نمی تواند کرد **ک**
 اگر کسی حج بزمه او مستقر شده یا عمره یا هر دو پس او واجب است بجا آوردن آن
 اگر چه مسکفاً باشد و بعد استقرار حج اگر مدیون شده تقدیم حج ظاهر لازم است
 و دیان مانع از رفتن نمی تواند کرد آری اگر در صورت رفتن برای حج
 دادن نفقه بعیال واجب النفقه ممکن نباشد پس در این صورت مسئله محل اشکال است
 حج قربانی بر آنست نیست و برگزیده و گاو میش درست است و لیکن
 در گاو قربانی نیست است که داده باشد **باب ما يتعلق بکتاب**
الجهاد **ا** جهاد در زمان غیبت امام علیہ السلام از مشرکین هم جائز نیست

پس اهل کتاب چگونه جان خود را ببرد چون جهاد در این زمان شروع شد
 یکسانیکه سبب جهالت محارب بگردند و کشته شدند احکام شهید بر آنها جاری نخواهد
 و تخفیل و تکفیل آنها مثل دیگر مقتولین واجب لازم است بلکه کسانی را که بجز با خود بود
 محارب بروند و در اینجا بلا اختیار کشته شدند احتمال دارد که مضایق شوند لکن حکم شهید
 بر آنها هم جاری نمی تواند شد **مس** ملا محمد باقر مجلسی رحمه الله در کتاب او المعاد و منقر
 که ماه رجب ماه بزرگ خداست و ماهی در فضیلت حرمت آن نمیرسد و قتال با کفار
 در این ماه حرام است و دیگر جاد و سمیون کتاب تحریر میفرمایند که در تاریخ نسبت چهارم
 ماه رجب فتح خیر شد پس از این اختلاف آگاه فرمایند **ج** قول اول محمول بر آنست
 که با اختیار و بلا ضرورت قتال در این ماه حرام است و عند الضرورت قتال جائز خواهد بود
 پس وقوع قتال محمول بر ضرورت خواهد بود و دیگر یک حرمت شهر حرام نمیکند از او قتال
 در آن هر جائز است پس بعد نیست که از ناخجیت قتال در این شهر واقع شده باشد
باب ما يتعلق بکتاب الاحرار بالمعروف والنهي عن المنکر
 یا عینی اختلاف است و قول ثانی خالی از قوت نیست و کیفا کان و سقوط
 وجوب بعد وصول مطلوب خلافاً و کلامی نیست **ب** اول مراتب امر بمعروف
 و نهی از منکر اظهار کرامت و اعراض از مرتکب است پس اگر فائده ندهد بکلام نرم
 از او میگوید پس اگر فائده ندهد بکلام غلیظ پس اگر فائده ندهد می زند او را و در ضرب

هم اتقانی کند بر آنچه مصلحت مقتضی آن بشود و بر گناه احتیاج جرح بوده باشد پس
 در آن اختلاف است بلکه بعضی قتل را هم جائز میدانند و احوط آنست که این دو را
 مفروض بطرف حاکم شرع بگرداند **باب ما یعلق بکتاب**
النذر و لقایه ۱ در عهد اذن مادر علی الاشهر معتبر نیست
 ب هرگاه نذر معین بوده باشد ظاهر آنست که بر حجة الاسلام مقدم خواهد بود
 ب هرگاه کسی بیهوده مدعی بر خود واجب بکند که تا حصول مقصود هر روز دو رکعت
 بجای آورد هم پس ظاهر این نذر در نذر تبرع داخل است و در نذر تبرع قول شهر
 و احوط آن است که منعقد می شود ۲ عهد هرگاه بدون شرط بوده باشد پس
 آن اختلاف است و قول بصحت احوط است ۳ احوط آن است که بپایان
 خود جل حلف نکند و اگر کسی حلف بقران مجید یا پیغمبر خدا یا آنچه تعظیم او شرعاً واجب
 است بکند پس نذر او را نیست خلاف آن اگر مستلزم ایانت باشد خلاف پیشین
 جائز نیست و چنان است حکم برداشتن قرآن مجید ۴ هرگاه کسی نذر بکند که فلان
 کس را بشو بعد نسل ابد او بده یا چیزی بخرایم و او پس احوط آن است که مدت عمر خود
 بپردازد و آنچه مندر و بر باشد بدهد و اگر نذر بکند که مدت عمر خود بخرایم و او بعد از خود
 اندوخته خواهیم و بایند پس ظاهر را راجع بطرف وصیت خواهد شد و اگر نذر کند
 که تا هزار سال بخرایم و او پس بر صورت هم احوط آن است که مدت عمر خود بدهد
 و هرگاه حلف بکند بر ترک چیزی که فعل آن راجح باشد از ترک اگر چه نظر بمقتضی

وینا باشد حلف منعقد نخواهد شد و کفاره لازم نخواهد شد هرگاه عهد امر
 مباح کند پس در انعقاد عهد خلاف است احوط آن است که خلاف عهد نکند
 ط هرگاه عهد بکند که شری نخواهم کرد و لیس بر عهد منعقد نخواهد شد
 هرگاه نذر کرده باشد چیزی بیهوشان در انعقاد عهد شایسته است جناب سیدالشهدا علیه السلام
 در مورد صومعه فرمود که در بعضی اعراف بکند پس احوط آن است که باز شری منعقد
 بکند و نذر در یا تمام صرف بکند یا هرگاه بسبب عذر از صومعه منعقد شود
 پس بگوید و ای یاقین یک مد کند من قسم که عهد به نیت قسم در بخوان بگوید
 استخفاف آن است و باعث مواخذه و توبی و خردی الهی است و اگر چنین تقاضا
 شده باشد پس قبح بندگان و غفور رحیم لازم است و اگر دفع ضرر منظره مقصود باشد
 پس توبه نماید اگر توبه نکند بکند پس بنا بر دفع ظلم ظاهر قسم در بخوان و اگر از نیت
 میشود خوردی مجزئ و وجه برای رفق عبادت است و این دعاهاست بدو ان شاء الله
 شعوهر علی الاظهر بان نیت **یدل** من مخالفت قسم تا که موجب طهارت
 و انعام است اذل بر توبه و چنین مرتبه تا به هم موجب انعام است بانه قسم تا که موجب
 منعقد میشود و مخالفت آن حالف انعام خواهد شد و لازم خواهد بود که در کجا
 با سوگند چیزی بر حاشا نیست **یدل** عدم انعقاد نذر و وجه بدون اذن و ج
 و آنچه منافاتی از حق زوج نداشته باشد محل اشکال است **باب**
ما يتعلق بكتاب القضاء هرگاه دعوی برست

شرعی
 عبارت است از آوردن کتب شرعی
 از مصنف و از مؤلفان

بوده باشد و اینک گفته اند که اگر مدعی غایب باشد و شریعت بر او واجب است پس محلی ادا را در حق
 اعتبار مافوق است و اینک گفته اند که اگر مدعی غایب باشد و شریعت بر او واجب است پس محلی ادا را در حق
 ثابت بوده باشد و مقتضای اینست که اگر مدعی غایب باشد و شریعت بر او واجب است پس محلی ادا را در حق
 آن است که معترف در حضور آنکه مدعی غایب است و شریعت بر او واجب است پس محلی ادا را در حق
 شده باشد و در حق او مدعی که بکنند هیچ یک از اینها جایز نیست و اگر مدعی غایب باشد و شریعت بر او واجب است پس محلی ادا را در حق
 یا بر کسی بقضای او مانند آن بعد از آن خطا ظاهر نیست و اگر مدعی غایب باشد و شریعت بر او واجب است پس محلی ادا را در حق
 باشد ضامن نخواهد شد و این تعلیق از بیعت است و اگر مدعی غایب باشد و شریعت بر او واجب است پس محلی ادا را در حق
 در مجلس قضای کند بمنزله غیر نسبت به جرم و تقصیر و اینست که اگر مدعی غایب باشد و شریعت بر او واجب است پس محلی ادا را در حق
 قاضی برقی منع میکند و بعد از آن بجهت بیعت میکند و قاضی را برقی منع میکند و بعد از آن بجهت بیعت میکند
 حسب غرضای مقام متوجه و کلام مغلط اگر چه اینست که اگر مدعی غایب باشد و شریعت بر او واجب است پس محلی ادا را در حق
 بوده باشد مستحب است او را عفو کرد و اگر مدعی غایب باشد و شریعت بر او واجب است پس محلی ادا را در حق
 در حقوق مردم و حقوق پروردگار خردی حکم نموده اند و اگر مدعی غایب باشد و شریعت بر او واجب است پس محلی ادا را در حق
 بجو از ایقاع عقد نکاح و رسمه از مسائل عقد نکاح و اگر مدعی غایب باشد و شریعت بر او واجب است پس محلی ادا را در حق
 متبدل نشود پس بطلان عقد ثابت نیست بلکه اگر نکاح برکات و فساد می احوال
 صحت عقد ظاهر می شود در چند مفتی را و مثل آنرا می خوانند بعد از آن می
 جائز نباشد و ظاهر آن است که مدعی کسی است که از او خصوصیت پیدا نشود
 در حق که برای او باشد یا در برات از حق که بر او باشد و اگر مدعی غایب باشد و شریعت بر او واجب است پس محلی ادا را در حق

که و امیب کمال عقل وقت همه داشت و در نه بگویند که عقل و فاسد شده بود پس شی
 محبوب را است یا دارش مسئله محل تاثل است و احوط بنا بر نضال است ط فضا فصل
 خصوصیات منصب فقیه جامع الشرائط است و دیگری را جائز نیست **باب**
یتعلق بکتاب الشهادات گواهی و وزن دیگر
 علی الاشهر مثبت دین است **ب** هرگاه دعوی مال بوده باشد یا چیزی که مقصود
 از آن مال بوده باشد مثل دین یا اقرار بدین ظاهر آن است که از یک شاهد
 و وزن ثابت میشود **ج** فقه و اجتهاد شخصی از صحبت هرگاه عالم بوده باشد و اشباع
 و اشتباه در میان اهل علم و از اخبار عدلین از اهل علم ثابت میشود و در غیبت
 که خبر عادل بر هر هم هرگاه مفید ظن بوده باشد کافی شود و در دیگر امور بودن شاهد
 از اهل علم و کار نیست **د** شیاع هرگاه مفید علم برای حاکم شرع بشود پس
 ظاهر آنست که مثبت میو غیر آن میشود تخصیص نسبت غیره بنا بر آنکه از کلام بعضی علام
 مفهوم میشود ندارد و ظاهر امر ادشبه ثانی طاب ثرا و دیگر فقها رضوان الله
 علیهم که تخصیص ثبوت هفت خیر به شیاع کرده اند انیست که شیاعی که مفید ظن میشود
 در ماسوا ای این چیز با اجماعاً معتبر نیست و درین اشیا مختلف فیه است نه اینکه با و ا
 افتاده علم و در دیگر امور معتبر نیست **کما لا یخفى علی الناقد الخیر**
باب ما یتعلق بکتاب الوقف هرگاه زمین یا
 مسجی مثل کاکین و غیره از اوقاف است تصرف در آن جائز نیست **ب**

هرگاه واقف کسی را ناظر و متولی ساخته باشد بعد فوت متولی ظاهر آنست که نظر
 در موقوفه بجاگم شرع خواهد بود ج هرگاه پائین خانه را مسجد بگرداند سوای بالاخانه
 یا بالعکس پس محل است که ثواب مسجد را بیاورد و آنچه را وقف ساخته است بتبع وقف
 نخواهد شد آری اگر وسط خانه وقف بکند پس لاخریم برای موقوف علی حق استطلاق
 ثابت خواهد شد ۵ بنده ساختن مسجد منهدم باشد یا غیر منهدم از زمین و بنا
 و کان و غیره زیر آن جائز نیست ۶ هرگاه فقط سطح را وقف ساخته باشد
 جاری شدن حکم مسجد بر آن محتمل است چنانکه از کلام بعضی اعلام مفهومی میشود
 مفروضه زیر آنرا مالک اجاره میتوان داد اگر چه از سطح هم مستاجر را ارتفاع بشود
 و ساختن مکانین بینه عدم وقف بودن آن نیست بلکه در نیست که قریب اتصال
 مسجد قریبه وقف بودن آن بوده باشد آری قریبه این امر البته میباشد که زمین
 و کان داخل مسجد نیست بالجملة تا وقتی که علم وقف بودن و کالین اگر چه از قریب باشد
 حاصل نشود بطایر مال ورثه خواهد بود و اگر حجره موقوف بر مومنین است و مومنین
 است پس در اخراج عمر از حجره نمیرسد آری اگر گنجایش برود در حجره باشد
 برود و اسکنوت در آن حجره جائز خواهد بود اگر زمین فقط موقوف باشد برای
 اینکه هر کس میاید در آن مکانی بنا کرده بماند پس هر شخص که بنا کرده باشد ظاهر اولی است
 از دیگران **باب ما يتعلق بكتاب العطية علی الله**
 هرگاه موهوب را از ذوی الارحام باشد رجوع نمیتواند شد ب هرگاه کسی

چیزی ملوک خود بد و بعد آن گوید که من سبب جهالت مسئله داده بودم میدانم
 که موهوب له مستحق این مال بوده چون متکشف شد که برین ایصال واجب نبود
 استرداد آن میخواهم پس ظاهر آن است که اگر دیگر شرطی یافته شود به صحیح خواهد بود
 و عذر چهل سموع نخواهد شد و آنچه احکام رجوع در موهوب هست جاری خواهد شد
 آری اگر از قرآن عوی او ثابت شود بطلان موهوب مطلقاً محتمل است **ج** در قبول
 بدایاد و نیست که احتیاج تلفظ نموده باشد بلکه مبدی را هم احتیاج بطرف آن نیست
 فقط ایصال آن بمبدی الیه بطریقیکه موجب حصول علم باید بوده باشد ظاهر احوالی
د هرگاه در موهوب تصفی کرده باشد که عفا بقای عین موهوب صادق نماید
 پس بنا بر مشهور و امرب رجوع نمیتواند کرد و در نیست که این قول قوت داشته باشد
هـ هرگاه درین متفرق ترک بوده باشد و وارث عین ترک را کشی بکند پس ظاهر
 کلام فقها عدم صحت موهوب است و میشود صحت موهوب هرگاه دیان مقادیر ترک را گرفته باشند
 و الزام بذل نمکن متکثر محتمل است **و** قول بعدم جواز رجوع زوج در آنچه بزوجه
 داده باشد خالی از قوت نیست و در نیست که همین حکم باشد برای زوج هم در آنچه
 بزوجه داده باشد هرگاه اب و جد به صغیر چیزی بدهد بکند پس اعتبار قصد قبض نظر
 موهوب له خلاف است و مسئله خالی از اشکال نیست **ج** به جمیع احوال ظاهر
 جائز است **ط** به عین متاجره متاجره و غیر متاجره ظاهر صحیح است **ی** هرگاه
 مالک غاصب اموال بکند پس اگر بعد از آن مالک قبض متحقق نشد بلا غنای خبری است

یا هرگاه ابر از جميع حقوق كند برات از مافی الذمه حاصل خواهد شد مگر آنكه از قریب
معلوم شود كه نسبت به بعض حقوق ابرام مقصود نیست مثال این كه نزد کسی زر خطیری
از مال شخصی بوده باشد و او عالم بان نباشد و نادانسته ابر اكنه چه مسئله در نصورت
محل اشكال است و نسبت باین حق ابر اثابت نیست **باب ما يتعلق**

بكتاب المتاجر هرگاه در عرف غنائگویند و ترجیع نداشته باشند

جائز خواهد بود و ترجیع عبارت است از تردید و تحمیک صوت در حلق و گاهی
ترجیع حسن صوت را هم میگویند و آن جائز است **ب** جائز است سوگرفتن

پسر از پدر و پدر را از پسر همچنین را نیست و میان موعی و مملوك و شوم و زوج
و مسلم و اهل حرب هرگاه مسلم فضل بگیرد و در اهل كتاب اختلاف است و قول بجاننا

اخذ نمودن از اهل كتاب شهر است **ج** بیع دین بعد حلول اجل باطل حاصر جائز است
و هرگاه شرط تا جیل ضمن کنند پس بعضی مکروه میدانند و بعضی باطل میدانند و احوط

آن است که چنین معامله نکند **د** ربا در میان والد و ولد منقطع نیست و هرگاه ولد
بوده باشد و در رضاعی قول بعدم جواز قوت دارد و ولد و ولد اشكال است

و در دختر جمعی از اعلام تصریح بجواز فرموده اند لکن احوط اجتناب است و علی الاکمل
هر یکی از والد و ولد از دیگر فضل میتواند گرفت **هـ** بیع کتب ضلال هرگاه بنا

که مشتری را غرض صحیح است و ور نیست که جائز بوده باشد و تسخیر جن
و ملائکه بنا بر شبهه جائز نیست و در محرم که یقیناً منہی عنه حرام است داخل است

در هرگاه بمیرد کسی که خیال برای او بوده پیش شهر انتقال خیال بسوی وارث است
 بر قسم خیال که بوده باشد صحیح هرگاه کسی بفروشد چیزی را و قبل قبض غصب بشود
 و استرجاع او تا زمان کثیر نمیشود پس بنا بر مذکور جمیع مشتری را اختیار فتح است و اگر
 مشتری فسخ نکند احوط خواهد بود **ط** در تحقق قبض اختلاف است و نیست
 که مناط آن بسوی عرف باشد **ی** در بیع خوریت قبض بهر جا ضرورت نیست
 و در معاوضة هرگاه احد العوضین مقبوض نشود و اجرای احکام معاوضة اشکال
 است یا معاوضة عبارت است از دادن هر یک از متبایعین مالی به عوض
 بتراضی بغیر عقد مخصوص پس معاوضة داخل بیع بنا بر مشهور نیست و بدون اشتراط **ح**
 تا وقتیکه عین باقی است رجوع میتواند شد **ب** هرگاه کسی اگر کسی بی بیع باشد
 و انکار کند ضرر از ادای مال با وجود طلب ملک و وجوب ادا باین معنی
 که وقت ادای قرض رسیده باشد و قرضدار قادر بر ادا باشد پس قرضخواه را
 میرسد که قرض خود را بگیرد از مال اولیقه و غلبه از قسم حق خود اگر بیاد انرا و الا از قسم
 غیر حق خود **ج** انشا کلامی است که محلی عنده است باشد و هرگاه موجب قابل
 بدانند که ازین صیغه عقد واقع میشود و بفهمند که حکایت از امر واقع نمیکند **د**
 کافی است حاجت قصد دیگر نیست **ی** در بیع معاوضة هرگاه قبض احد العوضین
 نشود پس در اجرای احکام معاوضة اشکال و اختلاف است و قول با اجرا
 هرگاه بتراضی طرفین متحقق نشود مستبعد نیست لکن چون این معاملة از معاوضات

لازم نیست بیع لازم نخواهد شد **ه** هرگاه متبایعین صیغیه و شراد واقع نگردد باشند
بیع لازم نخواهد شد اگر چه قبضه مشتری بر بیع شده باشد و هرگاه عین بیع باقی باشد
و شراد ظاهر در استرداد اختیار است پس در نکسایک بالغ و رشید انداخته خود
بمشتری میتواند داد و بیع صحیح غیر بالغ بدون تحقق بلوغ و رشید نیست آری اگر
حاکم شرع مصلحت بداند بیع میتواند کرد **و** چون بیع معاطاة معاطا لازم نیست
پس ظاهر آن است که بعد از زوجه بدون رضامندی و رشید قبضه بر بیع
نمی تواند کرد آری زوجه را دعوی مهر و رتر که زوجه می رسد و ورثه را اختیار است
اگر خواهند عین متروکه در وجه مهر با و بدهند و اگر خواهند قیمت آن **ز**
اجتناب بیع از کسب طلای مسیحا حوط است آری اگر تریم و اصلاح مسجد بدون بیع
میسر نشود و خوف آنند اعم مسجد بوده باشد پس ظاهر بیع میتواند کرد **ح** هرگاه مفروض
که صیغیه بیع واقع نشده پس بیع علی الا شهر صحیح نخواهد بود و الا ثبوت آن بر اربع
بوقوع بیع کافی است اگر چه علم و قوع صیغیه حاصل نشود **ط** هرگاه تعیین مدت
خیار نشده پس شرط فاسد است و در صحت بیع بدون شرط خلوف است و مثل
محل اشکال است **ی** را در تبادل ضمیمه یو بین زیادت احدی بر دیگری متحقق
میشود و اگر بدین از یک ضمیمه باشد با متحقق نخواهد شد **ک** اگر فتن مال مسلم
بدون اجازت او جائز نیست آری آنچه حاکم جابر عوص خراج بقدر خراج بدون آن
گرفته باشد از اطلاعات روایات و فتاوی اباحت گرفتن آن سفاهت میشود

ک به نفس کا غذ نوٹ صحیح است و ہمہ زرمند رج کا غذ نوٹ چونکہ قبضہ بر آن
 نمیشود نافذ نیست و نہ بیع آن شرعاً صحیح نیست زیرا کہ علی الاشهر در بیع اشیان بمقابلہ ثمن
 تقابض بدین مجلس احد شرط است بکے اجرت پیشنمازی گرفتن جماعاً جائز نیست
ک در ربا اختلاف است و اینکه اصل معاملہ ہم صحیح است یا نہ بعضی قائل
 شدہ اند بصحت اصل معاملہ و اختصاص با دنیائی و ظاہر اکثر تفصیص فتاویٰ تحریر
 معاملہ و آنچه حاصل شود با آن متفاوت می شود پس آنچه از عزم خواہد گرفت از عین مال
 و زیادتی ہر دو حرام خواہد بود لکن این فتاویٰ اکثر فقہا ظاہر میشود کہ در معاملہ قرض مالک
 اصل مال خواہد شد و روزیادتی واجب خواہد بود و بعضی علماء تصریح کردہ باین کہ اگر ربا
 در عقد معاوضہ خواہد بود نہ مالک اصل مال خواہد شد و نہ مالک زیادتی و رعایت
 این قول احوط است کہ در صورت مرقومہ ہر گاہ معاملہ مشروط بسقوط واقع شدہ
 پس چیزیکہ بمقابلہ رقرض سودی گرفته خواہد شد ظاہراً مباح و جائز الصلوۃ نخواہد
 آری اگر چیزی بذریعہ خریدہ نشود نہ بمقابلہ رقرض آن چیز مباح و جائز الصلوۃ خواہد
 و ہر گاہ مقرض معاملہ برہم کند و از سود دست بردار شود باز اگر چیزی بحیلہ شرعی
 با و دادہ گرفتند و اصل آن جائز خواہد بود **سوال** زید بعمربزار سویم
 قرض حسنہ داد و مہر دو طلا ند بعد حلول اجل عمر از مشرکی گفت کہ من ترا سود خواہم
 تو ادای قرض من بکس مشرک نہ دہی مگر اگر غریبی زرت تو نزد من باشد سود داد
 از من تا وقت او بگیر پس این معاملہ صحیح است یا نہ **جواب** از زمین معاملہ

اجتناب نمایند که سوال مثلاً اگر زید قطعه زمین مشترک بربع و شرای شرعی
 خرید بعد آن عمر قیمت زیاده کرده مخفی از زید خرید کند آیا شرعاً قطعه مذکور بزرید
 منزه بر عالم خواهد گشت یا عمر متصرف شرعی خواهد بود **جی** آب در صورت
 مرفوعه هرگاه در ربع قبض متبادلین بعمل نیامده باشد و تاخیر در آن مشروط نباشد
 و اگر روز بربع بگذرد یا ربع را اختیار فرسخ ربع خواهد بود و ربع ثانی صحیح خواهد بود
 کتاب بکفجه مثل قمار و هر حال حرام است اگر چه بقصد تفریح بوده باشد
ک ربع قرآن شریف جائز نیست آری ربع کاغذ و غیره که بر آن الفاظ
 مکتوب نباشند جائز است لکن بمقابل نه سودی ربع آنها جائز نخواهد بود و تصرف
 در غیر مکتوب حرام خواهد بود و نیز این ربع خلاف احترام کتاب الله خواهد شد اگر چه
 تلاوت جائز خواهد بود **ل** در خیار شرط اتصال بعقد علی الاشتهار معتبر نیست و نقایص
 هم جائز است **باب ما يتعلق بکتاب الدین**
والرهن ۱ دیان از عین ترک هرگاه ورثه از او ای دین که بقدر ترک
 یا کم از آن بوده باشد امتناع نمایند مقاصد می توانند گرفت و اگر ورثه مضایقه
 باشند ظاهر آن است که بعد استیذان از حاکم شرع میتوانند گرفت
ب هرگاه را من یا ورثه او منافع مریهون بر نهن یا ورثه او بدون جبر و اجازت
 اگر چه بسبب جهل سکه مباح کرده باشند پس ظاهر آن است که تصرف در آن
 مریهون ورثه او را جائز است هرگاه اصل معامله و غیره بقرین منافع واقع نشده باشد

و بعد تصرف و عدم بقای عین است و او آن نمیتواند شح هرگاه زید مکان خود را
 بدست بدهد و بعد بپیر خود بیع کرده باشد و شمن ابوجه ای مهر بکس بمشتر بپنجه
 پس بیع صحیح خواهد بود و بعد وقوع بیع زید زمین نمیتواند مکروه اشتراط قبض در
 و لزوم زمین محل اشکال است ۵ در زمین لازم است ایجاب قبول و ایجاب
 مجزی است هر لفظ که دال بر ارتباطان بوده باشد امثل اینکه بگوید بر من و ادام یا
 وثیقه وین است نزد تو و تقدیم دین برو صبت و تقدیم وصیت به میراث و تقدیم
 کفن از همه از کلام فقها مفهوم میشود و در فرض اگر تاجیل شرط بکند بنا بر شرط و شرط
 نمیشود و مفروض هر وقت که خواهد مطالبه کند مگر مسأله خالی از اشکال نیست لکن بعض
 اعلام دعوی اجماع کرده اند و همچنین اگر بعد عقد حال را موصول بکند موصول نخواهد شد
 و فرقی در این حکم در مهر و غیر مهر نیست آری تعجیل موصول باسقاط بعض میتواند شد
 ح بنا بر مشهور و در صحت زمین نبوت دین در ذمه قبل زمین معتبر است و بعض علما
 مفارقت را هم کافی میدانند و مسأله محل اشکال است ۶ هرگاه کسی تبرعاً دین را
 ادا بکند ظاهر آنست که ملک زمین خواهد شد و مال برهمن امانت نزد من خواهد بود
 ۷ هرگاه غریم چیزی را مال دیون بمقتضای بستاند من بعد نما و منافعی که دور بد
 مال غریم است و همچنین است اگر زوجه اشجار ائمه را مقاصه بگیرد اگر و ادلت مانع قضا
 شوند و قیمت ائمه و غیر با هم نزوجند پس این بصورت در باب نما تصریحی در کلام ائمه
 بنظر برسد و ظاهر آنست که منافعی دیگر در ذمه خواهد داشت فقط قیمت نزوج

مسئله
 مفارقت را هم کافی میدانند
 چیزی را مقاصه بستاند
 دیون بستاند منافعی آن
 دیون بستاند حاصل شود مال
 بر بعد مقاصه حاصل شود
 غریم است بمیان
 اشجار ائمه را مقاصه بگیرد
 که بعد مقاصه حاصل شود مال
 خواهد بود پس منافعی که در ذمه
 دارند

خواهد رسید یا بیع و هبه مرمون بدون اجازت مرتبه نافع نمیتواند شد
باب ما يتعلق بكتاب الحجر ۱ قول بعد ممنوع بودن
 مرض از تبرعات منجزه زایده از ثلث خالی از ثلث نیست **ب** علی الاشهر
 بعد تمام شدن پانزده سال مرد بالغ می شود و محقق بلوغ هرگاه چهار ده سال تمام شود
 محل اشکال است **ج** حج محقق نمیشود مگر بچهار شرط اول نیکو دین ثابت باشد تیره و پاک
 که اراده نخبه دارد و دوم آنکه اموال و قاصر باشد از دیون او و الا ارباب دیون
 مطالب بکنند پس اگر از او متناع نماید حاکم شرع حبس میکند او را تا اینکه او نماید و معوض
 و برنجسوب در اموال نخواهد شد سوم آنکه دیون موجب نباشد چهارم اینکه التماس
 مجرور نماید بعضی آن بکنند ۵ ابناات شعر خشن بر عانه زن علامت بلوغ است
 یا نه مسئله مختلف پیدا است و دور نیست که دلیل بلوغ بوده باشد **۶** ابناات شعر خشن
 دلیل بلوغ است یا نه مسئله مختلف پیدا است و ظاهر آن است که دلیل بلوغ بوده
 و ابناات شعر خشن بر عانه مسلم باشد یا مشرک علی الاشهر علامت بلوغ است
باب ما يتعلق بكتاب لضمان والحوالة
والكفالة ۱ حواله عبارت است از عقدیکه مشروع شده است برای
 تحویل مال یا زنده زنده دیگری که مشغول بوده باشد بمثل آن و بنا بر ذمه مجمع
 شغل ذمه محال علیه مشروط نیست و شرط است در حواله رضای جمیل و محتمل
 و محال علیه پس بنگاه حواله بشود و تحویل میشود مال محتمل بطرف محال علیه و علی الاشهر

محیل بی میشود اگر چه محال بری نکند و در حواله ترامی جائز است و صحیح یعنی محال
 علیه بر دیگری حواله نکند و او دیگر می بخشد ب هرگاه مادر و رضا فاشن باشد بعد از فوت
 او و متروکه ادای دین لازم است **ج** در ضمانت رضای مضمون عند شرط
 نیست اجماعاً **د** کفالت بر شخصی که بر او کسی عوی کرده باشد ظاهر صحیح است
 اگر چه حقی بر او ثابت نباشد و از کلام بعضی اعلام اشتراط ثبوت حق مفهومی میشود
 و این قول ضعیف است **هـ** سوال صورت وثیقه ضمانت نیست که جناب
 بیگما همه مرحوم را بگیرد و نه که ملک خاص و قبضه شان بود و جواب سعاد و علی خان
 مرحوم سپرد کردند باین شرط که محاصل ان تقسیم کرده باشند بغیر و اوقایم شان
 بموجب تعیین نسلاً بعد نسل و بطناً بعد بطن و ضمانت مال گرفتند از برای ثوق
 حکام انگریزی مادرین ایلم زید که بنامش چیزی از ان محاصل مقدر بود و نا
 کرد پس ایاد برین صورت با وجود بودن ورثه شرعی او بموجب الارث همه خواهد
 یافت یا نه توجروا **جواب** در صورت مر قویه اگر ضمانت مال شرعاً ثابت
 باشد پس ضامن ادای مال بورثه شرعی مضمون لازم است **باب**
ما يتعلق بكتاب الصلح **ا** هرگاه کسی با کسی مصالحه کند
 بر این که نان و نفقه با مدت عمر او خواهد داد پس ظاهر آن است که مصالحه صحیح
 باشد و در تعیین و تقدیر نفقه رجوع بطرف عادت امثال او خواهد شد **ب**
 هرگاه با هم مصالحه کنند بر این که مالی متنازع فیهم متصرف احد المتنازعين در صورت

او بوده باشد واجب آن تصرف دیگر ورثه او و اما بماند ظاهر آن است که مصالح صحیح بود
 باشد صحیح ظاهر آن است که مصالح مطلقا صحیح است مصالح علیه مصالح عنه معلوم باشد
 یا جهالتی داشته باشد مگر اینکه علم بمصالح علیه چگونه حاصل نتواند شد و عمل بر مصالح مطلق
 بوده باشد بر علم آن چه در نصیوت انظر بطلان است ۵ اشهر آن است که مصالح فرعی
 عقد دیگر نیست هرگاه در شخص با هم مصالح بکنند و یکی علم داشته باشد که بر باطل است
 پس اگر چه مصالح بظاهر شرع محکوم بصحت خواهد بود لکن مبطل احلال نیست گرفتن آنچه
 دیگری بدد و اگر بعد صلح منکشف نشود مبطل بودن او ظاهر احکام فساد صلح و ظاهر هم دوم
 خواهد شد و هرگاه کسی بر زمین دیگری با جانت او بنا یا غرس نماید پس اخطو آن است
 که اجازت دهنده رجوع از اجازت خود نماید و اگر رجوع بکند پس احتمال از منسقط
 است در صلح علی الاظهر الا شهر عقد مستقل است و در هر چه جائز است مگر صلح ارام
 حلال بکند یا حلال احرام بکند و از ثمرات آن قطع تنازع سابق و مترقب است
 و انتقال ملک از احد المتصالحین بطرف دیگری مثل بیع الی غیر ذلک و صلح با بیع
 واقع میتواند شد که احد المتصالحین بگوید صالحک عنک عن کذا و
 یقول الاخر قبلت المصالحه جواز صلح حیطه از طرف صغیر
 بر چند دلی مصحت بداند محل اشکال است مگر اینکه ضرورت باشد مثل انیکه تعیش
 صغیر بدون نصالح میسر نشود ط ظاهر امر او از حلال و از حرام در قول انحضرت صلی الله
 علیه و آله اکا صلیا احل حراما او حرم حلالا المعنی متعارف

غیر مستاجر را مخالف است جائز نخواهد بود هرگاه اجاره داده باشد و بعد از ازان
 هم بکند پس اجاره مانع محکمت میسر و مانع قبضه میسر و از طرف وامیب بموید نخواهد
 ج منافع عین مستاجر تا مدت استیجار یا مستاجر می باشد پس مالک عین منافع
 صورتی ندارد و **دس** زید مکان خود را بدست خالد بر مبلغ چارصد روپی که
 بمیعاد چهار ماه بطور بیع خیاری داد باین شرط که اگر در میعاد مذکور کسی بیکر بیست روپی
 یا بیست پنج روپی از زر مسطور زاید بدست من خیاری خود را ساقط خواهم کرد و مطالبه
 زیادتی از مشتری نخواهم کرد و اگر کسی از بیست و پنج هم زاید خواهد داد پس آن قیمت
 زاید نصف خود خواهم گرفت و نصف بخالد بعد بیع بیکر خواهم داد و اگر خالد بر آن
 قیمت زیادتی نماید پس نصف آن زیادتی از خالد خواهم گرفت و بیع کامل بلا خیاری
 خواهم کرد پس این بیع و شرط مفسد و مخالف بیع خیاری اندایند و قبضه در بیع خیاری اند
 درست است یا بعد گذشتن بیع **جواب** در صورت مرقوم ظاهر بیع صحیح
 است و شرط لازم نخواهد شد و بعد گذشتن مدت خیاری بیع مال مشتری خواهد شد
 و قبضه مشتری بر بیع از ابتدای بیع خیاری باید قبل انقضای مدت خیاری باب
ما يتعلق بكتاب الوکالة از اطلاق فتاوی مفهوم میشود
 که در وکیل مطلقاً عدالت شرط نیست بلکه ایمان هم معتبر نیست لکن لابد است از بعضی
 این عموماً با موری که مانع شرعی از ان نموده باشد پس جائز نخواهد بود و وکیل کافر
 در مثل قبضه قرآن مجید باب **ما يتعلق بكتاب الشفعة**

۱ هرگاه شفیع فقیر باشد حق شفقه ساقط نمیشود تا وقتی که او اقرار بخود نکند و قاضی ملاحظ
 در حکم عاجز است **ب** هرگاه زمین را بیع نماید آنچه در آن است از نخیل و شجر و بنا
 پس ظاهر آن است که در بنا و دعوی شفقه میتواند شد و از کلام بعضی علما هم مفهوم میشود
 که در نخیل و شجر هم میتواند شد و سکه محل اشکال است **ج** شفقه ثابت است و بر عقا
 که قابل قسمت باشد بلا خلاف مثل اراضی و بساتین و مساکین و در مواردی این
 است و جمعی از فقها رضوان الله علیهم قائل شده اند به ثبوت شفقه در هر بیع منقول
 باشد یا نه قابل قسمت باشد یا نه و جمعی ملکی ساخته اند بدون بیع قابل قسمت و اکثر
 متأخرین مخصوص میدانند بغیر منقول عاده از چیز باینکه قابل قسمت باشند و ملوک
 و این قول ظاهر اقوت دارد **باب ما يتعلق بكتاب السبق**
والرمایة ۱ از کلام شهید ثانی در مسالک مفهوم میشود که انعقاد سبق
 در قبل نزد علمای ما رضوان الله علیهم متفق علیه است بلکه از حدیث ان الملكة
 لتفر عند الریان و تلعن حماره داخل الحوافر و الحف و الریش جواز زبان در بر
 حافر و خف مستفا میشود اگر چه در برابر آن ممکن نشود **باب ما يتعلق**
بكتاب الجعالة ۱ جعل عبارت است از صیغه که مقصود از آن
 تحصیل منفعت باشد بعضی و علم عوض و عمل شرط نیست آری علم بعضی و تغییر
 عوض شرط است نه در تحقق جعل البلی اگر کسی تعیین نکند اجرت مثل ثابت
 خواهد شد **باب ما يتعلق بكتاب الوصایا ۱** علی الاثر

انفاذ وصیت لازم است اگرچه موصی از یهود و نصاری باشد علی الاظهر
بعد موت موصی موصی به مال موصی میشود هرگاه قبول کرده باشد و اگر قبضه در آورده
باشد پس اتفاقاً مال موصی میشود و هرگاه رد بکند بعد موت موصی و قبل قبول
وصیت باطل میشود اتفاقاً و در اخراج اجرت واجب بدنی مثل صوم از اصل مال
هرگاه ولی نبوده باشد و وصیت هم نموده باشد خلاف است و مسئله محل تردد است
هرگاه وصیت امور متعدده کرده باشد عمل بر وصیت اول لازم است پس
اول تا اینکه استیفای ثلث بشود و صیت متاخره علی الاظهر باطل خواهد شد
آدمی اگر تصریح کرده باشد بعد از اراده ترتیب پس سدی بر همه و صایان ثلث منقسم
خواهد شد و هرگاه وصیت بکند که به نسل من بدهند پس سواى اولاد و اولاد اولاد
بکسی دیگر چیزی نمی رسد هرگاه کسی را برای استیفای دیون خود از قرضداران
وصی کرده است پس قرضداران امتناع از ایصال حقوق نمی رسد هرگاه
در ثمة بعد موت مورث اجازت نفاذ وصیت در مازاد عن الثلث بدهند
باز رجوع نمی توانند کرد و وصیت صحیح میشود بلا خلاف و اگر رجایات مورث اجازت
بدهند پس رجوع و عدم رجوع مسئله اختلافی است و احوط بنا بر مصالح است
ط علی الاظهر وصیت در زائد از ثلث مع عدم اذن الورثه باطل است
ی واجب بدنی از اصل مال اخراج آن واجب است و الحاق واجب بدنی
بواجب مالی محتمل است و احوط بنا بر مصالح است یا هرگاه وصیت بکند بچند چیز

و وصی چیز بر سهو کند پس بر سهو صرف آن در وجوه برمی باید و بعضی گفته اند که میر
 خواهد شد و احوط بنا بر تعالیم است و بکسی که وارثی نداشته باشد یا بیرون
 جمعی وصیت به جمیع مال خود میتواند کرد و بعضی در زائد از ثلث باطل میدانند و قول
 اول خالی از قوت نیست چنانکه دلالت میکند بر آن صحیح احمد بن محمد بن عیسی شیخ الطائفه
 رحمه الله انرا و ابنت کرده هیچ ^{۱۸} هرگاه کس ای شخصی بعد فوت موصی له اول
 وصیتی کرده باشد و او قبل از موصی له اول فوت شود پس طے الا شهر بعد انتقال
 موصی له اول این وصیت برای ورثه موصی له ثانی خواهد بود و بدل هرگاه شخصی
 از شخصی وصیت نماید که بعد من حج از طرف من بکند و او قبول نماید بظاہر آن است
 که قبول او عده است اگر ایقاعی وعده بکند مثلاً خواهد شد و اگر نیکند اعمی علی الله
 ندارد و دیده هرگاه وصیت منفعت برای کسی بکند پس سلب اختلافی است و ظاهر
 آن است که تقویم عین سلوبه المنافع بکنند و همچنین تقویم او غیر سلوبه بکنند
 و تفاوت را مشخص نمایند و از ثلث وصیت را خارج بکنند و عین و زائد از ثلث
 از منافع مال ورثه قرار دهند ^{۱۹} و هرگاه از وصی خیانت بشود پس هرگاه موصی
 وصی را امین است متولی ساخته بود و اشتراط وصایت بامانت مراحتاً یا بقرائن
 ثابت باشد عزل او بر حاکم شرع بلا اشکال جائز بلکه واجب است و اگر معلوم نباشد
 احوط آن است که معزول نکند و او را منع بکند از استقلال در تصرف پس ظری
 را محبن بکنند و وصایت عبارت است از ولایت بر اخراج حق و استیفای

آن ولایت بر کسی که موسی بر آنها ولایت دارد و بر صرف مال و حقوق و اجتناب
 آتا استدعای اعمال خیر از دیگری پس ظاهر او وصایت داخل نیست و موسی عزل
 وصی میتواند کرد و جماعاً و بعد قبول وصی و موت موسی علی الاشتهار وصیت نمیتواند کند
 صحیح وصیت اگر در ثلث یا کم از آن خواهد بود نافذ خواهد شد و الا نفاذ آن
 در زائد از ثلث موقوف بر اجازت ورثه خواهد بود اگر ورثه اجازت خواهند داد و
 در زائد از ثلث نافذ خواهد شد و الا فلا و مضارعت در وصیت عبارت است
 از این که وصیت نماید در اکثر از ثلث مال خود یا اقرار بدین کند که ثابت نیست
 بر او و قصد ضرر ربانی بوارث و دفع او از ارث باشد و وصیت کمی از حصه معین
 شرعی نافذ نخواهد شد و وصیت زائد از حصه معینه اگر زائد از ثلث نیست نافذ میشود
 و الا حکم آن چنان است که مذکور شد **ط** ولایت امری است از طرف شارع
 که پدر و جد پدری را بر اولاد و صغار ولی گردانیده و گاهی حاکم شرع جامع الشرائط
 هم ولی بعضی میشود و همچنین وصی و صغار از وصایت پدر و جد پدری هرگاه پدر و جد
 پدری نباشند میشود چنین نیست که هر کس مختار است که دیگری را ولی بر نفس خود نماید
ک هرگاه کسی وصیت بکند بلفظ مجمل که در شرع تفسیر آن دارد نشده مثل این که
 بگوید بغلامی از مال من بدهند پس این ضرورت ورثه را اختیار است
 هر قدر که خواهند بدهند **ک** اگر کسی وصیت بکند که زائد از نصف مترکه برسان
 دهند و البقی به پسو گیرد و دختر هم داشته باشد پس این صورت اگر دختر اجازت

بدنه وصیت نافذ خواهد شد و الا در ثلث نافذ خواهد شد و دو یقین زیادتى و كمى
از نصف اگر بنا بر مصالح بگذارند احوط خواهد بود بآب مايتعلق بكتاب
النكاح ۱ و مرتبه شیر دادن على الظاهر بآب شیر حرمت است ب على الا شهر
شیر که از زنا بهر سیده باشد ناشر حرمت نمیشود ج شیر که از نكاح شبيه بهر سیده باشد
و ران تر و د است و اشیر آن است که ناشر حرمت میشود ۵ هرگاه وطى کرده باشد
و بعد آن عین شده باشد على الا شهر خنجر نكاح نمیتواند شد ۵ هرگاه پدر فوت شده
ماور احق است به صبى و بنید از وصى و جمیع اقارب و جمعی از اعلام هرگاه ام اب
وام ام موجود باشد حضانت را مختص بام اب میدانند و سنه محل تردد است
احوط آن است که بنا بر مصالح بگذارند اگر انهی نشوند بنا بر قریه بگذارند
هرگاه محلله وطى ام کرده باشد بر محل بعد انقضای عده حلال میشود و بعد از آن
حلال شدن بر مالک محتمل است لکن انتظار انقضای عده احوط است و عقد
و ذکر مهر و اجل اتفاقاً لازم است ط قول بوجوب قبول خطبه محل كلام است و در حجاب
آن هرگاه مانعی شرعی نبوده باشد کلامی نیست ی زوج پدر اگر چه امخول بها باشد
بر سر حرام است یا عزل با جازات منکوحه بنكاح دائمی جائز است و کفاره دارد
و همچنین اگر متمتع بها بوده باشد یا کنیز و اگر بدون اذن منکوحه بنكاح دائمی و بدون
شرط در عقد عزل کند بعضی قائل بحرمت و وجوب دیت لفظ کرده وینار است
شده اند بعضی بکراهت و وجوب دیت و بعضی بکراهت و استحباب دیت قائل اند

راوی
جمع دال ایجابی
قبل محاق است و محاق
آخر راه است اگر راه سی باشد
از مصنف علی الله

احوط است یب در محاق و طی کر ایت و اسد و محاق مهر روزا خیر ماه را می گویند
و بعضی اعلام تصریح فرموده اند که شب بشت بهفت و اخل محاق نیست اگر دماه اقص
باشد زیرا که عرب هر سه روز ماه را ای می گذارند و شب بشت و بهفت را داخل
و ادی میدانند و ظاهر کلام فقها رضوان الله علیهم اختصاص کر ایت است بطوی
و از کلام بعضی اجمال کر ایت ترویج بهم در محاق مستفاد میشود لکن روایه الکلینی
عن الصادق علیه السلام من تزوج فی محاق الشهر فلیس له سقط الولد و نیست
که متبادر از روایت هم کر ایت و طی بوده باشد هیچ برگاه از ابل خبرت که گفته
باشند ثابت بشود که بسبب این ابیات لم یثبتوا و عظم شده است پس بنا بر
قول شهر و احوط ناخر حرمت میشود و مراد از ابیات لم یثبتوا که محسوس میشود و الا
مطلق شیر دادن را و طی در ابیات و اشند و می باشد و جمعی اشند و عظم و ابیات
علامت متقلبه نمیدانند یل علی الا شهر ماوراء الحق است با و لاد مدت رضاع
و آن دو سال است پس باشد یا دختر برگاه ماوراء حره مسلم عاقله غیر فرود باشد با اخل
و بعد انقضای مدت رضاعت پدر احق است بر پدر و مادر بدتر تا بمقتل
بنابر قول مشهور و برگاه مادر طالبا جرت زائد در شیر دادن شود پس پدر میرسد
که برضعه دیگری بدید و در سقوط حضانت مادر در بنحوت اشکال است احوط
آن است که بما اکن تربیت را متعلق بمادر بگذارد و ید برگاه علم قبل عقد
بوده باشد پس نمرد را اختیار است نزن را یعنی برگاه کسی که تکب زنا از زنی

بجبر و اگر اه بشود پس باید و ملحق با در خواهد شد یا نه و در کلام فقها رضوان الله علیهم تمحی
در مخصوص از نظر گذشته لکن این ظاهر کلام محقق معاصر طالب شرع در جواب این کلام
مفهوم میشود که در صورت مرقوم الحاق از مسلمات است و اصل ترتب حکم نسبت
بر این نوع نسبت در آن متحقق باشد الا ما خرج من الدلیل مؤید آن است پس
حر باز اید از دو کثیر عقد نکاح دائمی نمی تواند کرد اتفاقاً می علی الا شهر هرگاه
ولی تزویج پس صغیر بکند پس اگر مالدار است مهر بر سر مهر خواهد شد و اگر مالی نداشته
باشد پس مهر بر پدر است و از اصل ترک او اخراج مهر بعمل خواهد آمد خواه بیسبب باشد
و بالغ شود خواه قبل بلوغ فوت شود یا برگاه مادر طفل حرم بوده باشد
پس ظاهر فتاوی علمای رضوان الله علیهم آنست که بعد فوت او در امر حضانت
مولی الاب از اب مقدم است خواه طفل آجری و ده باشد خواه مملوک خصوصاً
هرگاه در خدمت حضانت بمولی الاب وصیت کرده باشد ای برگاه از تعلق حضانت
بمادر انسی شرعی ثابت بشود پس سید او حاکم شرع حضانت متعلق میتواند کرد
اگر برگاه مادر حق حضانت را بر رضامندی خود ساقط بکند ساقط خواهد شد لکن بعد
از اسقاط حق خود باز خوا بان حضانت بشود ظاهر آن است که حضانت را از
او متعلق میکنند کما ای برگاه کسی مرتکب فعل شنیع العیاذ بالله از طفلی بشود
پس و اطمینان موطوء و اخت و بنت او حرام میشود اجماعاً و برگاه و اطمینان صغیر بوده باشد
یا موطوء جوان بوده باشد پس این کلام اکثر علماء عدم فرق مستفاد میشود و عمل بر آن

لازم است و علی الاظهر بر موطو السبب علی واطلی کسی حرام نمیشود ^{۱۳۸} بگره شخصی برادر رضاعی داشته باشد و او را برادر نسبی بوده باشد پس این شخص از خیر برادر نسبی برادر رضاعی خود عقد میتواند کرد ^{۱۳۹} اگرگاه منفروض شود که زنی نطفه نشوهر یا غیر شوهر گرفته در رحم داخل کرده و از آن طفلی متولد شده پیشگاه نطفه نشوهر بوده باشد در الحاق ولد با بویین ظاهر اشکالی نیست و اگر از غیر شوهر بوده باشد پس بر چند احتمال تخم منطرق است لکن دلالتی بر حل ظاهر خواهد داشت و از کلام بعضی اعلام عدم الحاق ظاهر میشود ^{۱۴۰} بگره زنی ابن ابن خود را اختیار باشد عقد نکاح دختر دختر آن زن از مرتفع نمیتواند شد و از اخت مرتفع و ابن ^{الف} مرتفع عقد علی الظاهر میتواند شد ^{۱۴۱} کوزن متمتع بهابدون رضامندی متمتع از جهال عقد در اثنا بدت بیرون نمیتواند شد و اگر زوجه در اثنا بدت اعتناع بکند از اجرت بحساب آن ساقط خواهد شد پس اگر متعه دو ماه بوده باشد و یکماه اطاعت داده دیگر اعتناع نموده نصف اجرت ساقط خواهد شد و نصف خواهد یافت ^{۱۴۲} بگره کنیز خود را بحال عقد نکاح دیگری غیر عبد خود بد پس ساقط عقد نمیتواند کرد ^{۱۴۳} علی الاظهر الاشر سکت بکر کافی است خواه قریبه و دیگر هم وال برضا بوده باشد و خواه نباشد مگر اینکه حیض بر سکت ثابت شود و اگر قریبه وال بر عدم رضا بوده باشد پس محل اشکال است ^{۱۴۴} بگره عقد نکاح بر مهری بشرط بشرطی و در فقدان بر نصف آن مهر واقع سازد پس در بطلان شرط مهر

اختلاف است و دور نیست که صحیح باشد و متبای نیست که در هر دو صورت مهر
 مثل هرگاه زاید از مسمی باشد بدیل^{۳۳} هرگاه در متعذر که اجل است بگویند مقصود انقاع
 عقد متعذر زمان محین بوده باشد پس بنا بر شبهه منقلب نکاح و اتم خواهد شد
 و مسئله در غایت اشکال است و اگر مقصود و اتم بوده باشد پس قول با نفعاً و عقد دائمی
 و جبریان احکام عقد دائمی ظاهر راجح است^{۳۴} بنا بر شبهه عقد نکاح فصولی صحیح
 و این قول ظاهر اقوت دارد^{۳۵} علی الاشیهر ولایت اب و جد بر صبیّه بالغه رشیده
 ثابت نیست نه در عقد نکاح و اتم و نه در منقطع لکن بی اجازت ولی که است محتمل
 و احوط آن است که بدون رضای اب عقد را مطلقاً واقع نسازد و ج^{۳۶} شنیدن
 صوت زن اجنبیه هرگاه بقصد تلذذ و ریبه و خوف فتنه نباشد بعضی اعلام حرام میدانند
 و قول بجواز چنانچه از اکثر روایات مستفاد میشود ظاهر اقوت دارد و احتیاط در ترک
 است^{۳۷} بسبب زنا و وجه از جهالة عقد زوج علی الاظهر الاشیهر خارج نمیشود
 و بعضی اعلام قائل بخروج شده اند^{۳۸} علی الاشیهر الاظهر نکاح آن زن که نه با و نه
 باشد جائز است هرگاه شوهر وار نباشد^{۳۹} السؤال قال العلامة الطبرسی رحمه الله
 فی جمع البیان فی ذیل تفسیر قوله تعالى فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ
 أُجُورَهُنَّ الاية فی سورة النساء فی الجزء الخامس مما یدل ایضاً علی ارادة
 المتوان لفظ الاستمتاع فی الاية لا یجوز ان یکون المراد به الانتفاع و الجماع لانه لو کان
 كذلك لوجب ان لا یلزم شی من المهر من لا ینفع من المرأة لشی و قد علمنا انه لو طلقت

قبل الدخول لم ينفصل المهر ولو كان المراد بالكساح الدائم لو حبس المهر بكمالات
 جميع المهر بنفس العقد لا قال فان لم يكن المهر من ماله فهو من ماله ولو كان
 غير واجب وانما بحسب الاجرة بكماله بنفس العقد في الكساح للتمتع انتهى المهر من ماله
 المهر الغير فقال المراد من الاجرة ما كل الاجرة او مطلقا على الاول الاستمتاع بمعنى
 الانتفاع والجماع وعلى الثاني بمعنى الكساح والمفسر يخطو ويخطو على تقدير ارادة الكساح
 يحمل على كل المهر على تقدير ارادة الانتفاع يحمل على مطلق المهر فيلزم ان المهر انتهى حكمه
 بالجواب حتى لا يقع مرتاب في جهلكم الارتياب واجركم على الله ولو باب الجواب
 الظاهر ان المراد من ايتاء الاجرة جميع الاستمتاع ايتاء اتمام الاجرة لا المتبادر منه
 عند الاطلاق ومفهومه الخالف عدم ايتاء الاجرة عند عدم الاستمتاع والمتبادر منه
 عدم ايتاء شيء من الاجرة عند عدم الاستمتاع فلو كان المراد من الاستمتاع الانتفاع
 والكساح لما استقام معنى المفهوم ولو كان المراد بالكساح الدائم لا دخل معنى السقوط
 كما افاد المولى الطبرسي طاب ثراه في كلام المقرض غلط واضح وخط فصح في المهر
 ما در متزوج بشود حضانت او از پسود دختر ملاقط می خود و از پدر متعلق می شود
 و اگر پدر فوت شود بانحضانت علی الظاهر متعلق از او میشود و از وصی و دیگر اقارب
 متعلق نیست ^{۳۹} هرگاه پدر فوت بشود حضانت دختر علی الظاهر متعلق از مادر
 خواهد شد اگرچه از هفت سال تجاوز نکند و همچنین هرگاه مادر فوت شود قبل هفت سال
 حضانت متعلق از پدر خواهد شد بالجمله مادر و پدر با اولاد حق اند اند و دیگر اقارب

و دومی **لطف** هرگاه بدون اجابت زن خمره عزل کرده باشد و در عقد هم مشروط
نماید پس احوط آن است که در دیار دین بدیدم حرمت عزل بدون اجابت
خمره ثابت نیست لکن باین قول احوط است و زوج کفایت ثابت است
ما آثار اخرا ایندن او را بکنیز خود که حامل نشود البته رجوع است حسب
هرگاه زوج خود را غصب سازد بطرف قبیل و بعد عقد ظاهر بشود که از قبیل دیگر است
پس اگر عقد مشروط واقع نشده باشد علی الظاهر عقد صحیح است انجویان نسب
تخلی در عقد در صورت عدم مطابقت نمیشود و همین است حکم هرگاه زوج
بعد عقد از قبیل دیگر ظاهر بشود خطو صا هرگاه و ثانی نسب متحقق نشود هیچ فایده
فوری است اجماعاً اصل ظاهر ادخول و در بر زن موجب مهر است
بلا خلاف زیرا که درین سلسله قوال است قول اول که مشهور در میان
فقها است اینست که دخول موجب مهر است و قبل باشد یا در وقت
دوم اینست که خلوت بهم موجب مهر شود و قول سوم اینست که مطلق استماع
موجب مهر است و انین بر سر قول وجوب مهر هرگاه و علی فی الدبر متحقق شود ثابت
میشود آری در این بولس بن یعقوب مشهور است باینکه غوطی فرج موجب
مهر نیست لکن قول رابع بنظر رسید هر چه خوردن شیء دیگره بین الزنا
قادر جبران حکم مضامعت علی الظاهر نیست حق ثبوت و ولایت و دومی عقد
مغیر هرگاه غبطه بوده باشد مختلف می باشد و سلسله عمل اشکال است هرگاه تا بالغ

میفرماید که کما حق الله واقع سازد پس اگر چه دلی از آن بدین ظاهر اعتقاد صحیح نخواهد شد مح
 خوردن گوشت حقیقه والدین را مکروه است نه حرام و دیگر اقربا را خوردن آن
 جائز است بدون کراهت هرگاه در خانه پدر و مادر طفل در خیال آنها نباشند
مط هرگاه دخول کند و انضا متحقق شود و زوج او نه ساله نباشد حرام میشود و طلی
 همیشه با بر شوهر و لکن هرگاه جرح مندرج بشود پس بعضی فقها و طلی را جائز میدانند
 و معنی انضا اختلاف است و احوط آن است که خواه مسلک حیض غایب می شود
 باشد و خواه مسلک بول و حیض از طلی آن زن هرگاه نه ساله نباشد اجتناب نماید
 تا هرگاه کنیزی مشترک در میان چند مالک بوده باشد و هر دو یک طهر و طلی بکنند
 و فرزندی متولد شود و همه مدعی شوند یا سکوت کنند قریه می اندازند پس نام هر یک
 بر آید ولد باو ملحق میشود و غرامت حصص باقی از قیمت مادر و قیمت ولد روز یک
 متولد شده است متعلق باو خواهد شد و ب از کلام اصحاب ضوآن الله علیه
 مفهوم میشود که هرگاه احد الشتر کا و طلی کنیز مشترک بلا اجازت و دیگران نماید آثم میشود
 و او را تعزیر و مبدل لکن انی نیست **مط** هرگاه عین با قرار زوج ثابت بشود و زن
 فسخ را بخواهد پس جوع میکند بکار مخرج و او تا یکسال از وقت مرافعه برای معاوجه
 مهلت میدهد پس اگر قادر بر موانعت او یا دیگری طلی باشد پس زن را اختیار
 فسخ نیست و الا فسخ میتواند کرد و **مط** هرگاه زید بمزد زن بکند پس
 استعفاء از شوهر بمضریح ممکن نباشد باین نوع استعفاء کند که گناه عظیم تو کرده ام

امیدوار حضورم ^{۵۵} چونکه اقرار عقلا بعد انکار مقبول است پس اقرار زید
 بر اینست نسبت بحال پس کثر زینب مقبول خواهد شد و او وارث زید خواهد بود
 آری اگر ثابت بشود که از کثر شرعی زینب بلا اجازت او طلع کرده است و حامل
 شبیه منطلق نباشد پس این صورت وارث زید نخواهد شد بلکه پس منکره ^{۵۶} مقبول
 خواهد بود ^{۵۷} قیاطاعت زوج در تحقیق شارع برای شوهر گردانیده است
 لازم است و واجب نه در هر امر و آن حق اینست که امتناع از استمتاع ننماید و
 بدون اذن او از خانه او بیرون نرود ^{۵۸} قیاطاعت عریانا نگزیده است ^{۵۹} منع
 در جواز نکاح مرد و زنی در شیوه اختلاف است بین العلماء هرگاه ایجاب قبول
 بهنج شرعی واقع شده باشد و اگر ایجاب قبول اخص نشده چنانکه مسموع میشود
 که در میان مخالفین در این زمان فقط اکتفا بر قبول بلا ایجاب میکنند و عقد صحیح
 نخواهد شد ^{۶۰} نظر برگاه عقد فصولی پس کافر از دختر مسلم واقع بشود و بعد بلوغ
 طفل نکود اقرار عقلا ^{۶۱} حق بکنش ^{۶۲} محال است ^{۶۳} اگر شکال است ^{۶۴} پس هرگاه زوج و حبه
 خود را طلاق بدید پس حوط آن است که از دختر برادر زوج بدون انقضای
 عده نکاح نکند ^{۶۵} همیشه برادر خود را شیر میتواند و از حسب هرگاه کسی
 ایضا و بالعدم ترکب تا از چند زن شوهر دار شده استعفا از زوجی کرده
 و او را راکشت و نوبت استعفا از دیگران نرسیده پس این طهوت اگر در استعفا
 از همه تقریطی کرده باشد از مواخذة همه بری نشده و اگر بعد قیامت توبه کرده

و غرض استغناء از همه باشد و تفریطی نگردد کمال اجل عجلت نداده پس این صورت
 بر آنست از همه محل است هیچ بر تقدیر نگذارند و طریقی تا آن وقت نفقه و وجه مجبوز ظاهر لازم
 و اگر بسبب جنس امتناع نماید پس سکه خالی از اشکال نیست و دور نیست که آنرا
 در این صورت هم لازم باشد مدعی احتجاب زن از میرود و از طفل میز غیر بالغ
 احوط است مدعی عقد متوجه بعد انقضای اجل متوجه و وضع حمل میباید شد مدعی
 برگاه متمتع به امتناع از استمتاع نماید اثباتی بدست به نسبت ایام اخلال از اجرت
 متمتع وضع میتوان کرد و برگاه اخلال بسبب عذری بوده باشد مثل مرض یا منع ظالم
 پس سکه موضع اشکال است و برگاه وراثتی بدست بمیرد پس انظار بر کلام فقهاء رضوان
 علیهم عدم سقوط مهر مفقود میشود و عقد ثانی برگاه خوف افتتان بوده باشد
 واجب است و ترک واجب بسبب عایت خوف حرام است و استنباط مخیر و را
 شرحه اتم است و در صورت عدم خوف وقوع در حرام هم اگر عقد واقع سازد
 مقام لوم نیست چه حضرت خدیجه زوجه کریمه جناب رسالت صلی الله علیه و آله و همچنین
 بعضی دیگر از واج آن حضرت قبل از رجوع یا تخفرت در جهال عقد دیگران بودند و اگر چه
 ترک می نمایند معاقب نخواهند شد چه در ترک مستحب عقاب نیست هیچ اگر برادر شوهر
 شیر بدو طریقی الا شہر جائز است و اگر نداده و نیست که احوط با عقد مدعی هر چند
 از عموم بعضی از مدعیان است و میشود که چنانکه زن عقد نکاح دائم را بسبب عیبی که موجب
 فسخ آن میشود میتواند که در چنین عقد نکاح منقطع هم میتواند کرد و لکن سکه و رعایت

اشکال است و تعمیری در خصوص کلام فقها رفوان الله علیه از نظر فاضل گزشت
 ع بر او بر رضع انداخته و فحل که از بطح برضعتا شد علی الاظهر اکثر بر عقد نکاح
 میتوان کرد و اگر کند احوط خواهد بود که برگاه از شهادت شهود رضاعتی که بسبب
 نشر حرمت متعوضا نیست نکاح زید یا مهند درست خواهد شد و گویا آن
 برگاه گواهی یا بر تفصیل یا چند گواهی ایشان مقبول خواهد شد که فلان کنیز یا
 مثلا از شیر ولادت یا حاصل شد و نکاح صحیح بنا بر قولی ده مرتبه یا یک شبانه روز
 یا بقدر اجازات لحم و شد عظم در بیان دو سال بغیر فصل رضاع مرقوم آخری نمیشد
 است عیب سوال و در تحقق رضاع محرم یکی امور سه گانه که از رضاع یک شب
 یا اکمال حرم نشر رضعات با ایبات استخوان و گوشت و استحکام آن باشد
 شرط بوده است پس خلی نکد در رضاع عددی و بومی از رضاع مرقوم دیگر رضع را
 و دو مرتبه واحد بشرط کونه رضعه کامله بحسب العرف مانع نشر حرمت است آیا در صورت
 سوم یعنی ایبات گوشت و استخوان با استحکام آن نیز شرکت مرقوم مانع نشر حرمت
 خواهد بود یا نه مثلا زنی رضاعی را هر روز شیر او و در شب روز زنی دیگر
 در پارسه روز بهمان رضع نیز شیر او در همین سوال تا شش ماه مثلا گذشت
 آیا این رضاع مانع نشر حرمت خواهد بود یا نه حیاب در صورت مرقوم برگاه
 از اهل خبرت ایبات لحم و شد عظم از لبن یک مرقوم ثابت باشد بنا بر قول احوط
 عمل بر نشر حرمت نمایند بلکه نشر حرمت را لازم است و فصل رضاعت مرقوم آخری

احوط آن است که قاضی ندانند هیچ سوالی در وزن زید بالا شتراک اعم
 از این که یکی کم و یکی زیاد و طفل دختر زید را که آن دختر از بطن غیر دوزن است
 با چند ماه غیر دوزن در میفورت آیا دختر زید بر شوهرش حرام و نکاحش قلمه شد یا
جواب در صورت مرقوم احوط حرمت زوج است بر زوج و این احتیاط
 را لازم دانند هرگاه اجناس کم و شد عظم از لبن کمی متحقق باشد و الا قول بعد
 نشر حرمت خالی از نفوت نیست **حل** شخصی دوزن دارد و به دوزن از
 همین شخص شوهر دوزن پس بالا شتراک و ختری را بشیر دادند باین حیثیت که در یک بار
 یک زن بآن رضیع بشیر داد و دومی دوبار بشیر داد و بعد از آن باز اول صد بار
 بشیر داد و بعد از آن باز دومی دوبار بشیر داد و علی بن العقیاس سوا ای این دوزن
 بشیر زنی یا خدای بجهیل بدلیت بان رضیع داده نشد و از بشیر همین دوزن آن
 که از شخص واحد بشیر دارند پرورش یافت و گوشت و استخوانش بالیده و شکم خد
 بگو نمویافت آیا آن دختر بر شوهر معتدین که فعل و صاحب شیر است حرام بود یا
 بجمع الوجهه نشر حرمت باین ارفاع خواهد شد یا نه **جواب** در صورت نشر
 نشر حرمت ثابت نیست و احوط آن است که ناشد دانند **سوال** زنیکه از
 او حامی بگرفت و نش نمایند و بعد عقد به حکام زنان ظاهر شود که قلمه است و غیر
 شود و بکارش با سباب خارج غیر و علی زایل نشده بلکه حبیب زنا کردن زانی
 که کرده نبود و بکار زن مذکور که بالور شیده بود خودش ابر را داده بود و بیعت

آیا فسخ نکاح میتواند کرد یا نه و سقوط مهر خواهد شد یا نه جواب در صورت
 مرقوم اگر یکبار تنش مشروط در صیغه عقد بود پس بر تقدیر ثبوت امر مذکور موافق
 شرع شریف نکاح باطل خواهد بود و اگر دخول بوقوع نیامده مهر ساقط خواهد شد
 والا مهر مثل لازم خواهد گردید **سوال** چند بنده باند عقد نکاح نمود و بوقت
 محبت زید عین معلوم شد حالا بنده رجوع میکند زید دیگر رجوع شرع
 نمیشود و در مینورع بنده تمام عمر با عین در رنج و الهیست نماید یا عین اترک
 نموده با دیگری عقد نموده بسزااید **جواب** در صورت مرقوم هرگاه زید
 رجوع بجا کم شرع جامع الشرائط نمیکند و حاکم موصوف در طلب و اختیار نداشت
 زن را باید که بواسطه حاکم شرع زید را مطلع سازد که او را مهلت یکساله
 از وقت اطلاع بدد که بعللاج خود پردان و پس اگر در یکسال قادر بر وطی شد
 بنده زوجه است و الا ظاهرا بنده را در فسخ نکاح اختیار خواهد بود و حق هرگاه
 کسی تنوع نماید از زنی در عده و عالم مسئله بوده باشد و علم بودن او در عده
 بمرد داشته باشد پس بجز عقد حرام مؤبد میشود و اگر دخول بکند پس در صورت
 جهل عده و تخلف هم حرام مؤبد میشود و از کلام بعض فقها رضوان الله علیهم
 مفهومی میشود که آن دخول در دبر هم حرام میشود و لازم نیست که دخول قبل
 انقباض عده بوده باشد و بعضی شرط میکنند که قبل انقباض بوده باشد **سوال**
 و خرمی از نطفه غیر متولد شده زید از مادرش زنا کرده پس در مینورع نکاح

یا متعزید یا دختر مذکور صحیح و جائز خواهد بود یا نه **جواب** در صورت مرقومه
 احوط ترک است و ترک لازم دانند **عط** زید یا زینب نکاح کرد و زینب
 بغیر زفاف و دخول فوت شده و رتبه اش حوی مهر از زید مینمایند پس بنصرت
 آیا تمام مهر دادن با ایشال لازم است یا نصف **جواب** در صورت مرقومه
 مسلماً اختلاقی است بعضی علما قائل نصف مهر شده اند و بعضی تمام مهر و احوط و بنصرت
 با هم دیگر مصالح است **ف** زید از عمر و خاله زوجه خود عقد نکاح میتواند کرد و از دختر
 برادر زوجه و همچنین دختر خواهر زوجه بی اجازت زوجه نمی تواند کرد و از جد و ماری
 زوجه و همچنین جد پدری زوجه و از مادر رضاعی او جائز نیست و از اخوت رضاعی
 جمعا جائز نیست و بعد طلاق و انقضای عده جائز است و بعد محرمات زوجه نیز
 جائز است و از زوجه پدر زوجه هرگاه زوجه از بطن او نباشد جائز است **ف**
 و در متوفی تعیین کند که در آن احتمال زندگی باشد استبداد است **ف** علامه علیه السلام
 در قواعد الاحکام ضابطه که در محرمات نسبه افاده فرموده حاوی جمیع محرمات نسبه
 عبارت مختصر است و لفظ الشریف **أ** الاصول والفروع و اول فرع
 من کل اصل و کل فرع من الاصل **ا** اول فرع سوال زنی طلبا
 میکند که من در عقد احدی میستم و شخصی میگوید که من با او مباشرت کرده ام لکن شخص
 از ثقات نیست پس بنصرت از زن مذکور که ام شخص میگوید میتواند کرد یا نه
جواب در صورت مرقومه اگر شخصی که منظر مباشرت است مدعی زوجیت باشد

اما هنگامیکه نزد حکام جامع الشرائط مرافقه نشود و عدم زوجیتش محقق نگردد و منع نکاح
 از آن زن جائز نخواهد بود **فصل** نفقه ابوی و اولاد و اولاد اولاد واجب است
 اجماعاً و در بابی ابوی بعضی علما تردید کرده اند و قول بوجوب مشهور است
 بلکه بعضی فقها دعوی اجماع کرده اند و نفقه غیر عم و دین واجب نیست **فصل** واجب است
 نفقه ولد بر پدر او و هرگاه پدر موجود نباشد یا قادر بر انفاق نباشد پس بنا بر مشهور
 بر اجداد پدری الاقرب فالاقرب واجب است و اگر اجداد هم مفقود باشند
 یا فقیر باشند پس مادر واجب است و در صورت فقدان او بر پدر مادر و مادر
 واجب است و در صورت تساوی بالتسویه انفاق می نمایند **فصل** هرگاه احد الاطراف
 حُر باشد علی الاظهر الا شاهر ولد حُر است **فصل** هرگاه احد الزوجین حُر باشد
 و مولای رقیه و رقیه و ولد را شرط بکنند پس بنا بر قول مشهور ولد رقیه خوابد
 لکن قول بعدم رقیه خالی از غرض نیست آری اگر حکم بفساد عقد چنانکه بعضی
 اعلام گمان کرده اند نموده شود و زوج با وصف علم بفساد عقد و طی کند پس
 قول بر رقیه و ولد متوجه است **فصل** هرگاه در عده زنا زانی عقد بکند و طی نماید
 پس کلام فقها ظاهر میشود که او برادر حرام نموده نخواهد شد **فصل** مسائل خالد و غیر
 از زید و یمنده گفتند که ما بوکالت شما میوه عقد نکاح واقع می کنیم زن که میوه بود
 و مرد بر دو سکوت کردند و میوه بوکالت واقع شد پس در این صورت عقد صحیح شد
 یا نه **الجواب** بوکالت بدون توکیل نمیتواند شد آری هرگاه از موکل

و مولا زید و منذر را گرفته باشند پس تمام صحت عقد فصولی متطرق است
و احوط آن است که صیغه را تا نیا واقع سازند اگر راضی باشند پس با قصد و
شرعی بودن و پیمانه کهنه و لیج الوقت یک حد و پنج روپیه نقره یا بیشتر پس اگر زیاد
از این قدر احتیاطاً باشد یقیناً مجزی خواهد بود و روپیه دیگر بلا و اگر در وزن تفاوت
با روپیه کهنه دارند موافق اعیان مقرر و روپیه های کهنه باید داد و قدر غش اگر مشکوک
باشد اعتباری ندارد و الا در مقابل آن بقدر آن نقره بپردازند و ادای مهر
مطالبه زوج و تمکن زوج و انادای آن واجب فوری است نه بدون آن مهر
بأحب ما يتعلق بكتاب الطلاق والخلع والظهار
و الا یلاع و اللعان ۱ علی الاشهر عده استقبیل حیض است
بنا بر قول احوط برزائیه هرگاه از نه نا حائل نباشد عده لازم است ح
علی الاشهر عده متمتع بنا بر حیض است ۵ عده علی الاشهر و وطایر است
هر اگر تنجید و زوج خود را یکی از محرمات نسبی یا رضاعی بلفظ طهر رسین بنا بر قول
احوط طهارت تحقق خواهد شد و استبرای اثبک حیض احد لازم است اگر چه حیض
ارث مالک شده باشد بنا بر قول اشهر و احوط نه هرگاه کینزی بگیرد که در حیض
او تاخیر نشده باشد علی الاشهر مدت استبوی او چهل و پنج روز است ح
علی الاشهر الاظهر هرگاه کینزی حایض بجز و فقط مدت حیض انتظار میکند و استبرای
ساقط میشود هرگاه کینزی از علوی بگیرد و او خبر دهد که مدت استبرای منقضی

شده است علی الاشهر استبراسا قسط میشود و اگر تا انقضای مدت استبراسا
 احوط خواب بودی برگاه کنیزی از زن بگویی علی الاشهر استبراسا قسط میشود و اگر
 تا انقضای مدت استبراسا کردی احوط خواب بودی عده حامل از زمان برگاه زوج
 طلاق بعد با شهر است نه بوضع حمل یسار و وقوع طهارت و حضور شاهدین شرط است
 اجماعاً و علی الاشهر عدالت و رشادین مختبر است و احوط آن است که در وقت
 فسق شاهدین بهم مظاهر کفاره طهارت بدینچه اگر تشدید بدین زوج خود را یکی از خود
 با عدا ای لفظ طهر طهار واقع نخواهد شد و اگر بگوید تو مثل ما و من هستی بقضا
 یا مثل ما و من بنابر ذی ب بعضی علما طهارت واقع خواهد شد قبل طلاق باین
 که زوج زوج غیر دخول بها یا یا السد اصغیر و طلاق بدین و همچنین برگاه زنی چنانچه
 بنوع دوا و طلاق بگوید رجوع نمیتواند کرد مگر آنکه زن آنچه دوا و است و البقیه
 و همچنین برگاه زنی را سه مرتبه طلاق دوا و شده و در مرتبه میان هر سه طلاق رجوع
 کرده باشد باز رجوع نمیتواند کرد و برگاه از آن تا حامل شده باشد پیش احتیاج
 عده نیست یو برگاه زن حامله مرکب زنانه شود پیش احتیاج عده زن تا علی الظاهر
 یز آب و جد نکاح صغیر میشود آنکه کرد و طلاق نمیتواند و ایسج کرده است
 علی الاشهر بعضی را طلاق و اوان زن خود اگر طلاق بدین صحیح خواهد بود
 و در اثر زوج خود خواهد بود برگاه مد عده و جمیع بوده باشد زن و است
 خواهد بود تا یکسال آنکه زن بحال عده و بگردد باشد و از آن مرض کند

در میان زوجین بجهت از اله حلیا نفی ولد بلفظ مخصوص نزد حاکم شرع مکمل
 که تا وقتیکه زوج و جدا نشدند بران ظلم واقع شده از نوج نستاند زوج را رجوع
 جائز نیست پس صورت مرقوم رجوع زید صحیح نخواهد شد و احکام زوجیت میان
 ایشان جاری نخواهد شد و برگاه بستاند لاین نام بر شهبو جائز است رجوع کوی
 از عرومات اولیه و اکثر فتاوی مستفاد میشود که برگاه متمتع مجنون بشود متمتع بها را حای
 فسح است و بعضی متأخرین هم تصریح کرده اند و در نیست که این قول مجانی
 داشته باشد که عده متمتع بها اگر حیض نیاید چیل و پنج روز است اتفاقا صحیح
 سوال زید در مجلس در تنبیه متواتر عبارت آورد و از زوج خود بگوید که من ترا
 طلاق دادم و این طلاق در طهر واقع شود پس باز رجوع بان زن میتوان کرد
 یا نه و اگر این طلاق در ایام حیض شده باشد پس طلاق صحیح خواهد شد یا نه جواب
 در صورت مرقوم با وجود تحقق شروط صحت طلاق یک طلاق علی الاشهر لا ظهر
 واقع خواهد شد و رجوع جائز خواهد بود و طلاق حاضر و حیض صحیح نمی شود که
 در زوال تحریم زنی که او را سه بار طلاق داده باشد چند شرط معتبر است اول آنکه
 زوج بالغ باشد و در ابله تر و است و دوم آنکه محلول در قبل و طی که موجب غسل
 میشود کرده باشد سوم آنکه و طی بعقد دائم بوده باشد نه بملک و نه با باخت
 باب ما يتعلق بکتاب العتق والتدبیر ابرگاه کسی
 بعضی ملوک خود را آزاد میکنند علی الاشهر تمام آزاد میشود اگر چه بعضی روایات

بر خلاف آن دلالت دارد و همچنین اگر بعضی مملوک یک گری بوده باشد لکن هرگاه
 محقق نموسر باشد و قصد او اضرار بتریک باشد دادن قیمت بتریک لازم است
 بلکه اگر قصد اضرار هم نبوده باشد بنا بر قول مشهور قیمت میدهد ب هرگاه مالک
 از او فروخته و او طی میکند پس کلام بعضی اعلام مفهومی میشود که آن کینه نام الولد خواهد بود
 لکن محل اشکال است بلکه ظاهر آن است که احکام ام ولد بر او جاری نخواهد
 گشت مگر به شبهه الثاني ره فی الروضه هیچ اگر جاریه زار خریدن دید بود بقدر حد
 از او خود و از ترک زید از او خواهد شد و بعد ادای قیمت باقی خود بود بتریک مشهور
 مطلق آنرا خواهد شد و اگر خرید پدر زید بود پدر زید و بر روی زید انتقال
 نمود و او طی زید از او طی حلال بوده پس هر چه که بجهت زید آمده و بعد انتقال
 منتقل با و لا و جاریه شده از او خواهد شد و باقی با وای قیمت تمام از او خواهد
 شد و متروکه دخترش که از آنجا مهر اوست بعد تقدیم یا بحسب تقدیمه من الدین و الوصلیه
 الفاعله نصف بزوج و نصف با و خواهد رسید و او را جایزه است که آنچه از متروکه
 دختر بجهت زوج او در آمده از آن بقدر مهر خود از مهر مقابل بگیرد عبارت صحیح
 در عتق آنجهت است مثلاً بگوید انت حر لوجه الصدور قول انت عتق او محذور
 خلاف است و قول بعتت متبر است و اگر مالک بآن خود بگوید اعتقک نزدیک
 پس محبت در این صورت علی ما صرح به بعضی الاعلام متفق علی است و صحیح نیست
 عتق بغير این الفاظ مثلاً بگوید ملکیت رفیقک نحو ذلک با حکایت علو

بکتاب الاقرار اگرگاه در ضمه اقرار بکند که غیر از زنا یا مهر ساقیده
 پس اگر چهار مرتبه اقرار بکند و دیگر شرائط اقرار زنا یافته شود ظاهر اجماع احکام
 معتق و بر زنا ثابت خواهد شد و اگر کمتر از چهار مرتبه اقرار بکند پس آن نسبت به غیر زنا
 خواهد شد یا نه مسئله محل تمحوض است و تصریحی درین مسئله در کلام فقهارضوان اند
 چنانچه از نظر نگارنده مشتبّه در صورت مرقوم هرگاه اقرار از زوج بوقوع طلاق شرعاً
 ثابت بشود حقوق زوج بسبب اقرار او ساقط خواهند شد و از برای اسقاط
 حقوق ماضی زوج فقط اقرار دادن طلاق کافی نخواهد بود و اثبات برنج شرعی
 لازم است **ج** سوال هندی مکان شوهر خود زید را که دیون بدین مهری
 او بوده و همین کرده و درین نامه نوشته که مکان خلوک خود را برین گذاشته ام
 و بران گواهی پسران هندی و زینب ثبت بوده بعد زانی هندی میگوید که این مکان
 شوهر من بوده و من و اندین مهر را بر کرده ام و پسران هم همین میگویند و میخواهند
 که باین جلد برین مکان ابطال بکنند پس انصورت اقرار هندی باین اشرعاً مسموع
 خواهد شد یا نه **الجواب** اگر اقرار هندی بکفر حق مکان بمقابل دین مهری
 و همچنین اقرار اولاد ثابت باشد پس بکار بعد اقرار مسموع خواهد شد و اگر اقرار
 ثابت نباشد و مرتبه اقرار باشد پس از منکرین حلف میتواند گرفت بآب
ما يتعلق بکتاب الغصب اگر کسی منع بکند مالک از حقیقت
 اسباب و پس بعضی از علما قائل بعدم ضمان شده اند و اقوی اینست که اگر

مانعت سبب تلف عین شو پس مانع ضامن خواهد شد **باب بر خیز که اجرت**
 باشد یعنی خاصیت دادن اجرت زان عصب لازم است از مضمون مستفاد شد
 باشد یا نه کسی بگوید و او باشد یا نه **باب ما يتعلق بکتاب اللفظ**
 ۱ ظاهر آن است که التقاط لفظ مطلقا واجب نیست آری در طعنیکه کاتلی بدشته
 باشد و خوف تلف او بوده باشد ظاهر آنست التقاط او واجب است **باب در صورت**
 وقوعه علی الاشهر اشیا مذکوره را اگر زائد از درهم و قیمت باشد یکسال تعریف
 بکند اگر مالکشن بهم رسد باو بدید و اگر مالکشن بهم نرسد پس بعد از آن شخص اختیار
 در ملکشن بگماهد مالکشن بهم رسد عوضش باو بدید و نیز جائز است که آنرا تصدیق بر
 مساکین معینین بکند از طرف مالک و اگر مالک پیدا شود و تصدیق را گوارا نکند
 مطلقا عوض بدید و نیز جائز است که این را مانع برای مالک نخواهد بود اگر
 بقدر دریم باشد انتفاع بان بغیر تعریف جائز است آری و فیه یعنی گنج مسمی
 است از بن حکم پس اگر گنج و دوزار الحرب یافته شود که در آنجا مسلمان نباشد
 یا در دایره الاسلام بیا نهد و بر آن اثر اسلام نباشد و بیست وینار برسد و آنرا
 بدید و باقی از او دست و اگر اثر اسلام بر آن یافته شود و اثر اسلام آن است
 که سکه یا دوشان مسلمانان یا مومنه مسلمانان بر آن باشد و در بیست و گنج حکم
 لفظ دار دگدشت یعنی یکسال تعریف میکنند و اگر قرن لفظ در حرم خلا
 است در میان فقهار ضوان الدین و احوط اجتناب است مگر اینکه لفظ

عارف باشد بملک مال به نیت ایصال برادر و چه در این صورت علی الظاهر و غیره
 حرم نیست ۵ اگر مالی را مقنون در زمین یا در پس اگر آن زمین ملک کسی باشد
 و اثر اسلام بر آن نباشد پس آن مال آن شخص است که یافته است و اگر مالکی داشته
 باشد و او مال را بشناسد پس احتی است بآن مال و الا باین شبهه مال آن شخص است
 و احوط آنست که تصدیق بکند و اگر اثر اسلام بر او باشد پس علی الاشبه حکم لفظی
 بر او جاری میشود و هو العالم یا ب صایتهای بکتاب حیات و الموات
 ۲ از کلام فیه ثانی طالب شرع مفهوم میشود که اگر کافری ایجا بکند از من موات
 را پس آن ملک است و دیگر بر این انتزاع جائز نیست و محقق شده و شرح این فرموده که
 کسی تصرف در آن بدون اذن او جائز نیست لکن چون اکثر روایات و فتاوا
 بودن حربی مباح المال مفهوم میشود پس انتزاع از او قهر میشود ب برگزیده
 مسجدی کسی نمیشیند و دیگری با جائز نیست دفع او لکن برگزیده برود برای کاری
 پیش چند قصد خود داشته باشد تا پیش برود و دیگر نمیشیند و با جائز خواهد بود
 و اگر چیزی بنهد و آنجا مثل مصلی و غیره پیش نیست که او احتیاز دیگران باشد
 لکن حال آنکه منطبق است خصوصاً هرگاه در رجوع تا غیر محتمل باشد بکتاب
 صایتهای بکتاب الصيد و الذبیح و الا حطه
 و الا شریبه ۱ اکل عین و در جائز نیست و حرم اکل غیر ثابت
 نیست لکن احوط اجتناب است و در قراب اشکال است و احتیاط در اجتناب

فب عیدی را که از سیف یا سهم یا رمح قتل کرده باشند حلال است و اگر از چیز
 دیگر مثل بندوق و غیره شکار کرده باشند ظاهر اینست که اگر بخواهند فوراً شکار
 اگر از مواض صید کرده باشند حلال است بشرطیکه سبب شوق کردن جسم صید
 قتل کرده باشد نه تشنگی خود و مواض بروزن محراب سحر را میگویند که هر دو
 او باریک میشود و وسط او غلیظ قتل میکند صید را بعضی خود و اگر سهم معتبر باشد
 برسد و او را قتل کند پس اگر در آن تا این بوده باشد از کلمات اصحاب مفهوم
 میشود که حلال است و اگر این نداشته باشد و حادیم نموده باشد که صید را شوق کند
 پس رفع رعن آن جائز نیست حاج برگاه جنین و بچه ماکول اللحم تام الخلقه بوده باشد
 و شعرو برداشته باشد و ولوج روح نشده باشد پس کوفه مادر او ذکوة او است
 بخلاف و اظهر آن است که اگر روح هم داخل شده باشد احتیاج ذبح نیست حلال
 و اگر تام الخلقه نبوده باشد حلال نیست و اگر زنده مثوله شود بعد ذبح و منقره الحیوة
 نبوده باشد پس بعضی او را حلال میدانند و این مذہب ضعیف است و ناسا و
 برگاه معدنی باشد یا از چیز ماکول ساخت باشند خوردن آن حلال است و
 خوردن آب چشم حلال است و از خوردن جوز مثل اجتناب احوط است و
 در میان شیمه میان ابل لغت خلاف است و ظاهر اینست که بر کچم اید باشد و بچوان بر دو
 بعضی بچوان است و احوط آنست که از پوست که بر کچم اید باشد و بچوان بر دو
 اجتناب نمایند حاج بسند صحیح از محمد بن مسلم منقول است که او سوال کرد از حضرت

امام جعفر صادق علیه السلام از شخصیکه فرج کند این مکرر یا تسبیح یا تهلیل یا بیایه و فرمود
 که این همه از استماعی حق سبحان و تعالی است باینکه ندارد و در اجتناب بلفظ الله فقط
 بعضی علامت مائل کرده اند و رعایت اول احوط است طهر کما حیوانی غیر بیاض
 گوشت حرام نمیشود لکن احوط آن است که بعد شستن گوشت در اتا و ل نمایند و علی
 آنچه در جوف میباشد مثل معاد قلب که در خوردن آن جائز نیست بعد شستن
 می از اکل مثانه و زهره و بچه و ان اجتناب احوط است یا آنچه در میان مردم
 مشهور است که در بهایم غیر معروف علاوه سباع علامت حلیت شکاف سم
 اینهاست از نظر نگه شداید اسپ و استر و حمایل و وحشی علی الاشبه
 مکره اند و کرامیت اینها بیکدیگر تفاوت دارد و کرامت حمار وحشی ثابت نیست
 و در استرقولی حرمت دارد و شده هیچ اصطیاد از سیف و رمح و سهم و بر و قتل
 باشد بنا بر شبهه جائز است و در بنه و احوط بلکه لازم اجتناب است یل
 حدیثی سیاهی چشم و زهره و رحم و احوال اشیای و پنه و خون و زهره و مثانه
 و شیم و فرج را از ذی کمال الحرام بعضی احوط است و بعضی اجتناب و بعضی حرام
 و بعضی مکره و احتیاط در ترک همه آنهاست مگر پی که حرمت آن سوای علیا
 که در وجه و بعضی اندمته از رقیه تا دم ثابت نیست یا که هرگاه کسی در زمین
 متصرف بکافرتی کند و اصطیاد نماید پس هر چند فعل او حرام است لکن ظاهر آنست
 که مالک حیدر خواهد شد و او را خوردن آن حیدر جائز است و هرگاه بکافرتی

یا چیزه و آن یا خاله یا دایه یا پدیده او حلال گوشت است و همچنین اگر مخفی است
 وقت طهر آن از دیف زاید نباشد مگر شرط اینست که منصوص الحرمه نباشد و طاهر
 چون منصوص الحرمه است حرام گوشت است فی علامات طهت جانوران
 چند مضبوط نیست پس با عدلی آنچه منصوص الحمله است یا اتفاق بر طهت
 آن شده است مثل کل و غیره انشی باشد یا وحشی نمیتواند خورد و هیچ اجتناب
 از خوردن مارهای لازم است و ظاهر بام انقسام مارهای است چنانکه از اکثر
 مردم و اهل خبرت مسموم بگفته می شود و هیچ بغیر این مورد صورت اختیار جائز نیست
 اری اگر حد پیدا نفته نشود و خوف نفوت دیم بوده باشد جائز است از هر آنچه قطع
 بکند اعضای ذبح را سوای دندان و ناخن و اگر در استقبال دیم و در اخلال
 بکند علی الاظهر الاشبه حکم میدهد و اگر نسبتاً اخلال بکند ذبح صحیح است
 اتفاقاً و همچنین اگر حیث قبل معلوم نباشد یا بیشتر بهر یک از سلام بعضی علامت معلوم میشود
 که مخدویت جاہل بکرم هم مشبهواست بلکه متفق علیهاست لکن احوط آن است
 که در این مورد صورت اندک آن اجتناب نمایند کما فی حیوانیک از ولایت
 آنکیزان می آرند و بعضی آنرا در ارج ولایتی میگویند یا در حکم کشی مطلق حتی بر فی
 الهی و اخلال است یا حرام است **الحی اب** جای که از نفس یا اجزاء اصلی
 ثابت شده باشد از عموم کشی مطلق حتی بر ذمیمه الهی خارج خواهد بود و در طریق ضابط
 آن است که علامات حرمت و طهت را در نظر دارند اگر قاضیه یا حلال یا صیغه

داشته باشند مخصوص الحرمه نباشد حلال اند و الا در اهل تحریم داخل سازند کتب
 هرگاه بای مردم را از شرک بگیرد و علم بهم برسد که بعد از اخراج از آب نبوده است اگرچه
 پنجم خود ملاحظه کرده باشد پس چون آن حلال است و ظاهر اعلم شرعی کافی است
 که قول بحرمیت اقسام غراب مطلقاً قوت دارد کلاً بحیره و سائبه و وصیله
 و حام نزد تمام علای فریقین حلال است و از قرآن مجید حلیت آن چیزی ثابت میشود
 قال فی الصّافی ما جعل الله ای ما شرع الله من بحیره و سائبه
 و لا وصیله و لا حام فی المعافی عن الصادق علیه السلام ان اهل
 الجاهلیة كانوا اذا ولدت الناقة ولدین فی بطن واحد
 قالوا وصلت فلان يستحلون ذبحهما و لا اکلها و اذا ولدت
 عسل جعلوها سائبه و لا يستحلون ظهرها و لا اکلها و الحام
 محل الا بل لم یکنوا یستحلونه فانزل الله عز وجل انه لم یحرم
 شیئاً من ذلك و قال فی البیضاوی ما جعل الله من بحیره و لا
 سائبه و لا وصیله و لا حام مرد و انکار لما ابند عه اهل
 الجاهلیة الی ان قال و معنی ما جعل الله ما شرع و لکن الذین
 کفر ایترون علی الله الذنب بقریم ذلک و نسبته الیه یا رب
 ما یتعلق بکتاب المیراث متنع بهادارت نمیشود آری اگر
 شرط کند سلاخی فی است و احوط بنا بر مصلحت است ب علی الا شریک و لا وظایا

و خاله الالب بالسویه میرسد چ زوجه غیر ذوات الولد علی الاشبهه فی الجواهر مانع از
 بلکه قول بجرمان زوجه ذوات الولد هم خالی از نفوت نیست لکن چون طایفه بزرگواران
 و حرمان از رفقه زمین عیناً و قیماً افتاد باشد یا مشغول بزرعیت یا به بنا باشد
 علی الاظهر ثابت است آری از قیمت آلات بها غیر ذوات الولد بیخوابد یافت
 در آلات بنا رجوع بطرف عرف باید کرد آنچه عرفاً در آن داخل باشد عیناً و قیماً
 از آن محروم خواهد بود و حکم بنا و شجر علی المشبهه بین اصحاب متحد است هرگاه
 برادر مادری یا پسر اخ عینی مجتمع شود علی الظاهر میراث به برادر مادری میرسد
 و همچنین علی الاشبهه برادر پدری محاسب اولاد برادر مادری میشود و هر چه نام
 علیه السلام در زمان غیبت علی الاشبهه بفقیر و مسکین مومنین تقسیم باید کرد و
 بخال و خاله بالسویه میرسد اگر چه علانی یا خیانی باشند علی الاشبهه و همچنین با اولاد
 خال و خاله از تقسیم مال مفقود انحراف بدون انقضای صد و سبست سال از ولادت او
 علی الظاهر نمیتواند شد و تا این مدت او دارنده مورث خود خواهد شد چ
 رقی نافع ارث است و وارث و مورث و وارثه غیر ملوک
 نگذاشته باشد پیشگاه ملوک از ابوین مورث یا اولاد صلبی او باشد از ترک خرد
 کرده میشود قیمت عدلی آنرا او کرده میشود و بقیه ترکه با و منتهی و مالک آن هیچ را
 نشود و بر او میکنند و در دیگر انساب اختلاف است و مسئله خالی از اشکال نیست
 همچنین در زوج و زوجه ابتلاع محتمل است هرگاه کسی میت بکند که بر او بین

و ابن الابن برود و دختر را نسوید مگر آنکه منقسم شود و بعد وصیت و دختر دیگر متولد شود پس
 ظاهر آنست که متعلق وصیت از ثلث کمتر است زیرا که موصی با فقط ابن الابن
 و برود دختر که از سهام مفروضه آنها زیادتی کرده است خواه بپند بود و چون چنین
 الارث او را دو کس مستحق دو و دو سهم از سهام مفیت گمانه میباشند و دختر آن حق
 یک یک سهم در جنس الوصیه برود و دختر و موصی یعنی ابن الابن حق یک یک سهم از سهام
 پنج گانه میباشد پس ای در یافت و تشخیص مال موصی پنج بار در مفیت ضرب اویم
 می و پنج حاصل شد پس من حیث الوصیه برود و دختر از آن مفیت مفیت سهم میرسد
 و من حیث الارث مستحق پنج پنج سهم بودند پس متعلق وصیت نسبت به برود دختر
 دو و دو سهم شد و مفیت سهم ابن الابن است و مجموع که یازده سهم است از ثلث
 مال که می و پنج سهم میباشد کمتر است پس انفاذ وصیت احتیاج اذن وارثه نخواهد شد
 و چون بعد اسقاط مال موصی به نسبت و چهار سهم باقی بماند و تقسیم آن بر ورثه نمی تواند
 مفیت را در می و پنج ضرب و اویم دو عدد و چهار پنج حاصل شد و آن منقسم بر ورثه
 علی حسب ما فصل فی المناسجه خواهد شد احتمال بگیر که ظاهر از احتمال اول بر همان
 و اما این است که چون وقت الوصیه فقط دو دختر بودند پس من حیث الارث
 آنها مستحق یک یک سهم از سهام شش گانه بودند پس متعلق وصیت زاید از سد
 نسبت به برود دختر قرار داد شود پس برای تعیین و استن مال موصی به چون پنج
 را در شش ضرب و اویم می حاصل شد پس من حیث الارث برود و دختر پنج سهم

میرسد و من حیث الوصیه شش شش پس موصی به و سهم که به خزان زائد رسید شش
 سهم بن لابن نجیب بود و مجموع که به شش است از ثلث مال کمتر است پس وصیت
 در آن نافذ خواهد شد و باقی به و پس و هر سه دختر لک ضعف الاثنی منقسم خواهد شد
 و از و صد و ده سهم تقسیم صحیح خواهد شد علی حسب فصل فی المناخه الثانیه و چون احتمالات
 دیگر هم منطوقی است چند خالی اند و هر بن ضعف نیست پس احتمالی است که با هم تصالح
 بکنند و این احتیاط لازم پندارند

المناخه على الاحتمال الاول

میرزا السید من ۱۲۵

ابن ۷۸	ابن ۷۸	بنت موصی بها ۳۸	بنت موصی بها ۳۸
من حیث الارث ۴۴	من حیث الارث ۴۴	من حیث الوصیه ۱۴	من حیث الوصیه ۱۴

بنت غیر موصی لها
 زید السید من ۱۲۱ المناخه على الاحتمال الثاني الاقرب

ابن ۴۴	ابن ۴۴	بنت موصی لها ۴۴	بنت موصی لها ۴۴
من حیث الارث ۴۴	من حیث الارث ۴۴	من حیث الوصیه ۴۴	من حیث الوصیه ۴۴
ابن لابن ۴۴	ابن لابن ۴۴		
من حیث الارث ۴۴	من حیث الارث ۴۴		

بی دو صد بعد میرسد و یک صد بخالد یا حمزه علی الاظهر الاشهر به سبیل و خوب است
 نه سخیاب و اشهر آن است که مجانا حمزه میگردد و بعضی علام فرموده اند که قیمتی میگردد

و عمل بر آن احوط است یب ظاهر آن است که هرگاه ولد اکبر و برومی پدر خوا
 فوت شده باشد هر که از باقی ماندگان اکبر بوده باشد حیوه خواهد یافت هیچ برگاه
 و ارث بسببی نفسی غیر زوج نبوده باشد علی الاظهر الاظهر بر زوج و خواهر باشد
 یب اخوة حاجب ام میشوند از ما و عن المسدس اجماعا چهار شرط اول اینکه
 و برادر باشند یا زائد یا یک برادر و دو خواهر یا چهار خواهر بغیر خلف و دوم اینکه کما
 و محلوک نباشند سیم آنکه پدر میت زنده باشد علی الاظهر الاظهر چهارم اینکه اخوة عینی
 باشند یا پدری یب ولد اکبر یا بر قول مشهور محقق است قیاب بدن خاتم و سیف
 مصحف یو برگاه جد پدر و جد مادر بگذارد علی الاظهر و ثلث بجد پدر میرد و یک ثلث بی پدر
 و این قول ظاهر اخوت دارد و پدرگاه از ورثه مشرک کسی قبول اسلام کرده باشد تمام ترکند و
 و شرع میرسد هیچ برگاه جدا شود و اخوة و اخوات پدری بگذارد و با بر شو ثلث بی پدر میرد و با
 اخوة و اخوات و این قول ظاهر اخوت دارد و یب برگاه برادر نادر بی باطلاتی
 موجود باشد علی الاظهر الاظهر یا اولاد برادر عینی چیزی نمیرسد لک در صورت تر نو
 متروکند و از نو و شمش سهم منقسم خواهد شد بمنجمله آن نوزده سهم به بکر خواهد رسید
 و هفتاد و سه سهم به محمود و چهار سهم بسعد علی حسب تفصل فی المناکحة لکن مسلک خالی
 از اشکال نیست احوط آن است که در دادن چهار سهم بسعد یا بر مصالحه

گذاشته شود و هو العالم
 می سلم من
 رید

ام میده	ابن کمر	ابن خال
$\frac{1}{14}$	$\frac{1}{14}$	$\frac{1}{14}$
خال	استقامت	مافی الله

م	م	م
المسجد النقيض من	ابن محمود	مافی الله
۱۴	۴۳	۱۴
تکلیف		

زوج کمر ابن ابی بن محمود موصی که بمثل سهم الزوج سعید کا هرگاه کسی ختری و پسری داشته باشد و نشیت برای اجنبی بمثل نصیب ختر نکند این بنا بر مشهور میان فقهای متأخرین رضوان الله علیهم موصی که مستحق ربع ترک استعدا اگر بمثل نصیب بن برای او وصیت کند پس موصی بود و خمس نکند میشود پس الله در این صورت از ثلث که ثلث خمس است متوقف بر اجازت ورنه خواهد بود پس اگر اجازت بدهند مسئله از پنج سهم خواهد شد زیرا که موصی را بمثل نظر پس دیگر خواهد بود و سهام و پسری یک ختر پنج تا میشود و اگر مرد و پسری ختر رد نکنند پس آن سهم خواهد شد زیرا که زائد از ثلث تا آنها افلا تا خواهد رسید پس بی او خواهد شد و اگر کسی اجازت بدهد و دیگری رد کند مسئله اجازت و مسئله رد و ضرب داده خواهد شد پس هر که اجازت بدهد نصیب را ضرب بدهند و مسئله

اجازت در مسئله و هر که بگوید ضرب کنند نصیب آن را از مسئله رو در مسئله اجازت
 پس خیر بگره اجازت بدید از چهل و پنج نه می رسد و به پسر است و بموصی له شانزده
 و برای پسر اگر اجازت داده است یکجمله بهم است و برای دختره تا بموصی له
 هفده و بر چند هیچ مرقوم تقسیم در میان بتاخرین رضوان الله علیه شایع است
 لکن این ظاهر عبارت وصیت احتمال قصد تسویه در میان مال موصی به او سهم دارد
 لولا الویفة متطرق است و دعوی اجاع ثابت نیست و مسئله منصوص هم نیست
 پس حوط آن است که بنا بر مصالح بگذارد و الله هو العالم کب و در صورت
 مرقوم بعد تقدیم باید تقدیم من الیون و الوصایا التافذ متروکه زید از هفت
 هزار و هفتصد و هشتاد و شش سهم منقسم خواهد شد بمثل آن دو هزار و هشتصد و شصت
 بخاله خواهد رسید و یک هزار و دویست و شصت بکبر و بهین مقدار به بنده خواهد
 رسید و دویست و چهار بر حمید و بهین قدر بکبر می رسد و پانصد و پنجاه و شصت
 بطایفه سه صد و پنجاه و یک بقصد الله و یکصد و شصت و دویست و روح الله و بهین قدر
 بعبد الله می رسد و نود و یک بهر یک از حمیده و سعیده و رشیده و حکیمه و علیمه
 مسئله و بیستم و بیستم

ابن خاله	ابن بکر	ام بنده	جد پدری
۶۹	۱۲	۱۴	۱۴
۶۸۰۸	۱۲۹۶	۱۲۹۶	۱۲۹۶
جد پدری	جد مادری	انجمنی افندی	جد پدری
م	م	م	م

عماد دوی خان پوری خاله مادری زوج علیمر زوج رحیمه زوج کریمه
 م م م م م
 ۳۲۴ ۳۲۴ ۳۲۴ ۳۲۴ ۳۲۴
 سید مسیح کرم الله وجهه بنان

جد بکر جده بنده ام علیمر زوج عبدالله ابن روح الله ابن حیدر
 م م م م م
 ۳۲۴ ۳۵۱ ۱۸۲ ۱۸۲ ۱۸۲
 بنت حمیده بنت سعیده بنت رشیده بنت حکیمه بنت طیمه
 ۹۱ ۹۱ ۹۱ ۹۱ ۹۱
 الباقی

خاله بکر بنده رحیمه کریمه علیمر عبدالله
 ۳۵۱ ۵۵۸ ۳۲۴ ۳۲۴ ۱۲۹۶ ۱۳۹۹ ۲۸۵۸
 روح الله عبدالله حمیده سعیده رشیده حکیمه طیمه
 ۹۱ ۹۱ ۹۱ ۹۱ ۹۱ ۱۸۲ ۱۸۲

کجی هرگاه در شصت نه سال سن داشته باشد پس مع من دعوی عصوبت
 ظاهر الزامی تواند کرد و اگر اقصای نمایند پس بجز گرفتن هرگاه ممکن باشد احوال
 باب ما يتعلق بكتاب الحد و دیات
 والقصاص ا اگر کسی شخصی او شتم بدید که فحش نباشد و او مستحق
 اذنت نباشد یا کنایه بگوید که صریح و فحش نباشد پس بدین صورت تغزیر
 بر حاکم مقرر لازم است و تغزیر بنا بر مشهور منوط بر دای حاکم مقرر است

و در ششام و بنده البته مستحق عذاب اخروی است و اگر چنین نکرده باشد
 قطع اعضای او عند الضرورة جائز خواهد بود و اگر زنده بوده باشد پس حصول علم
 یا نیکه قطع او ضروری است و الا باعث هلاکت حامل جنین برود و خواهد بود مشکل
 است و در صورت فحش حصول علم قطعی دور نیست که قطع لازم باشد و ظن
 ظاهر معتبر نیست آری علم عادی که خلاف آن عادة محتمل نبوده باشد دور نیست
 که در حکم یقین باشد چه هرگاه بیاید کسی اگر تا نمیکنند از زوجه او پس علی الاشبهه
 جائز است قتل برود و انمی و قتل عاید نمیشود و بعضی مقید ساختند حکم مذکور را
 با حصول برود و قول اول ظاهر است آری و ظاهر شرع حکم قصاص عاری از خواهد
 مگر اینکه بر دعوی خود مدعیان بر دیا ولی تصدیق او کند و هرگاه از انی را خطا از روح
 قتل بکند پس تهریمی در خصوص کلام فقهاء رضوان الله علیهم از نظر تخفیف نگاشته
 و اگر ویت خطا بدو احوط خواهد بود و ویت خطا علی الاشبهه سبب بخت محض
 و سبب البطلان و بی بخت لبون وی حقه است و ویت ندان اجماعاً
 و در محدوده خطا تصفیه ویت مراد است و لو اخطا ثابت میشود هرگاه چنانچه
 افترا بکند یا چهار شخص عادل بگویند بدینند و خطا طبعی قتل برود است هرگاه
 بالغ عاقل باشد و حد زنا هرگاه محضه بنا بخد زنا نه است اگر از برود و ظن
 زنا متحقق باشد و هرگاه از بیم و طمی بکند یعنی بر شبهه واطی را تعزیر باید و اما
 حسب ای حکم جامع الشرائط و اگر موطه حلال گشت باشد آنرا بعد از جمعی باشد

و اگر ملوک و اعلی نبوده باشند قیصران و ملکی بملک میدهند و هرگاه زن مرد
 بکنند که فلان کس بجز از من بزرگب فعل شنیع شده و مرد مدعی تنویر بوده باشد
 پس خرج اهینه ایقاع عقد و آشنه باشد و نخواهند داشت و زن حلف کند یا نکند
 حد زن بر مرد جاری نخواهد شد آری اگر بچینه مقبوله وقوع زنا جبراً به ثبوت رسد
 البته حد زن جاری خواهد شد **ط** هرگاه زن و مرد در یک لحاف یا فتنه شویین
 احاطه آلت است که نود و نه زن زنند و میت چنین هرگاه حکم مسلم حرام باشد
 علی الاشبهه حد ویندار است هرگاه تمام الخلق باشد و ولوج روح نکند باشد
 ذکر باشد یا انثی و هرگاه ولوج روح شده باشد پس میت کامل اگر ذکر باشد لازم
 میشود و نصف برای انثی یکا و اوط حجارت است از و طلی مرد با یقاب باشد
 یا غیر آن بود و صورت ایقاب قتل فاعل و مفعول هر دو واجب است هرگاه هر دو
 بالغ و رشید باشند و در غیر ایقاب خلاف است و شبهه آن است که حد ندارد
 میزنند محصن باشد یا غیر محصن و مرد از ایقاب او داخل تمام شده است یا بعضی
 شامل است تسکله مختلف پیدا است و محل اشکال است آری از کلام اکثر اعلام
 حرمت خواب و ماور و دختر او را داخل بعضی شده بم ثابت میشود و بی ظاهر آن
 که در حد زن تحقق التقای خنانین معتبر است هیچ در ثبوت احصان نسبت
 بزوجه ممکن است و طلی زوجه دائمی اجماعاً و ملوک ببا بره مشهور معتبر است و نسبت بزوجه
 ممکن است و طلی بر صبح و شام از کلام بعضی اعلام پیافا می شود و بعد از آن

غیر محمد بن مسلم الخیض المیضه لیس طبعها بر جمید بر گاه کسی کسی افتد کند یا شایع
 بگوید دور قاذف و مقذوف شرطهای معتبره در حد و تقوید یافته شود حاکم شرع
 جامع الشرائط قاذف را بحد و تعزیر میرساند و دیگر را ظاهرا یا بعضی نمیرساند پس اگر
 غیر حاکم شرع قاذف را بحد و تعزیر بحد و تقوید یافته شود حد و تعزیر محض بر گاه تکلیف
 زنا شود و شرائط و جوب صدور او یافته شود حد و تعزیر نیست و حد شراب خواند
 بر گاه شرائط و جوب حد یافته شود علی الاشبه بر شتا و مانند آن است خواه مرد باشد
 خواه زن خواه بینه و باشد خواه آزاد و راضی و قمار باز و سامع غدا و شربش که تکلیف
 فعل حرام شود یا واجب را ترک کند تعزیرش بر برای و تخویر حاکم شرع است
 و در حرمت اینهمه امور مساوی اند یعنی کجف و غیره هر که باندی کند تعزیر مستحق برای
 حاکم شرع است و ظاهرا این امور داخل قمارند یعنی در زنا بجمیع محفویت
 زانده نیست و زیادتى در عقوبت منوط بر رای حاکم شرع است که اقامت حد
 و تخفیف اوست **مسئله** قال الله تعالى والذين يرمون المحصنات
 ثم لم ياتوا بأربعة شهداء فاجلدوهم ثمانين جلدة ولا
 تقبلوا لهم شهادة ابداً اولئك هم الفاسقون ایضا
 قال ان الذين يرمون المحصنات الفاحشات الموصفات
 لعنوا فى الدنيا والاخرة ولهم عذاب عظیم اگر کسی
 مومنه محصنه متوفاه کند یا بن طریق که بولدش بگوید که تو ولد الزنا هستی و حد و

که در شریع معتبر اند خوانند آید و پس بر صورت مروری الشهادة قابل و در کتاب
 خدیان و جواز صفای چنین حرکت و دعوی بشمار می آید که در موم را برای احضار جوی
 و جامع عقب بر خود طلباید و رباب چنین کسی چه باید گفت و نیز کسی که با جوی
 علم اطلاع یافتن انحال عقب بر او نماز خواند صحیح خواهد بود یا باطل مستوجب
 خواهند شد یا نه جواب در صورت مروری بنا بر شرط کاف و مقتضی
 بر دو بالغ و عاقل باشند و نیز مقتضی حر مسلمان باشد و بنا بر قول اکثر صاحب
 محنت باشد پس مقتضی حاکم شرع جامع الشرائط باشد تا زیاده میزند نماز
 مومنین پس هر وقت وجود علم عدم عدالت او صحیح نخواهد بود یا باطل است
 المتفرقه او واجب نخواهد بود و تفاوت بر غیر محسبه ثابت نیست بلکه ظاهر
 مد موجب است قال الصادق علیه السلام کما یسقط حنفا
 و یفترش و یوطأ بلکه وجوب محو تفاوت بر محسبه هم ثابت نیست چنانکه دلالت
 میکند بر آن روایتی که دال است بر جواز صلوٰه با و را هم سود که بر آن متمایز است
 ب جواز لعن مومن فاسق مختلف پیدا است و در نیست که احتیاط در ترک باشد
 حج و جوب فایده ثابت نیست و وجوب اطاعت والدین در هر مرتبه
 و صیاح الا استثنای محض است و بعد بنا بر شرط غیبت عبارت از استیفاء
 و اگر کردن انسان بجز آنکه کرده باشند که نسبت خود را بطرف آن چیز مقصد
 احتیاض و دوم پس آنکه فلان را وای امر چه بوده یا اصم یا احمی داخل

عیبت نخواهد بود و بیان عیوب ظنی و ظنیه بمرگاه بقصد انتقام من و هم باشد
 ظاهر او عیبت نمی‌زند و اعلی است و ظاهر آن است که نقیده و غیر شی جائز است
 سواي قتل نفس محرم صحیح جواز عدم نقیده و اظهار کفر اگر چه نسبت به نقیده مرجع
 بوده باشد از کلام اکثر اعلام استفاد میشود لکن مستلزم خالی از اشکال نیست بلکه جواز
 ثابت نیست و در تبری از ائمه بدی علیهم السلام هم اختلاف کرده اند احوط آنست
 که اگر ممکن باشد بتوریه خود را محفوظ دارد و الا طایفه از جواز تبری به هم شکالی نیست
 هر چند بعضی مرجع میدانند بلکه احوط و وجوب دارد و قط قرض الحیث شباهه خلق
 و در نیست که در حکم خلق بوده باشد و هر چند به ائمه علیهم السلام ائمه و عثمان
 اند لکن در بعضی روایات نیست و وارد نشده است که سوا علی حضرت علی بن ابیطالب
 صلوات الله علیه دیگری را حتی حضرت صاحب العصر علیه السلام و ائمه میومنان
 نباید گفت یا از ضا اقدس خانه کعبه را و یا الدشرفا و از ض مقدس که بلاعی
 نزد و محترم و مقدس است و روایات در فضیلت یکی بر دیگری مختلف دارند
 است یک بمرگاه حق خدای عزوجل حد بوده باشد پس مکلف حیر است
 اگر خواند اقرار بنب خود نزد حاکم شرع نماید تا او حد را جاری کند و اگر خواند
 مسترودار و او کفار توبه نکند پس اگر توبه قبل ثبوت جرم بپذیرد مقبوله نزد
 حاکم شرع ثابت شود حد ساقط خواهد شد و هر چند در روایات اختلاف
 است در خصوص سقر کردن بر روز چهارشنبه لکن نیست که سقر کردن

در چهارشنبه اخیر که است ندانند باشد چنانکه در بعضی روایات تصریح بخود از سفر
 و زان دارد و گفته و اگر احتیاطاً تصدیق بمجموع بدیهه باشد چه در حدیث صحیح بلکه در حدیث
 روایت وارده باشد ما نیست که تصدیق بدیهه هر روز که خواهد سفر کند یا
 عثمان ابن ابی شیبه که یکی از علمای اعلام و مفسرین عظام حدیث اهل سنت است
 و بخاری و مسلم و ابوداود و ابن ماجه از اقوال او نوشته چنین اند و صاحب تحف و را
 امام اهل حدیث گفته است غیر قرآن را از قرآن تمیز نمیکرد و کلمات موضوعه
 خود را قرآن قرار میداد و آیه فضر بینهم بسور له باب را میخواهند فضر
 بینهم بسور له باب و جعل السفینة فی رجل اخیر و جعل
 السفینة فی رجل اخیر میخواهند چنانچه اینهمه در میزان الاعتدال فهمی مذکور
 است پیشگاه حال میزان نابالغ سنه چنین باشد اگر قطعی از اهل حق در قرآن
 و غیر قرآن فرق نکنند و نشانهای اعتراض نباشد و بذه عباره للبرهان قال
 مطین قرا عثمان بن ابی شیبه فضر بینهم بسور له باب فرد و اعلیه فقال قراة غیره
 عندنا بدعه فقال علی بن محمد بن کاسر القشیری ثنا ابراهیم بن عبد الحنف
 قال قرا علی عثمان بن ابی شیبه ففسره فقال جعل السفینة فی رجل اخیر فقیل انما
 هو للسفینة فقال انما وخی لا نفکر انما هو العاصمیه حدیث واجب بنا بر ذمه
 عاصم چهار الف است و نود و دو و یک و سیصد و هشتاد و یک مقدار است و بعضی از آن
 کمتر میباشند و دو و نسیست که رعایت قول عاصم خواهد باشد یو آسی از بعض

روایات مستفاد میشود که وقت اختصار مومنین علیها السلام بلکه خواص اصحاب
 ائمه علیهم السلام حاضر میشوند و همچنین هرگاه در قبر میر نمایند حضرات کثرت یافتند
 لکن چون روایت از اخبار احاد است حکم حزم بآن شکل است فی سقوط
 بسبب توبه ظاهر متفق علیه است لکن ثبوت بکبر تحقق شرائط توبه دشوار است
 مع مراد از شفاعت پیغمبر اصلی السلام علیه که نزد علای رضوان السلام علیهم
 این است که گمانیکه از مومنین بسبب معاصی مستحق عقاب خواهند شد بسبب
 شفاعت آنحضرت از عذاب محفوظ خواهند ماند و نیز معتزله تاثیر شفاعت
 مخصوص است در زیادت ثواب و در سقوط عقاب تاثیر می دهد و این قول
 باطل است **بط** مولانا مجلسی جلالة العیون فرموده که شیخ مفید و ابن طاووس
 و غیره روایت کرده اند که بعد شهادت ائمه حسین علیه السلام حضرت امام زین العابدین
 علیه السلام را غل و زنجیر کردند و اهل بیت را بر محلهای شتران برهنه سوار کردند
 و اهل بیت هرگاه بر مقتل میرسیدند خود را از شتران افکندند و تا کوفه و شام
 بر شتران برهنه میبردند **ط** مولانا مجلسی جلالة العیون فرموده که از شیخ مفید
 و غیره منقول است که چون اهل بیت بعد دفن گشتن خود قنداقی را
 از قبیله بنی اسد آموختند و بر آن جسد بای مطهر نثار کردند و دفن کردند بحسب
 ظاهر چنین بود و اما در واقع امام را غیر از امام دفن میکنند حضرت امام زین العابدین
 علیه السلام با حجاز نامت نامند و جسد مطهر آن حضرت عا دفن کردند و امام از حضرت

امام رضا علیه السلام منقول است که حضرت امام زین العابدین علیه السلام
 حضرت شریف اوز وند و بر بخشید بر نرنگوار خود نماز کرد و دوفن فرمودند و بر بخشیدند
 که مولانا مجلسی جلالت العیون فرموده که مشهور میان علمای شیعه آنست
 که حضرت امام زین العابدین سرسید الشهدا را با سر برای سائر شهیدان بزرگای علی
 آورد و در روز زار بچین بیدیه های مطهر محق کرد و ایندند و این بهیینه های
 و احادیث بسیار و لالت میکند بر آن که مردی از شیعیان آن سر مطهر آورد و دید و او را
 و بلای حضرت امیر المومنین علیه السلام دفن کرد کب کلینی بسند معتبر از
 حضرت امام زین العابدین علیه السلام روایت کرده که جانب سالناب جلی علیه
 و المور و فدا اول ماه ربیع الاول اندک معطر کرد و در شبیه بود و در سل سینه او
 بعثت بسوی مدینه حیرت فرمود و بتاریخ دو از هر ماه مذکور شد و کوشید و قفت
 زوال شمسی اصل مدینه گردیدند و این سال اول هجرت بود و تاریخ میلاد محمد
 زاده او است که در شیخ مرتضی نجفی دام مجده مجتهد جابر التقلید و جامع الفکر
 اندر افتاد و فرماید **حی احب** هر چند بحیف بخدمت جناب ایشان فرستاد
 که این بعضی ثقات و اکثر مردم در علم و کمال و ورع و تقدس جناب ایشان سمع
 شده و شیاع قیت عدالت ایشان و کمال الذین کفروا فی عرفه قی
 متفق و در قرآن شریف بعین مظهر از اسم است بمعنی استکبار از حق تعالی
 بعین و از مظهر آمده است بمعنی مخالفت از آنچه واجب است بر ایشان نظر را

که آنچه در روایت فقیر از سید بن طاووس و غیره است که ثواب تفسیر صحیح
 قبل ثواب محقق رقیه از اولاد و جناب اسماعیل علی علیه السلام است ظاهر
 مراد از محقق و بی مقام نجات و اذن است از عقوبات و مصایب دین و دنیا
 که آنچه در بعضی روایات که از قبیل اخبار عامه می باشد تغییر و تبدیلی لفاظی
 دارد و شده عمل بر آن نباید زیرا که قطعاً از دین و اسلام و روایات مستفیض
 اهل بیت علیهم السلام ثابت است که باید در فتن کلام خدای عز و جل است
 پس اگر مصلحتی تغییر و تبدیلی بخواند نماز او باطل خواهد شد و تاویل آن روایات
 بچند وجه می تواند شد از آنجا نیست که بر تقدیر محتمل روایت محتمل است که برین
 هیچ هم نازل شده باشد و اما زیادتی بعضی لفاظی موافق آنچه در بعضی روایات
 وارد شده پس ظاهر آن در صلوة احوط است و اما اختلاف اعراب
 پس بمرکب موافق قرآنی از قرآن سبعه باشد می تواند خواند لکن احوط آن است
 که موافق قرآن ابو جعفر و خلف یعقوب بخواند که برای مومن خیر و عقیده
 گنہگار امید مغفرت است اگر چه بعد عقوبت باشد چه در بعضی روایات
 وارد شده که بعضی از گنہگار آن مومنین را حق سبحانه تعالی بعد عذاب
 چندین هزار سال بحساب الهای دنیا نجات خواهد داد و در بعضی روایات اینهم
 وارد شده است که وقت احتقار بسبب شد اند و هدایت که بمقابل مباحی
 میشود اصل بیان هم باقی نمی ماند و امید نجات و عفو منقطع میشود و نخواهد

صاحبزاده و الهام شده و شوالیه علی که از پدر و نیست که حضرت رسالت علی علیه
 علیه السلام بعد از طهارت و بیرون آمدن از غار مدینه و تقدیر صحت الروایة آنوقت حکایت
 اندر سوره یسود خوانده بود **کسط** نقل کاخذ سوره اگر بر این فرضی از اغراض سوره
 باشد جائز نخواهد بود و او صیای حضرت عیسیٰ طریق آن حضرت بودند و او صیای عیسی
 ماضی علیه السلام افضل از او صیای آن حضرت بودند که از روایات معلوم میشود
 که اهل بیت را بی مقنود و چار و برشته ان برین سوار کرده بودند و این جوزی
 که از طایفه اهل سنت است گفته که عجیب است از عیسی که اهل بیت را اسیر و
 و برین برشته ان برین سوار کرده و لب از روایتی که ملا احمد انصاری در سوره
 انشود آورده معلوم میشود که بنجل سید و میزده که کس خدمت حضرت صاحب الامر
 علیه السلام بنجل ظهور آن حضرت حاضر نشود و بیج کس از ایندستان خواهند بود و بیج
 استادن وقت خیندن اسم مبارک حضرت صاحب الامر علیه السلام مقصد تعظیم
 باکی ندارد و بلکه امید جود و نوابه است **لک** ولادت با سعادت جناب سلطان
 علی علیه السلام و آلتبار پنج هجدهم شهر ربیع الاول م افتع شد و فات آن جناب
 بتا بر ششست و ششم صفو تحقیق آن است که تبار پنج دوم ربیع الاول م افتع
 و ولادت حضرت سید عالم الفاتار پنج بستم ماه جمادی الثانی و تبار پنج سوم م افتع
 و فات آن حضرت و ولادت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام سیزدهم ماه جمادی
 آن حضرت بست و یکم ماه رمضان و ولادت حضرت امام حسن علیه السلام با تبار پنج

ماه رمضان و وفات آنحضرت بنا بر شهر و روزه و تاریخ است و بر تقویم و دولوت
 حضرت امام حسین علیه السلام سوم ماه شعبان و شهادت آن حضرت و علم ماه محرم و ولادت
 حضرت امام زین العابدین علیه السلام در یازدهم جمادی الاول و وفات آنحضرت
 در یازدهم ماه محرم و ولادت حضرت امام محمد باقر علیه السلام بفروردین ماه و رجب و وفات
 آنحضرت بیستم ذی حجه و ولادت حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در بیستم محرم
 ربیع الاول و وفات آنحضرت در شوال واقع شد و بنا بر قول کفعمی اینها پانزدهم
 و حجب و ولادت حضرت امام موسی کاظم علیه السلام بیستم ماه صفر و وفات آنحضرت
 بسبت و پنجم ماه حجب و ولادت حضرت امام رضا علیه السلام یازدهم ماه ربیع الاول
 و شهادت آن حضرت بیستم صفر و ولادت حضرت امام محمد تقی علیه السلام پانزدهم
 رمضان و وفات آنحضرت در آخر ماه و یقیناً و بنا بر قول یاسر و یقیناً و بنا بر
 قولی پانزدهم و ولادت حضرت امام علی نقی علیه السلام پانزدهم ذی حجه و وفات آنحضرت
 سوم شعبان و ولادت حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام روز ششم ربیع الثاني
 و وفات آن حضرت ششم ربیع الاول و ولادت امام مهدی علیه السلام پانزدهم
 ماه محرم است که استعفا تصریح جرم هرگاه صورت اطلاع و صورت ثبوت
 مختار باشد پس جالی که جرم در اطلاق آن حرفه داخل باشد ظاهر الحاقی است
 نیز که کسی اعیان علیه مرتکب نازد و دیگری شده باشد و این هیچ استعفا
 بکنند جرم عظیم از من شده است انبیه عقیده او و او عضو کتب ظاهر از جرم

و همین حکم ابراز حقوق است که خودست تار بجای نخود بجای شمشیر
 است یا بجای شمشیر فارسیت حکم خرم و نارین جوی بسبب اختلاف و این
 و شوار است پس اگر ممکن باشد عایت هر دو امر بکنند یعنی تاریخی که بجای شمشیر
 عربی شمشیر فارس به هر دو معنی باشد احد اسعید باشد و الا اثری مثل شمشیر
 که اعتقاد برستی احکام منجین جائز نیست که در صحت تو به محض اختلاف
 و انکمال است **لط** و اذن تعویذ همشک در صورت امن از تلووت پنجاست
 و خواندن سوره فاتحه بر او برای شفا اگر معنی شرمی بود و باشد مثل اینکه
 توقع قبول ایمان بعد حصول تظلم بسبب این معنی برکت قرآن مجید داشته باشد
 ظاهر باکی ندارد و هر بول کشن و بشن این اسمای حضرت امیر المومنین علیات الله
 علیه از کتب معتبره ثابت میشود پس اطلاق مثل این اسمای آن حضرت بنام دیگر
 نسبت کتاب مذکور الا که به مولانا محمد باقر مجلسی طاب ثراه ثابت نیست قابل
 اعتماد نمیتواند شد آری اگر کسی بگمان اینکه کتاب مذکور معتبر است اطلاق مثل
 این اسمای آن جناب نادانسته کند مستحق لوم نخواهد بود **سوال** مذکور
 سنی قریب تصویری در ایمان میشود یا نه **الجواب** او فی مرتبه نبی عن الله
 انکار قلبی است لکن محبت و رقت قلب که بلا قصد بمقتضای شریعت عارض
 شود از آن تصویری در ایمان نمیشود و حسب لفظ کثرت و شکر که از او
 پس بر روی صریح صادق نخواهد آمد و اطلاق آن بر حضرت امیر المومنین علی علیه السلام

نخواهد بود و اگر مثل القاب مثل بر مدح و ذم است پس اگر و ال بر ذم است
 نیز اطلاق آن بر آنحضرت جائز نمی تواند شد و اگر و ال بر مدح است پس اگر و ال
 مدح افراط و تفریط لازم نماید اطلاق آن بر آنجناب میتواند شد مثال افراط
 اینست که مثلاً این الفاظ بمعنی خالق و رازق باشند در بی ضرورت تغییر حضرت
 باین الفاظ جائز نخواهد بود که منجر بخلو خواهد شد و بر غالی و راجح ابل غلیت
 علیه السلام لعن و اود شده است و مثال تفریط این است که این الفاظ و ال
 بر مدح باشد که نسبت بطور تباد آنجناب بمنقصت شمرده شود مثلاً بیکه معنی این
 الفاظ قلیل الشجاعت بوده باشد پس بی ضرورت هم اطلاق این الفاظ بر آنحضرت
 نمیتواند شد و اگر این الفاظ مجمل المعانی باشند پس در این صفت هم اطلاق
 این الفاظ بر آن حضرت بسبب خمال اشتمال آن بر ذم جائز نخواهد بود و
 اگر اطلاق لفظ کشتن بر آن حضرت امیر المومنین علیه السلام و جرم نمودن باینکه
 لفظ مذکور اناسامی حضرت است نباید لکن اگر برزید ثابت شود که نزد
 کشتن نام حضرت امیر المومنین علیه السلام است پس نقل قول آنها نسبت باو
 قول مذکور بطلان آنها و نظیر این طور که نزد آنها این نام حضرت است
 جائز خواهد بود و نوعی قباحی نخواهد داشت **صل** بیکیک ثابت شود
 که در کتب منو کشتن نام حضرت امیر المومنین علیه السلام است پس اگر آنکس
 در فضائل حضرت باین قصد نقل قول آنها کند که آنجناب بر منو معظم اند که کشتن

به مقام مع اسم باینکه حضرت مذکور است پس در خصوص انکس مشایخ اید بود
 اگر چه تا وقتیکه در کتب معتبره ثابت نشود اطلاق چنین الفاظ بر انجناب و توفیر انجناب
 باین الفاظ اختیار ننمود و لکن در نقل قول آن بزرگوار ثبوت بنوعی قباحی نخواهد بود
 و هو العالم **ص** اگر چه از کلام اکثر لغویین مفهوم میشود که مقنع و مقنعه یا رچه ایست
 که زنان بان تقنع میکنند بر خود لکن از جمیع المجرین عدم اختصاص تقنع بزنان هرگز
 میشود قال فیه تقنعت لیست القناع و قطع الارحل و تقنع فعل
 مثل خلعت و از قادی فقها رضوان الله علیهم هم که با انتخاب تقنع برای تنحلی
 قائلند مانند و از حدیثان الصادق علیه السلام او داد خل تخلی یقنع را نه مست
 عدم اختصاص تقنع بزنان مفهوم میشود و حال آنکه در حضرت ارفع است
 از یکدور حالتی و وقتی تشبیه بزنان گوید ای فرمود علاوه بر آنکه مطلق تشبیه بزنان را
 موجب انحراف دستبراشد و نهی از نیست فعلی الموقن عن ابی عبد الله فی الارحل
 قال انی کانوا ان تشبه بالفساد و حدائق شیخ یوسف بحرینی علیه الرحمه و ذکر
 حدیث مذکور فرموده پس شمر ثوب برای مرد و ثوب اید بوده و دلیل بر نیست تشبیه
 بزنان همین است که در خلاف مروت داخل میکنند چنانچه کلام شیخ الطائفة علیه الرحمه
 بران دال است و معنی طواف مروت همین است که آن فعل موجب کسر شایسته
 و استظهار و ظاهر است که در مروت و موی که متعاقب است کسی نمیکند و یا
 بجزان کلام ظاهر میشود که اند مقنعه متعارف نیست محقق معاصرت او

و در جواب در بحث عدم وجوب شهادت بر زن فرموده فردی عدم تعارض است
 بالمقتضا الحاکم و نمی تواند ظاهر است که تا استقلال لباس زن باشد حاصل نمیشود
 مگر و بلکه مثل زنان اهل بیت باشد چه ظاهر است اگر کسی از مقتضای عدم نماید یا بدست
 بهیچر هیچگونه ذی حاجتی نیست و ازین همه وجوه جواب گذاشتم و بهیچر برود و سرزد
 مستغنی میشود پس جواب از راجع و سبیل جنایا واضح است آری اگر از حریز خواهم بود
 یا نه سبیل پس بجهت بنابر مختار عدم جواب است **سوال** مرد و مومن
 جوان را امکان خود مگر ای و او معلم او چون خلاف مصلحت میباشد اندر مع میگذرد
 قبول نمیکند پس از آنکه از قول عالم میگویند که و یا نه **الجواب** بمقتا و قوله السلام
 فی دعاء مکارم الاخلاق و وضعی التابعت من امر من فی و موافقت من
 سددنی بر کلمه خیر خواهی و نصیحه از مومنی بگوید او را عبادت که قبول نماید صراحت
سوال مراد از حدیث علماء امینی کاغیا ربی اسر ایل اگر نقیضی و چه غیر از عالم السلام
 اند پس ایشان مثل دنیا معجزه نداشتند و اگر مقصود از ان الحمد لله السلام اند
 پس ایشان از انبیاء بهتر بودند پس حدیث چه معنی دارد **جواب** ظاهر امر
 از حدیث نبوی طای لاین بر دو تفسیر مساوات سبب باشد بهیچر وجه معتبر
 نیست و ظاهر است که شرف نبوت برای خبری نمی باشد **سوال**
 دست عالم بوسیدن و دست است بانه **جواب** از حضرت صادق
 علیه السلام منقول است که شایسته نیست دست بوسیدن مگر دست

بیشتر بود می تغییر داد و از مجموع بعضی آیات جواز بوسیله دست سینه عالم
 استفاده نمود و ظاهر جواز آن است **مسئله** ساختن تابوت اگر معین بر لایحه یا
 باعث اجرت و ثواب خواهد بود و آن مرتبه نبوت از مرتبه ولایت و امامت برتر و عالی
 است و بعضی آیات که بر خلاف آن دلالت دارد و ادال است و مرتبه امامت
 برتر است از مرتبه ولایت و آن طفل غیر مکلف اگر ترکیب یکی از منہیات مثل زنا
 و غیره شود مجرم نخواهد شد لکن میروند و بگوید او اگر تمیز باشد لازم است نوب
 جناب باری تعالی جسم ندارد پس حضرت امیر المومنین علیه السلام چرا از شما فرمودند
 که انا بید الله و اما لسان الله و انا عین الله **جواب**

علی تقدیر محذور روایت چون این الفاظ منافی بذهب حق و ادله قطعیه قاطعه و ادل
 آن لازم و واجب است هیچ برای زیارت سنج با اجازت و الله رفتن جائز
 آری اگر بدش طلب نماید تقدیم طاعت بدی محتمل است **فصل** سوال با وجود
 صاحب اختیار بودن حضرت امیر علیه السلام در باره طلاق دادن ازواج جناب
 رسول خدا صلی الله علیه و آله طلاق ندادن آنحضرت مرآتیه را با وصف جنگ جدا
 او دلیل آنست که آنحضرت تفسیرات او را عفو کرد و میباید این مطلب است پیام خداوند
 آنحضرت با آنکه ترک مخالفت و محاممت آنحضرت کند و الا ترا طلاق داده اند
 زوجیت جناب رسول خدا صلی الله علیه و آله میسر نخواهد ساخت و متنبه مخالف شده
 ترک مجادله کردن او پس بیرون انداختن آنحضرت مرآتیه را از شرف زوجیت

رسول صلی الله علیه و آله و باقی داشتن این شرف برای او کما شرف از آن است
 که حضرت از تقصیرات او در گذشته باشند پس هرگاه جناب ولایت قاتل او را بکشد
 منازعه و محاصره و سزاوار طلاق دادن نیافت پس ما او را بعد از این چگونه
 سزاوار است و لعن و انیم ایا شرف بودن حرم رسول که برای او باقی ماند در حق
 او مانع از سب و لعن نخواهد بود یا بقای شرف زوجیت باستحقاق لعن جمع میشود
 شد پس امید داریم که چه جواز لعن بر عایشه و سندان از کلام معصوم خصوصاً
 کلام جناب امیر المؤمنین علیه السلام آنچنان به بسط و تفصیل و تشویش و ذکر خطا و اشتباه
 فایز از خطایان شده و قرین با طمینان شود و حدیث من حسن جلدی که همیشه
 انصار اگر واقعی است پس تا ویش چیست جواب عفو نمودن جناب امیر المؤمنین علیه السلام
 تقصیرات عایشه را در هیچ روایتی وارد نگشته چه چاکه بدیه نبوت و تحقیق رسیده باشد تا
 مانع از لعن او باشد و بجز وطن و تخمین حکم چنین امور توان نمود و طلاق ندادن جناب
 امیر المؤمنین علیه السلام عایشه را بعد از آنکه کفر و دلیل عفو نمیتواند شد و زوجیت را بدتر از آن است
 انسی نمیتواند شد و هرگاه او را و بعضی بنیاد بعضی علیه السلام کافر گردیدند و مستحق لعن
 نشدند اگر عایشه با وصف زوجیت که مانع از صدور گناه و نه دلیل حسن فائده است
 بگو موجب زیادت عقاب و عجز استحقاق عذاب و در صورت ارتکاب گناه عقل نیست
 مستحق لعن شود و چه جای استنباط و دلائل طعنیت عایشه و خروج او از ایمان
 پس ایضا است و توضیح هم لعن بر او را جاری میدهند و گذشته و جناب امیر المؤمنین

علیه السلام هم طعن نیست او و عمل با نش از جناب سالت آب نقل فرموده چنانچه ابی
 الطفیل روایت کرده که شنیدم امیر المؤمنین علی ابن ابیطالب علیه السلام را
 که میفرمود که دانسته اند اصحاب جناب رسالت کسانیکه پا دارند و عایشه بنت
 ابی بکر تحقیق که اصحاب محل و اصحاب نهر و ان طعون اند بر زبان مبارک حضرت
 رسول خدا صلی الله علیه و آله و داخل نخواهند شد در جنت تا که داخل شود و شتر در
 دوزخ سوزن یعنی هرگز داخل جنت نخواهند شد و این روایت بطریق متعدده
 با آن حضرت منقول است و در احتجاج و کتاب کافی فی البطلان توبه النیاطیه
 تصنیف شیخ مفید علیه الرحمه و غیر آن مذکور است و نیز در کتاب کافی مذکور است که ابی
 لغت که شنیدم حضرت رسول صلی الله علیه و آله که میفرمود و علی علیه السلام قاتل
 الله من قاتلک و عادی الله من عادیک پس عایشه گفت ای رسول الله
 که کم من متعاده و معادات علی علیه السلام خواهد کرد آن حضرت فرمود که تو و کسیکه یا تو
 باشد و مقتضای ظاهر بعض اخبار آنست که جناب امیر علیه السلام عایشه را طلاق داده باشد
 زیرا که در احتجاج مذکور است که جناب امیر المؤمنین علیه السلام روزی فرمود که قسم بخدا نمی خورم
 خود را که طلاق دهنده ام یعنی طلاق و آنچه در روایت آمده من من جلدی لبی فبسته الشار
 پس علی علیه السلام از روایت لا بد است از تخصیص این عموم بیک روایت و آیات و قولان که دلالت
 دارند بر خلل بودن منافقین و کفار و از لازم می آید که آنها را سزاوارتر از حضرت امیر علیه السلام و علم بر
 این است که آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم فرمود که من جلدی لبی فبسته الشار و این روایت را
 در بعضی کتب معتبره از حدیث معتبره روایت کرده اند و در بعضی کتب معتبره از حدیث معتبره روایت کرده اند

خاتمه کتاب این بحث تمام است بر برخی از اجوبه مسائلی
 که از افادات جناب علین مکان حضرت والی الهی
 اعلی السدر تبه فی فراولین النجیان می باشد و انما جلتها
 خاتمه کتاب یکون خاتمه کتاب سوال چون معلوم است که در مسائل اصولیه
 اقد انباید بلکه اطمینان قلبی بدین معاد فاسلو ایل الذکر انکم لا تعلمون مستقیم
 بعض امور است نه اینکه خدا ناکره نقصی در اعتقاد نبوت و امامت بوده باشد
 نفوذ باله من لک اول یکدی بی حاصلی الله علیه و اله معشود بود بر تمام خلایق و خلایق
 بعثت بدایت است عجب خالق قادر تخیلی برای هدایت تمام ایل زمین بعثت
 گرداند و او را غیر از انخاص چند بلاد قری القای بهتر است حتی که انگلیس جهان
 در گذر ده صد سال یقیناً بلکه بقیاس بعضی الی یومنا بدانیز در بعضی قاصد
 از دین ملتش بدین فایده از این بعثت چه شد و حکم است که بر این باب جاریه
 اقالیم و فرق خود باین ایام بعثت بودند چیست ای مسلمانان مانند بود یا کفار
 و بر اعمال بموجب ادیان خویش مخطی خواهند بود یا مثلاً جواب یکدی خبر کلامی
 از انبیا سابقه عالم گیر شده بود مسکت شش می خواهد بود که معادل در حق دیگر انبیا هم
 این سوال جاری خواهد شد و دوم اینکه اعتقاد قیامیه است که زمانه از مجتبی
 خالی نمی باشد پس نه و حجت در ایام قریب یعنی ایام ما بین دو نبی سوا ی قول
 امامی و فائده امام غائب بیان باید فرموده آنچه آقا محمد صاحب ساخته و وجود

امام غالب بهمان مضمون اصول آفتاب در این نوشته اند تسلی و نیست که فایده و افکار
در این تفریق بود و شکی نیست و فایده وجود امام غالب معلوم نیز خواهد بود
مخفی نماند که آنچه بر خداوند عالم نظر مصالح و حکم واجب لازم است آنست
که از طرف خود و نصب انبیاء و اوصیاء که حجت باری او بر کافران و اهل انحراف
تا برای بنده گمان بیل بنده او بآب استیصار مفتوح باشد و هرگز در زمین
و خوف خالق آسمان زمین و دین آشته باشد و در حد و تحقیق طریقه شریع
بر آید پس حق تعالی که حضرت ختم المرسلین را بر کافران و اهل انحراف و اطمینان
آنحضرت بر یکتا آن اجب گردانید محبت خدا تمام شد **عَلَّاهُ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ**
هر چند کسی با آنحضرت ملاقی نشده باشد هرگاه خبر او عالمی نبوت آنحضرت شنید
بر او واجب لازم گردد که بواسطه یا بلا واسطه استعلام حال نماید و اگر با وجود
وصول خبر تقصیر و تحقیق حال نماید مواظب خواهد بود تا آنچه لازم نیست که محبت خدا خواهد بود
بفضل انبیا جابرساند بلکه وصول خبر محبت و ادعای آنحضرت و مکتب مخلصین اند
ابتداء و استعلام احکام در باب دفع عذر بنده گمان کافی است و معلوم است
که خبر محبت و ادعای نبوت آنحضرت آنان عالم را فرا گرفته و صیت معجزات
و خوارق عادات آنحضرت با خطا بر سطر فیه و آنحضرت اگر از اینجهان در زمان
حیات بود و نگن دین خدا را مهمل نگذاشته اند بلکه بعد از آنال دین و تبیین
احکام شریع متین و تفویض آن بسید الوصیین باب بیغیر العلم امیر المؤمنین

علی ابن ابیطالب از جهان خستد قاصد از ابر بستند جناب میر المومنین اولاد
 طیبین آنحضرت واحد بعد از حد حفاظ شریعت عزاد مبین احکام ملت بیضا و قیام
 آنحضرت بوده اند بی طاعت آنجناب مانی ایجاب تصدیق رسالت آنحضرت
 بر عامه برای آنکه بود که آثار بعثت و دلایل حقیقت آنحضرت بفضل الله و
 بقی و استمراره لنا عیبت حضرت خدا العصر و الزمان پس بسبب عدوان اهل نبی
 و طغیان است آنچه بر حق تعالی نظر حکمت از نصیب حجت لازم بود بعمل آورد و بدینسان
 از نبی و عدوان سبب حرمان خود از برکات وجود امام الانوار الحان گردیدند
 قصور ایشان است الزامی بطرف خداوند علیم حکیم عاید نمی شود آری کسانی که
 او را به بعثت نبی و صیبت و صایع و همی بگوشش شان نرسیده باشند
 مثل آنکه در اقصای عمارت نوا با دانی در ناحیه جمیلی از جبال یاد و سکوته قطری
 از اقطار ارض واقع شده باشند پس بناد و رعد هم درک حکام سمیه معذره
 و با حکام عقل که رسول باطنی است مکلف و مامور خواهند بود بلکه میتوان
 گفت که فحصر عن الحجة بر این لازم و واجب القضا العقل فهم خواهد بود و تقصیر
 بهم فی ذلک همچنین مخلصین غیر مقصیرین اند اما مید که در عیبت عیبت مشارکت
 ندارند و خواهند بستند و بر اعتقاد صحیح خود معتقد مایور و مامور
 علمای اعلام که ناشران احکام حضرات ائمه نام و در زمان غیبت میباشد بستند
 و حضرات ائمه معصومین علمای دین را با اوست مشایخ متبیین کرده اند و فرموده اند

لولا من یفقه بعد غیبة قائمکم من العلماء الداعین الیه
 والدّالین علیہ والذّابین عن دینہ بحجّ الله والنقدین
 لضعفاء عباده الله من بشاک ابلیس مردته ومن فسخ النوا
 لما بقی احد الا امرت عن دین الله عز وجل یس قیام قیامت
 قائم غیبت است وکما وخلق اگر مقصود باشد از ان بهر باب اندام اسند و حجت
 وجود حجت دوزمان فترت و غیر فترت پس عقل است و نقل با عقل پس محمل
 اشاره بان گذشته که اگر حجت خدا موجود نباشد عذر بنده گان در باب عدم
 ابتداء تمام کرد و الی غیر ذلک من الادلة المذكورة فی مظاہرنا اما نقل پس آیات
 مستفیضة و اجماع فرقه اثنا عشری است بر عدم خلوص من از حج البیضاء المبین
 لا تخلو الارض من قائم لله بحجة اما ظاهرا مشهورا اما خائفا مغمورا و تفاسیل
 این هر دو نوع دلیل در رساله غیبت که از تفاسیر عالیشان مقدس اقباب
 افضل العلماء المتکلمین حضرت والد ماجد عطر الله مضجعه در نقض کلام عبد الغفور
 و بلوی مایعلق بطعن فی غیبة صاحب الامر باشد بحال شریح و بسط مذکور
 است بآن رجوع نمایند و اما فائده غیبت پس اگر بعد قیام حج قاطع عقلیه
 و نقلیه بر وجود غیبت آنحضرت معقول ناقص نرسد بالمره مسلوب از نفس الامر
 نخواهد شد و عدم ادراک ان علی وجه التفصیل باعث قدح در اوله نیست و انچه
 بنا احکام شرع و افعال شاریع است که عقل ابادراک کند حکمت و مصلحت

ان ای نیست و استبعاد عقول ناقصه باعث نمی شود براینکه مرودیندارو
 از ان بردارد و زیر که با دل قاطعه معلوم است که افعال حکیم علی الاطلاق خالی از
 و حکم نباشد علاوه آنکه اگر تأویل شود غائبه وجود آنحضرت در زمان غیبت
 بوجه مدیده متصور می تواند شد از آنجمله است اتمام حجت بر خلق و از آنجمله
 قیام عالم برکت و جود فائض الجود آنحضرت و دستنارت عالم نبود وجود آنحضرت
 مثل استحضارات عالم است از آفتاب زیر ابرو این تشبیه در روایت مخصوص
 است نه از افادات آقا محمد حرم و اخوند ملایان محمد باقر مجلسی طالب شرافت و کتاب
 حق یقین بعد گوید و این تشبیه مذکور فرموده است که تشبیه آفتاب بر ابرو ایشان
 است چندی اول آنکه بهلول اخبار معتبره نور وجود و علم و هدایت و سایر
 فیوض کمالات و خیرات به برکت ایشان مخلوق می رسد و برکت ایشان شفاعت
 ایشان و توسل ایشان حقائق و معارف بر شیعیان ظاهر میگردد و بلا یافتن
 از ایشان رفع میشود چنانچه حق تعالی فرموده است و ما کان الله
 یعد بهم و انت فیهم و عامه خاصه روایت کرده اند از رسول خدا صلی الله
 علیه و آله که اهل بیت من امان اهل زمین اند چنانکه ستار با امان اهل آسمان
 اند و کردید بهشتی که بنور امان منور شد و باشد میدان که هرگاه ابواب
 فرج کسی شود گردد و چاره کار خود را نداند یا مطلب و فقیه را بداند و مسئله
 مشکلی مغشیه گردد و همین که منوئل بار و اح مقدس ایشان شود و بقدر توسل

البته ابواب حمت و پدایت هر او مفتوح میگردد و دو عالم آنکه چنانکه آفتاب بابر محبوب
 باشد با وجود ارتفاع خلق از ضوا و انوار آفتاب منتظر رفع سحاب کشف حجاب هستند
 و همچنین شیعیان مخلصین هستند در ایام غیبت منتظر فرج هستند و مایوس نمیکردند
 و ثواب های عظیم میبردند سوم اینکه منکر وجود آنحضرت با وجود سطوح انوار و ظهور آثار
 آنجناب مانند منکر وجود آفتاب است هرگاه محبوب سبحان باشد چهارم آنکه چنانکه
 مستور بودن آفتاب سبحان گاه است که از برای عباد و اصالح است همچنین گاه است
 که غیبت آنحضرت از برای شیعیان با وجود ارتفاع ایشان با آثار ایشان اصلح باشد
 از ظهور آنحضرت بوجه شنی که ذکر آنها موجب تطویل است پنجم آنکه نظریه بر صفت آفتاب
 اکثر دیده بار آملکن است و بسا باشد که باعث کوری چشم نظر کننده شود همچنین دیدن
 شمس جلالت آنحضرت بسا باشد که باعث کوری بصیرت ایشان گردد چنانچه بسیار
 از مردم پیش از بعثت انبیاء ایمان بایشان می آوردند و بعد از بعثت بسبب غرض
 فاسده انکار می کردند مانند یهود و دینیه و دور نیست که اکثر شیعیان و را این زمان
 غیبت چنین باشند انهمی شطر من كلام المنین من الحق البقین از جمله اولاد وجود
 آنحضرت در زمان غیبت اختیار بندگی آن سید عالم ابوالحسن فکیف
 لکم بالخلف من بعد الخلف فقال و لعل جعلنی الله فداک
 قال انکم لا تعلمون شخصه ولا یحل لکم ذکره یا سید و این شرطی
 دارد باینکه اعتقاد مردم و بر باره آنحضرت نسبت محبت با پروردگار الحقیقت چنین است

همیشه با او و سایرین بسبب غیبت و طول زمان اختصار حضرت را به
 اعتقاد امامت و وجود آنحضرت را بمقتضای احسان الناس ان یذکروا ان یقولوا
 انما و هم لا یفتنون و لقد فتنا الذین من قبلهم فلیعلم الله
 الذین صدقوا و لیعلم الکاذبین معرکه مردار را گردانیده خصوصاً حضرت
 تکیه و تمویهاست ظاهر که با وصف اعتقاد بطول عمر و غیبت حضرت خضر من جمیع جند
 در صد و انگار امامت و نفی فائده وجود آنحضرت برآمده بکار می برده و شیوات مرد
 فریب انگیزند پسین که در این جزو زمان اعتقاد و انقیاد نمایند بر تبه عالیه ایمان کامل
 فایز نموده شد و هر که انحراف و زردی و بطول کثرت اقیع خواهد شد و یکی از مصایح طول
 غیبت آنست که از مرد مومنین آنرا که در اصل بابل نفاق و وجودشان و علم حضرت
 رب العالمین گذشته است بسبب وجود آنرا که دعای ایمان اند و در برابر الق شبهای می نماید
 اعتقادشان می لغز و حال نفاق نشان متشیع و دیگرگاه محض کاف و محض مبیناتی
 خواهند بود آنحضرت ظهور خواهند فرمود و چنانچه در بعضی احادیث تصریح بیان در آمده
 است امام بحق باطن حضرت جعفر صادق فرمود که حق تعالی سه امر را که برای او
 سه خیمه قرار فرموده بود که است قائم الی محقر از داده است و از آنجا استند
 و در یکی زمان حضرت نوح را بشمرده که چون نوح علی نبیا و علیه السلام استند عاری
 نزولی عند الله بمقامت خود نمود و او تعالی شانزه جبرئیل امین را با هفت خسته خوابانید
 فرستاد که ای نبی الله خداوند جلیل میفرماید که اینها بنده گان و آفریده گان من اند

و اینها را به اهل حق و صوابی و پاک نمی گفتم که بعد از آنکه دعوت مکرر و بایشان رسید
و محبت بر آنها تمام شود پس در عاقل و سابق سعی و کوشش کن این اینها را در ملک گیر
تا در رختها برود و بار آورده و آنوقت برای توفیق و خلاصی حاصل خواهد شد پس
مؤمنان را از پیروان خود باین خبر ده بشارت بده پس هرگاه کسی که در رختها و بندند
و قوت گرفته و شاخ و برگها بار بپرسید و در بنای زمانی حمت و طول کشید حضرت توفیق
استدعا ایضاً و عده از جناب اقدس الهی نمود حکم رسید که تخم این بخارا در زمین
بپاشان و بعد از اجتهاد و عبادت و تلاوت محبت ما بر قوم خود مکرر فرما و اگر وی را آله یا
آورده اند بر این معنی مطلع ساز پس میدهد یک کس از اهل ایشان با سنج این خبر
مترشدند و گفتند اگر ادعای توفیق راست می بود در عده الهی خلف بهم نمی رسید
و همچنین حکیم علی الاطلاق و کبریه حکم بپاشتن تخم میفرمود تا اینکه هفت بار جهان انقلاب
افتاد و در هر دو قطعه از ایشان مترشد علی شد و آخر الامر مفاد و چند کس بیان نمود که
در آن هنگام از جانب اورد و علام و حی و توفیق رسید که حالا نور حق باطلت باطل
اتقیا زیانست و صاف و که را از هم جدا شد و کسانی که طینت خبیثه داشتند راه ایمان
نشانقتند پس اگر من بفرار را هلاک میکردم و مرصانه را باقی میگذاشتم و عده سابق
من در باره مؤمنان خلص در رختها بود باین معنی که ایشان را در زمین طیف خواهم
و امن امان نمائیم طمیان بایشان خواهد شد لا چون شک و دلای ایشان
و در کرم عبادت خلص اسی من نمایند و دست می آید و خلط می افتاد و چگونه

استخفاف و تکلیف تبدیل خوف با مناسط من برای ایشان حاصل می باشد باز در
ضعف یقین و غلبه طینت و کثرتی اخلاق و عادات این مردمان را که توجع نفاق و بی
گمراهی بودی و انچه پس اگر اینهار اور وقت استخفاف ناز ملکیتی که بمو منین بعد از آن
اهدای خزان عطا نماید بهر و میگردم هر آنکه سر از نفاق در ایشان مخفی می شد و کلاه
ایشان را خرامی یافت و بابر اوران انچه عداوت می زدیمو بنا بر طلب یا است
و خواستش استقلال در حکم را فی با اهل بیان جنگه جلال میکرد و بدو چگونه تکلیف در پیش
داشتند اما حق در مو منین صورت بنده با دو دیکه قهها بر پا دجلها موجود باشد
این برگزینتواند شد پس کشتی بار و بروی با و بروی ما درست کن حضرت صادق
علیه السلام فرمود که همچنین زمان غیبت حضرت صاحب اعظم طول نخواهد کشید تا حق
خالص ظاهر شود و صدق آنکه ب اقیار باید با اینطور که از شیعیان کسی که طینت
نجیسه دارند و آنها را که در منطقه خوف نفاق واقع اند که چون آنحضرت برسند خواست
جاگیر و در محل تکلیف امری امان قرار پذیرد از دین برگردند الحال قبل از ظهور
آنحضرت مرد شوند اتری شخص ترجمه بعضی کلمات الشریفه با بجا معرفت امام و تصدیق
وجود صفات آنحضرت در نیل مرام و وصول بدان اسلام انشاء الله العالی
است چرا که آنجا نبی اخیلفه بحق دانستن کنی از ارکان ایمان است و تقصیر
در معرفت آنجا ب موجب الی صورت و فعل در کمات نیز ان چه بطریق عامه و خاصه
از جناب خیر البرز علیه افضل السلام و التجهیه نقل است که فرمود من ماعت و لولیع

امام زمانه مات بعينه جاهلته يعني كيكه ميرد و امام زمان خود را
نشاند به موت كفر کرده باشد و از انجا واضح گردد كه معرفت امام در هر زمان بهر وقت
خاص و عام ثابت است و عدم درك فائده بر فرض آن باعث استخفاف از ان
نمی تواند شد والله الهادي الى الطريق القويم و مولی الزان
شعبان بابام عاشورا با بداع و ایجاد مثل الخ و نقش قیامت و مثال اجداث
و غیر بطریق نیز از و تبرک به می بردازند و بادقت و دلیل سبزه زنی می سازند و
با جرمی شمارند و حال نگار این معنی خلاف شعار جناب حتی مات و امر معصومین به مخایره و قتل
علای وین مبین ضوان الدین علیهم است و طعن تعرض اهل خلاف نزدی بران ابتداء
در دین مبین ممنوع چنانچه در فقه و کتاب طهاره باب نواور در احکام اموات
موجود قال ابرار الموضین علیه السلام من جد قبرا و مثل متاکلا
فقد خرج من الاسلام و ایضا و کتاب الطلاق باب معرفت کبریا
قال قال رسول الله كل بدعة ضلالة و كل ضلالة
سبيلها الى النار و ایضا و می محمد بن مسلم عن ابی جعفر علیه السلام قال قال الله
ان يتبع الرجل رايا فيحب عليه و يغض و ایضا و می الحسن بن محبوب عن عبد الله
بن سنان عن ابی حمزة قال قلت لابی جعفر علیه السلام ما اذني النصب قال ان يمشي
الرجل شيئا فيحب عليه و يغض عليه ايضا قال علي عليه السلام من مشى الى صاحب
بدعة فوقعه فقد سعى في بدم الاسلام انتهى و البدعة الحديث في الدين بعد الكمال

او استحدث بعد النبي من الابهاء والاعمال في القاموس ليس غلبا بها بخاطره يافته
بحزن تنقيح وتقييد وهرج وتبديل اخبار ونفاذ احكام منصب علي اعلام است لهذا بر ابي
الطيبان طلب تحقيق مسئله الخامس هو انه تركب مجاميع اخر است يانه و اگر اجابا تا از کتاب این
فقه و فساد از جانب علماء بوقوع آمده باعث سفک و مارد غارت و نهیب موانع اختلاف
نویسند حق که در بیان کتب باطلی الحق اند یا علی الباطل تصد که درین باب بعضی شرح ارقام و
که تشکیک به تحقیق اگر اید جواب حقیقت حال نیست که آنچه مردم در غلاری از امر
بعل می آرند بر چند قسم است یکی که عمده امور است که فضائل و مزایای آنست بیا که استماع سوانح انوار
با طرازد و می احادیث و کوارنج معتده و مرانی معتبره و گویه و زاری بر بعضی استقر حضرت با محضر
جناب سید الشهدا علیه السلام التیجۃ الذی است و سائر مشهده بر این است طاهر این است
حرم محرم و هو صند و ب الید مرغبت فید و النصوص فی ذلک کثیر مشهده
دوم آنکه اصل شمع مباح است و بسبب عانت بر گریه و بکار حجام شمع می پیرسانیده سوم آنکه
مباح محض است است که بعل می آرند چهارم موزیک خلاف شرع و از قبیل منہیات است
و بیفاد خلط و اعمال صالحه و اخیر شمع بعل می آید و قسم اخیر خلاف شرع است
مثل ساختن تصاویر و می الارواح و دفن و دفن و سجد و غیره و خواص این
اینهار دارند و افعال محام از پایه اعتبار ساقط است و سیم اول این بعضی ان باصل شرع
بخصوصه راجع است کما ذکر فی القلم الاول و بعضی در حجام عارض می پیرسانیده و بعضی مباح
محض است تا و قبل که شرع نباشد هر گاه باین شرع مبنیان آید محرم است و الا فلا

مجمل فعل من سائر المقامات فيكون كذا في نفس علموت وتمثال اجسادك كسؤال من ان
 اصل شمع مباح واما في حال ليس كذا في حديثنا من غيرنا من غيرنا من غيرنا من غيرنا
 اصل شمع مباح واما في حال ليس كذا في حديثنا من غيرنا من غيرنا من غيرنا من غيرنا
 حتى يرد فيه شيء من غيرنا من غيرنا من غيرنا من غيرنا من غيرنا من غيرنا من غيرنا
 طرفهم ما في رواية البخاري عن ابن عباس عن رجل قال لانا معيشة
 صنعت يد انما صنع هذه التصاوير ان قال لا احد ناك الا بها
 سمعت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول من صور صورتي فاني في
 معد به حتى يتفزع بها الروح وليس بنا في فيها ابد اضر بالرجل ريق
 شديد فقال ويحك ان ابنت انا ان تصنع فعلك جعل الشجر
 وكل شئ ليس فيه روح ونقل ابن حجر في كتابه الزواجر عن اقوال الكفار
 ناقلا عن شرح مسلم واما تصوير الصور الشجر ونحوها مما ليس فيه روح
 فلا يضر وفي الهداية لا يكره تمثال غير ذي الروح لانه لا يعبد
 ويبدل عليه من طريقنا ما رواه الكليني في الصحيح عن ابي بصير
 عن ابي عبد الله في قول الله عز وجل يعلون له ما يشاء من محاريب
 وماثيل الله ما هي تماثيل الرجال والنساء ولكنها تماثيل الشجر
 عن محمد بن مسلم في الصحيح قال سئلت ابا عبد الله عن تماثيل الشجر
 والشمس والقمر فقال لا بأس بالربكن شيئا من الحيوان الى غير ذلك

من که احباب و الاثار و ظاهر است که آنرا از غرض تلبوس و تمثال حدیث تصویر نمی لوح
 نیست و لکن بتزلیح آنکه و قلنا بان تصویر خدیجی الوریج ایضا منعی
 حکما فی المغرب الصوره عامه فی کل ما یصوره خلق الله من اشیاء
 الا لمرح و تخیلها و تخیلها تخصیص خلق الله و داشت و غرض و تلبوس و تخیلها
 الی نیست بجهت نقل صریح مبارک و مبارک مانند آن از مصنفان ایمان او و دانستن
 مانعی نیست از اینجا است که اهل سنت تصویر فعل مبارک را و غیره مقدور نبوده و در کتب خود
 کما لا یخفی علی من ارجع الی منظومه الحامی و دلائل الحیرات علاوه بر آن بصریح و در حوزات بلکه
 بر همان ان در کتب تقدیر طریقت دوازده شده اما از طریق پائین علی بن طاووس در
 اقبال در معال بعد هم ماه ربیع الاول که بنا بر فعل اصح و در ولادت با سعادت حضرت
 سید المرسلین است از حضرت صادق روایت کرده که وقتیکه باریت حضرت جواد
 فتمت این بیاک شب الفجر الکتاب علیها سمت الشریف و تكون غسل
 ثم قم قائما و قل انت بقلیاء و اجمع الخبر و ان طریق اهل سنت و در خانه اهل سنت
 و فضل و بارت قبور و احوال فی کفایة الشعب ان حلا جاء الی الی
 فقال یا رسول الله انی خلعت ان اقبل عتبة باب الجحیم و وجهه
 حور العین فامر النبی ان یقبل رجل الام و وجهه اکلاب و یروا ان
 قال یا رسول الله ان لم یکن الی یوان فقال قبل قبرهما قال فلان امر اخر
 قبرهما قال خط خطین و انوا احدهما قبل الام و الاخر قبل الجحیم

فقبلها فلا تحث في حينك اما مظنة انك نيت بتركها بارئ و احرام و عظم
 و ابا حنيفة لم يور مخلا باشد پس تخيل خالی را تحصیل است فانه في ذلك كله المثال بسبب
 انفسها للمعظمين كونه حرمة بشعوبه الخزان المذكوران و از بين چهار صفة الاحباب
 و خصوصيات تعين مبارك بنويه كه تند اواز و طاس مقطوع خطوط منقوشه بود و فضايل
 و زائد زمره و در كتاب صحيح المصباح تاليف ابى الخيزرى ذكر است باطالبا بمثال فعل
 نبينا حاقلا و حثا الى اللقاع سبيلا فاجعله فوق الرأس اخضع
 واعتقد و تقال منه و اوله التقبيل من يدك النسب الصحيح فان قيل
 على ما يدعيه حذلا و انا هو انما اينها ز قبيل عت منبهي عنها است ليس موضع است
 يا ميكيد عت و دهنی دار ديكي حادث در دن خيزر و دين خارج باشد از ان جاكلم و تكلم
 ثم البعثة الحديث في الدين بعد الكمال و ما استحدث بعد النبي من الامور و الاعمال و مجموع
 و اصح است البعثة بالكد السكون الحديث في الدين الم يكن اصل كتاب و قال عليه السلام
 و لو بالعموم خارج من شيع فاحسن الحرام حلالا او كره مالم يكن به كان عا خا طاعن الشيعه
 و بعد المعنى الاصلي للبعثة عرف الشرح و دوم انكر بعد رسول خدا صلى الله عليه و آله امرى
 حادث من شأنه باشند بگونه كه باشد و اهله ببعده بالمعنى الاصح من انما التوسع و قال صاحب الزاد
 من ان البعثة في آخر فوائده البعده ينقسم الى واجبة و محرمه و مند و مكره و مباحه
 و الطريق في ذلك ان يعرض للبعده على قواعد الشرح فان في قواعد الاحكام و واجبات
 و في قواعد التحريم محرمه و اولى الزندب نمند و بتر اوالكره بكونه مكره و اولاه با حرمه مباح

وقال شيخنا الشهيد قواعده مخففات الامور بعد عهد رسول الله صلى الله عليه وآله ان يقسم
 لما يطلق اسم البدعة عندنا الاعلى بابو محرم اولها الواجب وبين القائلين السنة اذا خيف عليها
 المحرم وهو كل بدعة تنال بها قواعد التوحيد فانها لمستحبة والمداير من الربط مما تنال اوله
 الشدج ابجها المكروه مما شمله اداة الكرامة وخاصة بها المباح وهو الاصل تحت اداة الابادة
 فنحل الدقيق فقد ورد اول شيء احدثه الناس بعد رسول الله اتخاذ المناخل ليس مثال السور
 محدثة على طلاقها محرم فيستلزم من مباح لم يكن في عصره الشارع ثم احدث بعد عصره ولم يقع التكفير
 عليه من احدا لانه سائغ في نفسه ان لم يكن في عصره كالروضات المقدسة والقباب المنيرة وكما انها
 سائغة عرضها باعتبار احترام الابدان المطهرة المنقون فيها رجحان لكونها وصيلة الى الراجح فصلا
 من اجاز لك تعمير ما وجدته او ترميمها بطين طين والقباب وان انكر ان تقوم من الطغاة من الجبابرة
 وحاولوا به ما لم يدر انه صلا لا استحفاف بشاها من المجرات لكونها مستلزما للاستحفاف بشان الذين
 القدسة المذمة "هاكذا فيما نحن فيه عمل الضالين المحرمة سائغ بل اجم والاستحفاف بها غير جائز
 وان جوز بعض النواصب تبعا لمحق المصاحف نقل السيوطي الاتقان عن الحلبي انه قال لو
 غسلها اي المصاحف او احرقها بالنار فلا بأس فقد احرق عثمان مصاحف كان فيها آيات
 وقرات فلهذا لم ينكر عليه جرم القاضى حين تعليقه بامتناع الاحراق لانه خلاف
 الاحترام وبمكرهه ايرى ان الاستحفاف ليس مخففا من طعن الفاسق قط است وبعث بالمعنى الاعم
 عما ذكرتم من استباحة المعنى لا خصوص اسم نه مطلق بعث وقيل عمر عند ابداع التراجع
 في الحقيقة نعم البدعة هذه البدعة بانها محبت اكره بدعت تراوحت في الحقيقة فشرعت

[illegible]

و ظاهر است که توفیر علی بدعا صاحبان از انفا سده باعث ترویج باطل و اراکاست
 است موجب غضاب پروردگار و پناه بخدا میجویم شرعاً سید ابرار و قول صاحب المیزان
 المحقق فی الدین بر آن نیز حدیثی است که قوف در مدینه بنوعی حضرت سید المرسلین
 از آن لازم آید نه مطلق محذورات که عند الفریقین منقسم باقسام خمسین مثل احکام خود و قول او است
 بعد الشی من الازاء و الاعمال اگر چه بظاهر عمومی و از دلش تخصیص آن با ما و باطل و اعمال علل لازم
 است فال احدیها هو الذموم و الا ارا محبت بدین استنباطات مملوین و در شرعیات
 در آن مندرج خواهد شد و اعمال مندرج که از عمرات است تفاوت بمذاهب و اینها در علم
 کتب مذکور در زمان حضرت نمود و یقیناً از امور اجماعی بدین چنین است
 نمیتوان فهمید بر دشمنان علم خود بدعا بر محسب اقام و سینه فی که بعد از امر از سینه دل سخن
 که معین بکار و گریه سبط حضرت سید الانام است این اطل باحت رحمانی عارضی بحسب
 شرع بهر سینه و در حدیث وارد است کل جریع مکروه الا الحرج علی الخسائر
 و من و ابکی و جبت له الجنة اما فتنه فساد و انحرار آن بقتل و عارت پس از لوازم
 این نیست و نه از لوازم تشراب بر اعدا دین ای اگر مقام تقید باشد و خلاف تقید عمل نماید یا خود
 خواهد بود و اگر مقام تقید نباشد و اتفاقاً فتنه زود بدین علم خود و مظلوم و دفاع کننده
 اگر چه پاک شود و مثاق مصداق ما تو علی الحق خواهند بود انکنا تو امن اهل الحق
 الا فلا والله العالم ج شرکی که سبب ثل از مغفرت حضرت عفو رحمان است
 است که در حدیث مذکور است و تعالی شانه مثل الخیت و در از قیت و جوبیت و اینها نیز

[illegible]

کتابها بهیچ رئیسین بوج خود آید

